

JESUS CRISTO YEKARE LUCAS NÎMENUKA'PÎ

Sîrîrî kaareta Lucas nîmenuka'pî wanî Jesus Cristo yekare ekareme'nen pe. Lucas wanî'pî Paulo wanîyakon pe. Ipî' Paulo eseurîma (Co 4.14), pri'ya wonkon pepîn yepi'nen pe Lucas wanî'pî. Judeu pepîn awanî'pî. Paulo yarakkîrî to' wîtî'pî tu'ke pata poro itekare ekaremekî pinunpa'pî to'ya.

Lucasya sîrîrî kaareta menuka'pî Teófilo pia, morî pe Jesus yekare epu'to'peiya. Tamî'nawîrî Jesus ko'manto' yeseru pî' ekaremekî'pîiya. Î' kai'ma Jesus esenpo'pî ekaremekî'pîiya. Innape Jesus wanî ka' poi iipî'pî pemonkon pe ekaremekî'ya. Moropai ekaremekî'pîiya î' kai'ma pemonkonyamî' pîika'tî pî', î' kai'ma to' yenupa pî', î' kai'ma Paapa yeseru yenpo pî' ekaremekî'pîiya. Moropai awe'taruma'tî pî', aasa'manta pî', awe'mî'sa'ka pî', ka' pona eenuku pî' tamî'nawîrî ekaremekî'pîiya.

Teófilo Pia Kaareta Menuka Lucasya

¹ Uyonpa Teófilo, tu'kankon pemonkonyamî'ya sîrîrî Jesus yekare menuka'pî ukore'ta'nîkon e'kupî'pî ekareme'nen pe. ² Jesusya to' yenupa pia'tî'pî pata pai tamî'nawîrî inkupî'pî era'matîponkon winîpai eta'pî uurî'nîkonya, maasa pra mîrîrî itekare ekareme'pî'tî'pî to'ya. ³ Mîrîrî ye'nen mîrîrî pî' esenupa'pî tamî'nawîrî morî pe epu'to'peuya kai'ma. Eesippia'tî'pî pata pai

sîrîrî tîpo see î' e'kupî'pî pî' esenupa'pî. Moropai esenumenka'pî tamî'nawîrî morî pe imenukauya pî', amîrîya epu'tîto'pe. Mîrîrî ye'nen Teófilo, uwanîyakon, aapia imenukauya sîrîrî. ⁴ Yairî eesenupa'pî wanî epu'tîpa kai'ma imenukauya sîrîrî.

João Batista Esenpoto' Ekaremekî Inserîya

⁵ Pena Judéia pata esa' pe tîwe'sen pe Herodes wanî yai, teepîremasen wanî'pî itese' Zacarias. Mîîkîrî wanî'pî teepîremanon Abias ponkon yonpa pe. Mîîkîrî no'pî wanî'pî itese' Isabel. Mîîkîrî nîrî wanî'pî teepîremasen yonpa pe. Arão nurî'tî, teepîremanon yepotorî, parî'pî pe awanî'pî. ⁶ Mîîkîrî ko'manpî'tî'pî tîno'pî yarakkîrî morî pe, imakui'pî ton pra. Paapa rawîrî yairî to' ko'manto' wanî'pî. Tamî'nawîrî inekaremekî'pî yawîrî ikupî'pî to'ya. ⁷ Tîise mîîkîrî wanî'pî inmu ton pra. Maasa pra ino'pî wanî'pî more yenponen pe pra. Moropai a'yeke'ton pe inyo wanî'pî. Ino'pî wanî'pî no'santon pe.

⁸⁻⁹ Tiwin wei teepîremasen Zacarias pokonpankon esenyaka'ma yai epîremanto' yewî' ta, mîîkîrî Zacarias menka'pî to'ya eewonto'pe a'pusin po'tîi Paapa yapurî pe. Mîîkîrî menka'pî to'ya teserukon yawîrî, tî' yenumî pî'. Mîrîrî tî' ena'pî Zacarias pia. Mîrîrî ye'nen a'pusin po'tîto' weiyu eseporî yai Zacarias ewomî'pî epîremanto' yewî' ta. ¹⁰ Mîrîrî a'pusin aramî tanne, poro po Paapa yapurî eperepî'san pemonkonyamî' epîrema'pî. ¹¹ Mîrîrî yai Uyepotorîkon narima'pî inserî esenpo'pî Zacarias pia. Inpo'tî yaponse' winî, meruntî winîkî satippe, o'non pata a'pusin

aramî manni' pata'se' ya' eesenpo'pî. ¹² Mîikîrî era'ma tûya pe, eesi'nîpî'pî mararî pra. ¹³ Tîise mîikîrî pî' ta'pî inserîya:

—Eranne' pe pra e'kî, Zacarias! Paapaya eepîremato' etasa' man, moropai amaimu yuukuiya pe man —ta'pîiya. —Ano'pîya tînre yenpo pe man, warayo' pe. Mîikîrî more ese'tîya e'pai man João kai'ma —ta'pîiya. ¹⁴ —Mîikîrî esenposa' pî' aatausinpa kure'ne. Moropai tu'kankon pemonkonyamî' ena taatausinpai, mîikîrî esenposa' pî'. ¹⁵ Maasa pra kure'ne mîikîrî warayo' wanî pe man Paapa pia. Mîikîrîya mai' enîrî e'pai pra awanî. Tîise eesenpo pata pai Morî Yekaton Wannî ko'mamî yarakkîrî itesa' pe. ¹⁶ Mîrîrî ye'nen mîikîrîya tu'ke Judeuyamî' enpenata emapu'tî kupî, Paapa tepotorîkon epu'to'pe to'ya. ¹⁷ Mîikîrî wanî pe man meruntî ke, moropai Morî Yekaton Wannî naipontîton pe, penaro' Paapa maimu ekareme'nen Elias nurî'tî wanî'pî warantî. Mîikîrîya morî pe pemonkonyamî' ena emapu'tî kupî sîrîrî, tîyunkon moropai tînmukukon pokonpe. Mîrîrî warantî Paapa maimu yawîrî pra tîwe'sanon enna'po emapu'tîiya kupî sîrîrî yairî to' e'to'pe Paapa rawîrî. Mîrîrî warantî pemonkonyamî' Judeuyamî' ena yairî emapu'tîiya kupî sîrîrî Uyepotorîkon erepamî yaino ton pe —ta'pî inserîya Zacarias pî'.

¹⁸ Mîrîrî ye'nen Zacariasya inserî ekaran-mapo'pî. Ta'pîiya:

—O'non ye'ka pe see innape sîrîrî kupîuya e'painon? Maasa pra uurî wanî a'yeke'ton pe

sa'ne, moropai uno'pî sa'ne wani' no'santon pe nîrî —ta'pîiya.

19 Moropai mîikîrî inserîya Zacarias maimu yuuku'pî: —Tîise uurî Gabriel, Paapa poitîrî, iipia tîiko'mansen. Mîikîrî Paapaya uyarimasa' sîrîrî ayarakkîrî eseurîmai sîrîrî morî yekare pî' —ta'pîiya. 20 —Innape î' tauya manni' kupîya pra awanî mîrîrî. Tîise awe'kupî kupî sîrîrî, mîrîrî weiyu eseporî ya. Innape iku'sa'ya pra awanî ye'nen, imaimu pra eena kupî sîrîrî, mîikîrî anmu esenpoto' weiyu eseporî pîkîrî —ta'pî inserîya ipî'.

21 Mîrîrî tanne pemonkonyamî'ya Zacarias nîmîkî'pî poro po. Î' wani' awanî ye'nen aako'mamî epîremanto' yewî' ta epu'tî to'ya pra awanî'pî. 22 Epîremanto' yewî' tapai teepa'ka pe, eeseurîma pra awanî'pî. Mîrîrî ye'nen epu'tî yonpa'pî to'ya î' rî e'ku'sa' epîremanto' yewî' ta, maasa pra eeseurîma pra awanî'pî. Tîise tenya ke taapîti'pîiya. Mîrîrî wenai epu'tî'pî to'ya we'ne'pî'nîto' warainon e'ku'sa' yarakkîrî. (Paapa nenpoto' era'ma'pîiya.)

23 Moropai teesenyaka'mato' aretî'kasa' Zacari-asya tîpo epîremanto' yewî' tapai awenna'po'pî tewî' ta. 24 Mîrîrî tîpo mararî tîiko'mamî tîpo ino'pî Isabel ena'pî more yan pe. Mîikîrî asarî pra awanî'pî mia'taikin kapoi kaisarî. 25 Moropai Isabelya ta'pî:

—Uyepotorîkonya upîika'tî tu'ka pî' man. Mîrîrî ye'nen anî'ya umu'tunpa eserîke pra awanî inî'rî. “Tînre yenponen pepîn mîserî,” taa to'ya pepîn tarîpai —ta'pîiya.

Jesus Esenpoto' Ekaremekî Inserîya

26 Tiwin mia' pona tîmo'tai kapoi kaisari' more yan pe Isabel tîise, Paapaya inserî Gabriel yarima'pî Nazaré cidaderî pona Galiléia pata pona. 27 Miarî inserîya itekare yarî'pî maasaron wîri' pia, warayo' yarakkîrî si'pî pepîn. Mîikîrî niyotasen warayo' itese' José yarakkîrî. Mîikîrî warayo' wanî'pî penaron rei Davi nurî'tî parî'pî pe. Mîikîrî wîri' wanî'pî itese' Maria.

28 Mîrîrîya Maria pia mîikîrî inserî erepamî'pî. Moropai ta'pîiya: —Morî pe ko'mannî pî' nan, Maria? Taatausinpai e'kî. Maasa pra tîwakîri pe Paapaya akupî pî' man. Mîikîrî Uyepotorîkon ko'mamî aapia —ta'pîiya.

29 Mîrîrî ye'nen î' taa tîuya epu'tîiya pra Maria wanî'pî mîrîrî î' ta'pî inserîya pî'. Teesewankono'mai eesenumenka'pî î' taa yu'se inserî wanî epu'tî yu'se. 30 Tîise inserîya ta'pî: —Eranne' pe pra e'kî, Maria.

Maasa pra Paapa atausinpasa' man kure'ne amîrî pî' —ta'pîiya.

31 —Mîrîrî ye'nen more yan pe eena pe nai.

Anre ton yenpoya pe nai warayo' pe.

Moropai Mîikîrî esatîya pe nai Jesus pe itese'.

32 Mîikîrî wanî pe man kure'ne.

Mîikîrî esatî Paapa tamî'nawîronkon yentainonya tînu pe.

Mîikîrî Paapaya ikupî kupî sîrîrî tamî'nawîronkon esa' pe

pata esa' itamo Davi nurî'tî pata'pî ya' taasa' tîuya yawîrî —ta'pîiya.

33 —Mîikîrî ko'mamî tamî'nawîronkon Jacó payanî'san esa' pe

ipatîkarî aataretî'ka ton pe pra —ta'pî inserîya
Maria pî'.

³⁴ Mîrîrî pî' ta'pî Mariaya inserî pî': —Î' kai'ma
see mîrîrî wanî mîrîrî warayo' yarakkîrî pra uurî
tîise? —ta'pîiya.

³⁵ Tîise inserîya imaimu yuuku'pî. Ta'pîiya: —
Morî Yekaton Wannî iipî pe man aapia. Moropai
Paapa tamî'nawîron yentainon meruntîri wanî pe
man aapia —ta'pîiya ipî'. —Mîrîrî wenai mîikîrî
more, imakui'pî ton pîn teesenposen wanî pe
man Paapa munmu pe —ta'pîiya. ³⁶ —Enpenatakî
maasa ayonpa Isabel pî'. Pena taapîtî'pî to'ya
tînre ton yenponen pepîn, taapîtî'pî to'ya ipî'. Tîise
sîrîrî more yan pe eenasa' man. Tiwin mia' pona
tîimo'tai kapoi kaisari ikapoi wanî, no'santon pe
tîise —ta'pîiya. ³⁷ —Maasa pra Paapa pia sa'man
ton pra man. Î' inkupî pepîn ton pra man Paapa
pia. Tamî'nawîrî ikonekaiya —ta'pîiya.

³⁸ Mîikîrî maimu yuuku'pî Mariaya: —Uurî
wanî Paapa poitîrîpa' pe. Mîrîrî ye'nen î' rî e'kupî
ya uyarakkîrî, Uyepotorîya ta'pî yawîrî, î' taaya
manni' î' wani' pra man —ta'pîiya.

Mîrîrî tîpo inserî wîtî'pî iipiapai.

Isabel Era'mapî'se Maria Wîtî

³⁹ Mîrîrî tîpo Maria ekoneka'pî wî' pona tuutîpa,
Judéia pata pona tonpa Isabel pia. ⁴⁰ Miarî
teerepansa' pe Zacarias yewî' ta eewomî'pî.
Moropai ino'pî Isabel yarakkîrî to' atapisî'pî
tîwakîri pe pu'kuru. ⁴¹ Maria maimu eta Isabelya
pe more iro'ta ya' tîwe'sen eraikka'pî taatausinpai.
Mîrîrî yai itesa' pe Morî Yekaton Wannî iipî'pî,

imeruntîri ton tîrî'pîiya. ⁴² Moropai Isabel
eseurîma'pî meruntî ke. Ta'pîiya:

—Morî pe amîrî yapurî'pî Paapaya
tamî'nawîronkon wîri'sanyamî' yapurî tîuya yentai.

Moropai mîikîrî more yenpoya kupî
mannî' nîrî yapurî Paapaya —ta'pîiya.

⁴³ —Anî' kin uurî Uyepotorî yan ii'to'pe
uyera'mapî'se, ipîkku pe pra sa'ne wanî tanne.

⁴⁴ Uupia eerepamî pe, uyarakkîrî eeseurîma yai,
uro'ta yawon unre eraikkan pî' man kure'ne,
taatausinpai —ta'pîiya. ⁴⁵ —Amîrîya morî yapisî
kupî taatausinpai, maasa pra innape î' e'kupî ta'pî
Paapaya kupîya ye'nen —ta'pî Isabelya Maria pî'.

Maria Eserenka Paapa Yapurî Pî'

⁴⁶ Moropai Mariaya ta'pî Paapa yapurî tîuya pe:
—Uyewan wanî kure'ne taatausinpai Uyepotorî
pî'.

⁴⁷ Moropai uyekaton atausinpasa' kure'ne
mîikîrî upîika'tînen Paapa pî'.

⁴⁸ Maasa pra uurî sa'ne tîpoitîrîpa' pî' awenpe-
natasa' ye'nen.

Tarîpai sîrîrî patapai tamî'nawîronkon
pemonkonyamî'ya taa upî':

“Mîikîrî Maria yapurî'pî Paapaya” taa to'ya.

⁴⁹ Mîrîrî warantî taa to'ya
maasa pra mîikîrî meruntî Paapaya kure'ne î'
ku'sa' uurî ton pe.

Mîikîrî Paapa wanî morî pe pu'kuru imakui'pî ton
pra, tamî'nawîronkon yentai.

Maasa pra itese' taato' wanî teken morî.

⁵⁰ Mîikîrî Paapa wanî tamî'nawîronkon
pemonkonyamî' i'noko'manen pe,

manni'kan innape tînamanenan i'noko'maiya.
 Moropai manni'kan penaronkon tamokon
 moropai to' payanî'san nîrî i'noko'maiya.

⁵¹ Moropai tîmeruntîri ke
 manni'kan pemonkonyamî' mîîpankon
 esenumenkato' imakui'pî tîwe'sen
 yaretî'ka'pîiya tiwinarî,
 tiaronkon ma're to' kupî'pîiya.

⁵² Moropai ipîkkukon reiyamî' e'to' ipîkku pe
 yaretî'ka'pîiya.
 Ipîkku pe pra to' ena'pî.
 Tîîse manni'kan morîkon mîîpankon pepîn
 pîika'tî'pîiya,
 tiaronkon esa' pe to' e'to'pe, ipîkku pe.

⁵³ Moropai ita're' pînon sa'ne ya're' ton tîrî'pîiya
 emi'ne to' wanî namai.
 Tîîse ipîkku pe tîwe'sanon pia î' tîrîiya pepîn.

⁵⁴ Mîîkîrî Paapaya pena î' ta'pî tîuya yawîrî ikupî'pî
 penaronkon pokonpe.
 Moropai tîpemonkonoyamî', Israel ponkon
 pîika'tî'pîiya
 to' pîika'tîuya taasa' tîuya yawîrî.

⁵⁵ Penaron Abraão nuri'tî pî' awenpenata'pî.
 Morî kupî'pîiya Abraão ton pe.
 Moropai tamî'nawîronkon ipayanî'san ton ikupîiya
 ipatîkarî
 —ta'pî Mariaya, Paapa yapurî ye'ka pe.

⁵⁶ Mîrîrî tîpo Maria ko'mamî'pî eseurîwî'ne kapoi
 tonpa Isabel yarakkîrî. Moropai awenna'po'pî
 tewî' ta.

João Batista Esenpo

⁵⁷ Moropai Isabelya tînre yenpoto' weiyu ese-porî'pî. Tînre yenpo'pîiya warayo' pe. ⁵⁸ Mîrîrî pî' to' atausinpa'pî. Moropai itonpayamî' moropai iwoi tîiko'mansenon atausinpa'pî nîrî ipokonpe. Maasa pra morî pe Uyepotorîkon e'to' era'ma'pî to'ya Isabel yarakkîrî.

⁵⁹ Mîrîrî tîpo tiwin semana tîiko'mamî tîpo more yari'pî to'ya imere pi'pî pottî ya'tîi tesarukon yawîrî. Mîrîrî yai mîikîrî ese'ton antîpai to' wanî'pî itun ese' ya Zacarias kai'ma. ⁶⁰ Tîise isanya ta'pî:

—Kaane, itese' wanî pe man João kai'ma — ta'pîiya.

⁶¹ Tîise ta'pî itonpayamî'ya ipî': —Tîise ayonpa ton pra man mîrîrî ye'ka itese' —ta'pî to'ya ipî'.

⁶² Mîrîrî yai iyun ekaranmapo'pî to'ya, era'mato'peiya ikupî'pî to'ya, mîikîrî more ese'ton kupî ye'ka pe.

⁶³ Mîrîrî taa to'ya ye'nen, Zacariasya tabua esatî'pî ipona imenukapa kai'ma. Mîikîrîya itese' ton menuka'pî João kai'ma. Mîrîrî pî' tamî'nawîronkon esenumenkasa' wanî'pî mararî pra. ⁶⁴ Mîrîrî pe rî Zacarias eseurîma pia'tî'pî Paapa yapurî ye'ka pe. ⁶⁵ Mîrîrî etasa' tîuya'nîkon yai, eranne' pe inkamoro iwoi tîiko'mansenon wanî'pî. Moropai mîrîrî yekare eta'pî tamî'nawîrî Judéia pata poronkonya, wî' poronkon tîiko'mansenonkonya. Moropai mîrîrî pî' to' eseurîmapîtî ko'mannîpî'pî. ⁶⁶ Tamî'nawîronkon etatîpono'san esenumenkapa'pî mîrîrî pî'. Ekaranmapo'pî to'ya: —Anî' pe see mîserî more wanî kupî sîrîrî? —ta'pî to'ya.

Mîrîrî warantî to' eseurîma'pî maasa pra Uyepo-
torîkon meruntîri wanî ye'nen mîikîrî yarakkîrî.

Paapa Yapurî Zacariasya

⁶⁷ Zacarias esa' pe Morî Yekaton Wannî iipî'pî.
Mîrîrî ye'nen eeseurîma pia'tî'pî î' awe'kupî ton pî'.
Ta'pîiya:

⁶⁸ —Uyepotorîkon Paapa yapurîpai'nîkon
maasa pra tîpemonkonoyamî' Judeuyamî'
ko'mannîpî'pîiya.

Moropai mîikîrîya to' pîika'tî'pî,
to' e'taruma'tîto' yapai to' mo'ka'pîiya.

⁶⁹ Paapaya upîika'tînenkon ton esenpo emapu'tî'pî
tîpoitîrî Davi nurî'tî paarî'pî yai.

⁷⁰ (Pena pata pai Paapa eseurîma'pî sîrîrî pî'
penaronkon tîmaimu ekareme'nenan
profetayamî' winîpai.

Sîrîrî pî' to' eseurîma'pî pena.)

⁷¹ Mîikîrî Paapaya upîika'tîkon tîuya ta'pî
uyeyatonkon winîpai.

Moropai tamî'nawîronkon manni'kan uurî'nîkon pî'
tîwo'ma'tasanon winîpai
upîika'tîiya'nîkon ta'pîiya.

⁷² Tî'noko'pî pe utamokon nurî'san era'ma tîuya
ta'pîiya.

Moropai tîpemonkonoyamî' yarakkîrî teesetato' pî'
tîwenpenatai pra
mîikîrî wanî pîn.

⁷³⁻⁷⁴ “Ayeyatonkon winîpai apîika'tî tîuya'nîkon
tîiwanmîra uyapurîkonpa umaimu yawîrî, eranne'
pe pra”

ta'pîiya utamokon Abraão nurî'tî pî'.

Mîrîrî tîmaimu tîrî'pîiya

tîna'poka tonpe pra tîkupî tonpe.

⁷⁵ Mîrîrî kupîiya, morî pe pu'kuru,
imakui'pî ton pra e'nîto'pe'nîkon kai'ma iipia.
Imakui'pî kupî pî' ko'mannî namai sa'mantan
pîkîrî —ta'pî Zacariasya.

⁷⁶ —Amîrî unmu, tamî'nawîronkon yentainon
Paapa maimu ekareme'nen pe awanî kupî
sîrîrî,

uyepotorîkon iipî yekare ekaremekîya pe nai.

Uyepotorîkon iipî rawîrî e'ma konekaya,

Uyepotorîkon ye'marî ton.

Tamî'nawîrî konekaya morî pe Uyepotorîkon
erepanto'pe

⁷⁷ Maasa pra itekare ekaremekîya pe nai

pemonkonyamî' pî', e'pîika'tînto' yekare.

Mîrîrî itekare wenai imakui'pî pe tîwe'to'kon ru-
maka to'ya kupî sîrîrî.

Moropai mîrîrî kupî Paapaya tîwanmîra.

⁷⁸ Maasa pra Paapa wanî Uyepotorîkon pe pu'kuru
uurî'nîkon i'noko'manen pe.

Erenmapî ya, wei epa'ka warantî,

mîikîrîya upîika'tînenkon ton yarima pe man uu-
pia'nîkon.

⁷⁹ Mîikîrî narimaya ewaron ta tîiko'mansenon pe-
monkonyamî' weiyu'ma.

Inkamoro pîika'tîiya to' sa'mantato' winîpai.

Moropai morî tîrîiya uurî'nîkon pia,

morî pe asanîto'pe tîwanmîra, teesewankono'mai
pra

—ta'pî Zacariasya.

⁸⁰ Mîrîrî tîpo mîikîrî Zacarias munmu arenta'pî.
Kure'ne aarenta'pî. Moropai meruntî ke itewan
ena'pî, itesa' pe Morî Yekaton Wannî wanî ye'nen.

Moropai aako'manpîti'pî keren po. Israel ponkon pî' teesenpo pîkîrî aako'mamî'pî keren po.

2

Jesus Esenpo (Mt 1.18-25)

¹ Mîrîrî yai reiyamî' esa' tîwe'sen Augustoya tamî'nawîronkonya tese'kon menuka me'po'pî. Maasa pra tamî'nawîronkon tîlko'mansenon anepu'pai awanî'pî mîito'pe. ² Mîrîrî wanî'pî e'mai'non tese'kon menukato' to'ya. Mîrîrî yai Quirino wanî Síria pata ko'mannî'nen pe. ³ Mîrîrî ye'nen tamî'nawîronkon enna'po'pî tîpata'se'kon teesenpo'pîkon ya' tese'kon menukai.

⁴ Mîrîrî warantî José wîti'pî Galiléia pata pon Nazaré poi Judéia pata pon Belém pona, Davi nurî'tî esenpo'pî ya'. Miarî ya José wîti'pî maasa pra Davi paarî'pî pe awanî'pî. ⁵ Attî'pî tawasirî Maria yarakkîrî tese'kon menukai. Mîikîrî Maria wanî'pî more yan pe.

⁶ Mîrîrî yai mîikîrî Mariaya tînre yenpoto' weiyu eseporî'pî miarî Belém po. ⁷ Mîikîrîya e'mai'non tînre yenpo'pî warayo' pe. Mîikîrî more ya'santî'pîiya moropai itîrî'pîiya paakayamî' ya're'yense' ya'. Maasa pra paakayamî' yewî' ta to' wanî'pî to' pata'se' ton pra awanî'pî wîttî ta.

Carneiroyamî' Era'manenan Pia Inserîyamî' Esenpo

⁸ Miarî mîrîrî pata po tekînkon carneiroyamî' era'manenan wanî'pî. Keren po si'ma tekînkon ko'mannî'pî'pî to'ya. ⁹ Mîrîrî tanne, Uyepotorîkon

narima'pî inserî esenpo'pî to' pia. Moropai Uyepotorîkon ya'karuya inkamoro weiyu'ma'pî. Mîrîrî pî' to' esi'nîpî'pî mararî pra. ¹⁰ Tîise inserîya ta'pî to' pî': —Eranne' pe pra e'tî. Kesi'nî'tî. Maasa pra morî itekare ekareme'se yi'nî pî' wai kure'ne aatausinpakonpa. Amîrî'nîkon moropai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' atausinpato'pe itekare ekaremekîuya sîrîrî. ¹¹ Maasa pra sîrîrîpe Davi nurî'tî esenpo'pî pata po, pîika'tîton esenposa' man amîrî'nîkon ton pe. Mîîkîrî wanî Cristo, Paapa nîmenka'pî pe, Uyepotorîkon pe —ta'pîiya. ¹² —Sîrîrî warantî eporîya'nîkon yairî pu'kuru awanî epu'tîkonpa. More eporîya'nîkon kupî sîrîrî kamisa ke ya'santîsa' pe awanî, paakayamî' ya're' yense' ya' —ta'pîiya to' pî'.

¹³ Mîrîrî pe rî inserî pokonpe tu'kankon inseriyamî' esenpo'pî, Paapa poitîrîtonon. Inkamoroya Paapa yapurî'pî. Ta'pî to'ya:

¹⁴ —Paapa yapurî e'pai awanî ipata ya' ka' po.

Maasa pra tarî non po tîwanmîn tîisa' Paapaya man pemonkonyamî' pia,

Paapa wakîrikon pia.

¹⁵ Mîrîrî taa tîpo, inseriyamî' enna'po'pî ka' pona. Mîrîrî tîpo inkamoro tekînkon era'manenan eseurîma'pî tîîwarîrî'nîkon. Inkamoroya ta'pî: —Aase'nîkon, wîtî'nîkon Belém pona, î' e'ku'sa' era'mai Uyepotorîkon nekaremekî'pî —ta'pî to'ya.

¹⁶ Moropai inkamoro wîtî'pî ka'ne' pe teese'mi'tapai. Teerepansa'kon yai eporî'pî to'ya, Maria moropai José. Moropai more era'ma'pî to'ya paakayamî' ya're' yense' ya'. ¹⁷ Mîîkîrî more era'ma tîuya'nîkon tîpo inkamoro wîtî'pî, î' ta'pî

inseriya to' pî' ekareme'se. ¹⁸ Mîrîrî ekaremekî to'ya pî' tamî'nawîronkon esenumenka'pî kure'ne teesewankono'mai. ¹⁹ Tîise tamî'nawîrî mîrîrî pî' Maria esenumenka'pî kure'ne. Moropai mîrîrî koneka'pîiya tewan ya', tîwîrî teesenumenkapa. ²⁰ Mîrîrî tîpo inkamoro tekînkon era'manenan enna'po'pî Paapa yapurî ye'ka pe tînetapîkon pî' moropai tînera'ma'pîkon pî'. Tamî'nawîrî inseriya ekaremekî'pî yawîrî awanî'pî.

More Ese'tî To'ya Jesus Pe

²¹ Asakî'ne mia' pona tîmo'tai wei tîpo, tesorukon yawîrî more mere pi'pî pottî ya'tîsa' to'ya yai, itese' ton tîrî'pî to'ya Jesus kai'ma, manni' inserî nîtîrî'pî maasa Maria ro'ta ya' awe'kupî pra tîise.

Jesus Yarî To'ya Epîremanto' Yewî' Ta

²² Moropai to' ko'mamî'pî Maria ekoneka pîkîrî tesorukon yawîrî. Maasa pra Moisés kaare-tariya taasa' wanî'pî aako'manto'pe asakî'ne pemonkonyamî' (40) wei kaisarî. Mîrîrî tîpo José moropai Mariaya more yarî'pî Jerusalém pona Uyepotorîkon pî' ekaremekîkonpa kai'ma. ²³ Maasa pra mîrîrî warantî awe'menukasa' Uyepotorîkon maimu pe,

E'mai'ne esenpo'pî warayo' pe tînmukukon mo'kato'pe to'ya Uyepotorîkon ton pe. *Êx 13.2,12*

²⁴ Moropai Uyepotorîkon pia tîntîrîkon tîito'pe tîuya'nîkon, asakî'ne waku'kaimîyamî' yarî'pî to'ya, Paapa maimuya taasa' yawîrî. Mîrîrî ton pra awanî ya, asakî'ne wîrîwo'yamî' tîito'pe to'ya, tînre yenpotîpono'pîkon ekonekato'pe morî pe, taasai'ya. Mîrîrî warantî ikupî'pî to'ya.

25 Mîrîrî yai tîiko'mansen wanî'pî Jerusalém po Simeão itese'. Yairî pu'kuru iteseru e'pîtî'pî moropai Paapa yapurînen pe awe'pîtî'pî. Moropai pena pata pai mîîkîrîya Judeuyamî' e'taruma'tîto' winîpai to' pîika'tînen iipî nîmîkî'pî. Kure'ne anera'mapai awanî'pî. Moropai Morî Yekaton Wannî wanî'pî iipia itesa' pe. 26 Maasa pra Morî Yekaton Wannîya taasa' wanî'pî ipî': —Aasa'manta rawîrî mîîkîrî pîika'tîton tînmenka'pî yarimasa' Uyepotorîkonya era'maya pe nai —ta'pîiya. Mîrîrî ye'nen inîmîkî'pîiya. 27 Mîrîrî ya Simeão ewomî'pî epîremanto' yewî' ta Morî Yekaton Wannî maimu pe. Mîrîrî yai itunya moropai isanya mîîkîrî Jesus yaasa' wanî'pî epîremanto' yewî' ta, Moisés nurî'tîya yenupanto'ya taasa' yawîrî. 28 Era'ma tîuya pe Simeãoya mîîkîrî more yanumî'pî temekon pona. Moropai Paapa yapurî'pîiya. Mîîkîrîya ta'pî: 29-32 —Paapa, morî pe pu'kuru nai.

Amaimu yawîrî iku'sa'ya nai.

Pîika'tîton anarima'pî era'ma pî' wai uyenu ke pu'kuru.

Mîîkîrî pîika'tîton yarimasa'ya Judeuyamî' pia neken pra

tîise tamî'nawîronkon pemonkonyamî' pia, tîpîika'tînenkon ton yarimasa'ya

a'ka pe awe'to'pe,

î' kai'ma tîiko'manto'kon wanî epu'to'pe to'ya.

Moropai mîîkîrî pîika'tîton wenai apemonkonoyamî' Judeuyamî' yapurî to'ya.

Tarîpai uusa'manta pe wai tîîwanmîra

maasa pra pîika'tîton era'masau'ya ye'nen

—ta'pî Simeãoya.

³³ Mîrîrî warantî more pî' Simeão eseurîmasa' pî' itun moropai isan wanî'pî kure'ne teesenumenkai. ³⁴ Simeãoya ta'pî inkamoro pî': —Paapaya morî tîrî pî' man aapia'nîkon —ta'pîiya. Moropai Maria Jesus yan pî' ta'pîiya: —A'kî, mîserî more wanî sîrîrî Paapa nîmenka'pî pe, tu'kankon Judeuyamî' pîika'tîton pe moropai tu'kankon newanmîrî tonpe. Paapaya imenka'pî î' kai'ma morî pe tîwanî ekareme'to'peiya. Mîrîrî era'ma tîuya'nîkon wenai tu'kankon eseurîma imakui'pî pe iwinîkîi. ³⁵ Mîrîrî taa tîuya'nîkon wenai imakui'pî pe tewankon wanî ekaremekî to'ya esera'ma. Mîrîrî warantî eesewankono'mato' wanî kupî sîrîrî, Maria. Kure'ne ne'ne' pe epu'tîya, tauraya ayewan ya'tî warantî —ta'pî Simeãoya Maria pî'.

³⁶ Moro awanî'pî itekare ekareme'nen no'santon profetisa inyo isa'manta'pî itese' Ana. Mîîkîrî wanî'pî Aser nuri'tî paarî'pî pe, Fanuel yensi pe. Asakî'ne mia' pona tîîmo'tai (7) kono' tîno'pîta tîpo inyo sa'manta'pî. ³⁷ Tarîpai mîîkîrî wanî'pî 84 kaisarî ikono po. Aako'manpîtî'pî epîremanto' yewî' ta. Mîîkîrîya Paapa yapurîpî'pî wei, ewaron kaisarî tekkari tonpai pra eepîremapî'pî. ³⁸ Mîîkîrî Ana iipî'pî inkamoro pia Simeãoya taasa' tanne. Mîrîrî yai Paapa yapurî'pîiya mîîkîrî more yarimasai'ya ye'nen. —Morî pe man, Paapa —ta'pîiya. Moropai tamî'nawîronkon pî' ekaremekî'pîiya mîîkîrî more yekare inkamoro Jerusalém ponkon pîika'tînen nîmî'nenan pî'.

Nazaré Pona To' Enna'po

39 Mîrîrî tîpo tamî'nawîron Paapa maimuya taasa' yawîrî ikupî tîpo'nîkon, José moropai Maria enna'po'pî Galiléia pata pona, tîpata Nazaré cidaderî pona. 40 Miarî mîîkîrî more arenta'pî moropai meruntî ke eena'pî. Epu'nen pe awanî'pî moropai Paapa wanî'pî iipia, iko'mannîpî'pîiya morî pe.

Judeuyamî' Yenupanenan Yenupa Jesusya Maasaron Pe Si'ma

41 Kono' kaisari Jesus yuntonon wîtîpî'tî'pî Jerusalém pona Páscoa Judeuyamî' festari pî'. 42 Mîrîrî warantî to' wîtî'pî festa pî' asakî'ne pu' pona tîimo'tai (12) Jesus kono po tîise tesorukon ta. 43 Tamî'nawîrî festa ataretî'kasa' tîpo to' enna'po pia'tî'pî tewî'kon ta. Tîise Jesus e'nîmî'pî Jerusalém po tuntononya epu'tî pra tîise. 44 Itun esenumenka'pî tonpayamî' pokonpe attî kai'ma awanî'pî. Mîrîrî ye'nen to' ese'ma'tî'pî. To' wîtî'pî tiwin wei kaisari tîise to' enpenata'pî ipî'. Inkamoroya yuwa'pî itonpayamî' kore'ta pî'. 45 Tîise eporî to'ya pîn. Mîrîrî ye'nen to' enna'po'pî Jerusalém pona yuwai. 46 Eseurîwî'ne wei kaisari tîiko'mamîkon tîpo, eporî'pî to'ya epîremanto' yewî' ta. Judeuyamî' yenupanenan kore'ta to' eseurîma eta pî' awanî'pî moropai to' yekaranmapo'pî'tî'pîiya. 47 Tamî'nawîronkon mîîkîrî eseurîma etatîponkon esenumenka'pî kure'ne teesewankono'mai. Maasa pra epu'nen pe awe'to' pî' moropai to' maimu yu'toi'ya pî' to' esenumenka'pî kure'ne epu'tî tîuya'nîkon yentai. 48 Mîîkîrî era'ma tîuya'nîkon yai, ituntonon

esewankono'ma'pî. Mîrîrî yai isanya ta'pî ipî: — Unre, î' wani' awanî ye'nen mîrîrî warantî awanî? Ayunya moropai uuriya anna esewankono'ma kure'ne ayuwa pî' —ta'pîiya.

⁴⁹ Jesusya to' maimu yuuku'pî: —Î' ton pe see uyuwaya'nîkon mîrîrî? Epu'tîya'nîkon pra naatî uyun yewî' ta uurî wanî e'pai awanî? —ta'pîiya.

⁵⁰ Tîise inkamoroya î' taa Jesusya epu'tî to'ya pra awanî'pî.

⁵¹ Mîrîrî tîpo Jesus enna'po'pî tuntonon pokonpe Nazaré pona moropai aako'mamî'pî. Tuntonon maimu yawîrî awanî'pî. Tamî'nawîrî mîrîrî iteseru tînera'ma'pî pî' isan enpenatapî'pî.

⁵² Mîrîrî yai Jesus arenta'pî, kure'ne eena'pî. Moropai epu'nen pe awe'to' nîrî ena'pî kure'ne. Paapa wakîri pe awanî'pî moropai pemonkonyamî' nîrî wakîri pe awanî'pî.

3

João Batista Eseurîmato'

(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Jo 1.19-28)

¹ Reiyamî' esa' pe tîwe'sen Tibério wanî'pî Roma pata esa' pe. Mia' tamî'nawîrî tîise, mia'taikin kaisarî ipona kono' (15) kaisarî awanî'pî pata esa' pe. Mîrîrî yai Pôncio Pilatos wanî'pî Judéia pata esa' pe. Herodes wanî'pî mîrîrî yai Galiléia pata esa' pe. Moropai Herodes yakon Filipe wanî'pî Ituréia pata esa' pe, moropai Traconites pata esa' pe. Moropai Lisânias wanî'pî Abilene pata esa' pe. ² Anás moropai Caifás wanî'pî teepîremasanon esanon pe. Mîrîrî yai Paapa eseurîma'pî Zacarias munmu, João yarakkîrî keren po. ³ Moropai Joãoya

itekare ekaremekî pinunpa'pî. Tamî'nawîrî Jordão iren ratai poro tîko'mansenon pî'. Taipî'tî'pîiya see warantî: —Morî Paapa yeseru yapi'tî, imakui'pî ankupî'pîkon tîrumakai tamî'nawîrî, Paapaya tîwanmîra iku'to'pe. Moropai esenpatakona'tî —ta'pîiya. ⁴ Mîrîrî warantî ekareme'pî'tî'pî Joãoya penaron profeta Isaías nurî'tîya imenuka'pî tîkaaretarî po yawîrî. Awe'menukasa' wanî'pî see warantî:

Keren po pemonkon man tîwentaimepî'tî pî'. See warantî taipî'tîiya:

“Uyepotorîkon erepanto' ton konekatî.

Morî pe to'sarî ite'marî ton konekatî, eerepanto'pe.

⁵ Tamî'nawîron wî'kon yarappana pî' tîwe'senkon ena kupî sîrîrî yettapusa' pe.

Moropai inonkon wî'kon wanî kupî sîrîrî se' kaisarî awe'to'pe.

Moropai wayai wayai pe tîwe'sen e'makon wanî kupî sîrîrî to'saron pe

moropai e'makon sakîsakîpankon ena kupî sîrîrî se' kaisarî.

⁶ Mîrîrî yai tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya pîika'tînto'pe

Paapa nî'tîrî'pî epu'tî kupî sîrîrî,” taiya *Is 40.3-5* kai'ma Isaías nîmenuka'pî. Mîrîrî yawîrî ikupî'pî Joãoya.

⁷ Mîrîrî yai arinîkon pemonkonyamî' wî'tî'pî esenpatakonai João pia. Tîise Joãoya taipî'tî'pî to' pî': —Îkîiyamî' amîrî'nîkon. Anî'ya ekareme'sa' apî'nîkon, Paapa ekore'mato' yapai awe'pîika'tîkon kai'ma, amakuyikon rumakaya'nîkon pra tîise? Paapaya atarumatîkon kupî sîrîrî. ⁸ Mîrîrî

ye'nen ayeserukon imakui'pî ku'to'ya'nîkon rumakatî. Moropai amenan morî ayeserukon ton yapi'tî tamî'nawîronkonya ayeserurî'pîkon rumakasa'ya'nîkon epu'to'pe. Tîise aawarîrî'nîkon rî kîkatî: “Paapa yapurînenan anna maasa pra Abraão payannî'san pe anna wanî ye'nen,” kîkatî. Mîrîrî taaya'nîkonya ya î' pe pra rî awanî, awe'pîika'tikon pepîn. Tîise tauya sîrîrî, ayentakon Abraão payannî'san pe tiaronkon kupî Paapaya e'painon seeni' tî'kon ke. ⁹ A'kî, wa'ka moro man yei ya'tîto'pe ikara yawîrî teeperu tînen pepîn. Mîrîrî yenumî to'ya apo' ya' aaranto'pe. Mîrîrî warantî Paapaya ikupî kupî sîrîrî inkamoro imakui'pî teserukon rumakatîponkon pepîn pî'.

¹⁰ Mîrîrî ekaranmapo'pî pemonkonyamî'ya João pî': —Moriya î' kin kupî annaya e'painon? —ta'pî to'ya.

¹¹ Inkamoro maimu yuuku'pî João'ya: —Anî' wanî ya asakî'ne ipon mîikîrîya itakon tîrî e'pai awanî î' ton pîn pia. Moropai anî' wanî ya tekkari ke tiaron yentai, mîikîrîya irataika e'pai awanî î' ton pîn pia —ta'pîiya.

¹² Mîrîrî yai João pia tiaronkon tesa'kon ton pe tîniru yapisî pî' teesenyaka'masanon erepamî'pî esenpatakonakai. Moropai João ekaranmapo'pî to'ya. Ta'pî to'ya: —Anna yenupanen, î' kupî annaya e'painon? —ta'pî to'ya ipî'.

¹³ Moropai to' maimu yuuku'pî João'ya: —Tîniru tînenan winîpai kure'ne tîniru yapisîya'nîkon kai'ma ke'tî. Yapi'to'pe ta'pî yentai yapisîya'nîkon kai'ma ke'tî —ta'pîiya.

14 Moropai tiaronkon surarayamî'ya nîrî João ekaranmapo'pî. Ta'pî to'ya: —Anna kanan, î' kupî annaya e'painon?

Ta'pî Joãoya: —Anî'rî taruma'tîya'nîkon e'pai pra man, tîniru yu'se awanîkon wenai, seru'ye' pe, î' inkupî'pî ton pra tîise. Tîise tauya taatausinpai e'ti ayepe'pîkon anapisîkon pî' inî' panpî' itu'se tîwe'se pra —ta'pîiya.

15 Mîrîrî yai pemonkonyamî' esenumenka'pî pîika'tîton pe João yarimasa' Paapaya kai'ma. 〔Maasa pra Paapa nîmenka'pî Cristo nîmîkî pî' to' wanî'pî.〕—Yai pra Cristo mîkîrî, Paapa nîmenka'pî pe awanî —taapî'tî'pî to'ya João pî'.

16 Mîrîrî epu'tî tîuya ye'nen Joãoya ta'pî tamî'nawîronkon pî':

—Uurîya ayenpatakonakon tuna ke neken. Tîise tiaron yi'nî pî' man uye'ma'pî pî', ipîkku pe tîwe'sen uyentainon. Mîrîrî ye'nen uurîya mîkîrî pisa'sa' yewa yeuka eserîke pra awanî, itarumai'pî pe wanî ye'nen. Mîkîrîya amîrî'nîkon 〔imakui'pî rumakatîponkon〕 yenpatakona kupî sîrîrî Morî Yekaton Wannî enato'pe ayesa'kon pe. Moropai apo' ke eesenpatakonakon kupî sîrîrî. 〔Mîrîrî warantî ikupîiya tamî'nawîrî imakui'pî mo'kapa kai'ma.〕

17 Mîkîrî yenya trigo sururukato' wanî. Mîrîrî ke isururukaiya. Ipi'pî kore'tapai yaimenkaiya. Morîkon konekaiya itense' ya'. Mîrîrî pi'pîrî'pî po'tîiya apo' ya' eesi'nîpî neporîton pe pra —ta'pî Joãoya.

18 Mîrîrî warantî itekare ekaremekî tîuya yai, pemonkonyamî' panamapî'tî'pîiya tu'ke teeseurîmato' ke. Maasa pra imakui'pî teserukon

rumaka to'ya yu'se awanî'pî kure'ne. ¹⁹ Mîrîrî yai pata ko'mannî'nen Herodes panamapîtî'pîiya kure'ne imakui'pî ku'sai'ya wenai. Tîise Herodes ekore'ma'pî ipî'. Maasa pra takon no'pî Herodias yarakkîrî awanî'pî eeseurîmasa' wenai. ²⁰ Mîrîrî ye'nen inî' panpî' imakui'pî kupî'pîiya. João yarakkamo me'po'pîiya atarakkannîto' ta inî' itekare ekaremekîiya namai.

Jesus Yenpatakona'pî Joãoya

(Mt 3.13-17; Mc 1.9-11)

²¹ Tîise mîrîrî rawîrî pemonkonyamî' yenpatakonasai'ya yai Jesus nîrî yenpatakona'pî Joãoya. Mîrîrî yai Jesus epîrema tanne, ka' esettapuruka'pî. ²² Moropai Morî Yekaton Wannî autî'pî ipona waku'kaimî pe. Moropai mai ka' poinon eseurîma'pî taawon see warantî: — Amîrî unmu, uwakîri pu'kuru amîrî. Kure'ne apî' atausinpa sîrîrî —ta'pî Paapaya.

Jesus Tamorî'san

(Mt 1.1-17)

²³ Mîrîrî yai teesenyaka'mato' pia'tî Jesusya yai, ikono po wanî'pî 30 kono' kaisari. Mîikîrî pî' to' esenumenkapîtî'pî José munmu pe awanî kai'ma.

Mîikîrî José wanî'pî Heli nurî'tî munmu pe.

²⁴ Heli wanî'pî Matâ nurî'tî munmu pe.

Matâ wanî'pî Levi nurî'tî munmu pe.

Levi wanî'pî Melqui nurî'tî munmu pe.

Melqui wanî'pî Janai nurî'tî munmu pe.

Janai wanî'pî José nurî'tî munmu pe.

²⁵ José wanî'pî Matatias nurî'tî munmu pe.

Matatias wanî'pî Amós nurî'tî munmu pe.

Amós wanî'pî Naum munmu pe.

Naum wanî'pî Esli nurî'tî munmu pe.
Esli wanî'pî Nagai nurî'tî munmu pe.
²⁶ Nagai wanî'pî Máate nurî'tî munmu pe.
Máate wanî'pî Matatias nurî'tî munmu pe.
Matatias wanî'pî Semei nurî'tî munmu pe.
Semei wanî'pî Joseque nurî'tî munmu pe.
Joseque wanî'pî Jodá nurî'tî munmu pe.
²⁷ Jodá wanî'pî Joanã nurî'tî munmu pe.
Joanã wanî'pî Resá nurî'tî munmu pe.
Resá wanî'pî Zorobabel nurî'tî munmu pe.
Zorobabel wanî'pî Salatiel nurî'tî munmu pe.
Salatiel wanî'pî Neri nurî'tî munmu pe.
²⁸ Neri wanî'pî Melqui nurî'tî munmu pe.
Melqui wanî'pî Adi nurî'tî munmu pe.
Adi wanî'pî Cosã nurî'tî munmu pe.
Cosã wanî'pî Elmadã nurî'tî munmu pe.
Elmadã wanî'pî Er nurî'tî munmu pe.
²⁹ Er wanî'pî Josué nurî'tî munmu pe.
Josué wanî'pî Eliézer nurî'tî munmu pe.
Eliézer wanî'pî Jorim nurî'tî munmu pe.
Jorim wanî'pî Matate nurî'tî munmu pe.
Matate wanî'pî Levi nurî'tî munmu pe.
³⁰ Levi wanî'pî Simeão nurî'tî munmu pe.
Simeão wanî'pî Judá munmu pe.
Judá wanî'pî José nurî'tî munmu pe.
José wanî'pî Jonã nurî'tî munmu pe.
Jonã wanî'pî Eliaquim nurî'tî munmu pe.
³¹ Eliaquim wanî'pî Meleá nurî'tî munmu pe.
Meleá wanî'pî Mená nurî'tî munmu pe.
Mená wanî'pî Matatá nurî'tî munmu pe.
Matatá wanî'pî Natã nurî'tî munmu pe.
Natã wanî'pî Davi nurî'tî munmu pe.

³² Davi wanî'pî Jessé nurî'tî munmu pe.

Jessé wanî'pî Obede nurî'tî munmu pe.

Obede wanî'pî Boaz nurî'tî munmu pe.

Boaz wanî'pî Salmom nurî'tî munmu pe.

Salmom wanî'pî Nassom nurî'tî munmu pe.

³³ Nassom wanî'pî Aminadabe nurî'tî munmu pe.

Aminadabe wanî'pî Admim nurî'tî munmu pe.

Admim wanî'pî Arni nurî'tî munmu pe.

Arni wanî'pî Esrom nurî'tî munmu pe.

Esrom wanî'pî Farés nurî'tî munmu pe.

Farés wanî'pî Judá nurî'tî munmu pe.

Judá wanî'pî Jacó nurî'tî munmu pe.

³⁴ Jacó wanî'pî Isaque nurî'tî munmu pe.

Isaque wanî'pî Abraão nurî'tî munmu pe.

Abraão wanî'pî Terá nurî'tî munmu pe.

Terá wanî'pî Nacor nurî'tî munmu pe.

³⁵ Nacor wanî'pî Serugue nurî'tî munmu pe.

Serugue wanî'pî Ragaú nurî'tî munmu pe.

Ragaú wanî'pî Faleque nurî'tî munmu pe.

Faleque wanî'pî Éber nurî'tî munmu pe.

Éber wanî'pî Salá nurî'tî munmu pe.

³⁶ Salá wanî'pî Cainã nurî'tî munmu pe.

Cainã wanî'pî Arfaxade nurî'tî munmu pe.

Arfaxade wanî'pî Sem nurî'tî munmu pe.

Sem wanî'pî Noé nurî'tî munmu pe.

Noé wanî'pî Lameque nurî'tî munmu pe.

³⁷ Lameque wanî'pî Matusalém nurî'tî munmu pe.

Matusalém wanî'pî Enoque nurî'tî munmu pe.

Enoque wanî'pî Jarete nurî'tî munmu pe.

Jarete wanî'pî Maleleel nurî'tî munmu pe.

Maleleel wanî'pî Cainã nurî'tî munmu pe.
³⁸ Cainã wanî'pî Enos nurî'tî munmu pe.
 Enos wanî'pî Sete nurî'tî munmu pe.
 Sete wanî'pî Adão nurî'tî munmu pe.
 Adão wanî'pî Paapa nîkupî'pî pe.

4

Imakui'pî Kupî Jesusya

Emapu'tî Yonpa Makuiya Teuren

(Mt 4.1-11; Mc 1.12-13)

¹ Morî Yekaton Wannî yarakkîrî Jesus enna'po'pî iren Jordão kapai. Itesa' pe mîikîrî Morî Yekaton Wannî wanî'pî. Mîrîrî ye'nen Jesus yari'pîiya keren pona. ² Miarî Jesusya imakui'pî kupî yu'se Makui ko'mamî'pî asakî'ne pemonkon wei kaisari. Mîrîrî yai'î tonpai pra Jesus wanî'pî. Mîrîrî ye'nen emi'ne awanî'pî.

³ Mîrîrî yai Makuiya ta'pî ipî': —Innape Paapa munmu pe awanî. Mîrîrî ye'nen aawarîrî ka'kî tî' pî' eetinyaka'mato'pe ayu pe —ta'pîiya.

⁴ Mîikîrî maimu yuuku'pî Jesusya. Ta'pîiya: — Paapa maimu e'menukasa' man pena see warantî: “Tiyu pî' neken pemonkon ko'mamî pepîn”, *Dt 8.3* taasai'ya man —ta'pî Jesusya.

⁵ Mîrîrî tîpo inî'rî Makuiya Jesus yonpa'pî. Moropai yari'pîiya kawînan wî' pona. Moropai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' ko'manto'kon patakon yenpo'pîiya tiwinarî. ⁶ Moropai ta'pî Makuiya Jesus pî': —Tamî'nawîrî sîrîrî morî tîrîuya aapia ipîkku pe awanîpa, pemonkonyamî' esa' pe awanîpa. Mîrîrîya meruntî ke awanî amaimu yawîrî tamî'nawîronkon ko'mamî. Tamî'nawîrî sîrîrî

uupia itîlsa' tîrûuya e'painon, anî' itu'se uurî e'to' pia. ⁷ Mîrîrî ye'nen tîrûuya aapia, awe'sekunka ya uyapurî —ta'pîiya Jesus pî'.

⁸ Jesusya mîikîrî maimu yuuku'pî: —Paapa maimu e'menukasa' man see warantî: “Ayepotorî Paapa yapurîkî. Mîikîrî maimu yawîrî neken ako'mankî”, *Dt 6.13*
taasai'ya man —ta'pîiya.

⁹ Mîrîrî tîpo inî'rî Makuiya Jesus yarı'pî Jerusalém pona epîremanto' yewî' neka'ta pona, kawînan panpî' pona yanu'nîpî'pîiya. Moropai ta'pîiya Jesus pî': —Innape Paapa munmu pe awanî. Maasa arapunkî tarîpai non pona.

¹⁰ Maasa pra Paapa maimuya taasa' man: “Paapaya tîpoitîrîtonon inserîyamî' yarima pe man aapia apîika'tîto'pe to'ya.

¹¹ Tenyakon ke ayapisî to'ya tî' pona a'pu pa'tîya namai”, *Sl 91.11,12*
taasai'ya man —ta'pî Makuiya ipî'. —Mîrîrî ye'nen arapunkî —ta'pîiya Jesus pî'.

¹² Mîikîrî maimu yuuku'pî Jesusya: —Tîise Paapa maimu e'menukasa' man see warantî: “Ayepotorî Paapa tonpai pra e'kî”, *Dt 6.16*
taasai'ya man —ta'pîiya.

¹³ Tamî'nawîrî mîrîrî warantî Jesusya imakui'pî kupî emapu'tî yonpa'pî Makuiya, tîise ikupîiya pra awanî'pî. Imaimu yawîrî Jesus wanî pîn. Mîrîrî ye'nen Makuiya irumaka'pî mararî, moropai tîiko'manse pu'kuru pra iipia tîwenna'popa.

Jesus Esenyaka'ma Pia'tî Galiléia Pata Po
(Mt 4.12-17; Mc 1.14,15)

14 Mîrîrî tîpo Jesus enna'po'pî Galiléia pata pona. Moropai Morî Yekaton Wannî meruntîri wani'pî yarakkîrî. Moropai Jesus yekare eta'pî tamî'nawîronkon mîrîrî pata ponkonya. 15 Mîikîrîya pemonkonyamî' yenupa'pî to' epere'to'kon yewî'kon ta pî'. Moropai mîikîrî yapurîpî'tî'pî tamî'nawîronkonya miarî.

Nazaré Po Jesus Wanî

(Mt 13.53-58; Mc 6.1-6)

16 Mîrîrî yai Jesus wî'tî'pî Nazaré cidaderî pona. Mîrîrî cidade wani'pî aarenta'pî pata'pî pe. Miarî teseru warantî rî sábadó yai attî'pî Judeuyamî' epere'to' yewî' ta. Moropai miarî mîikîrî e'mî'sa'ka'pî Paapa maimu e'menukasa' erenkai. 17 Moropai tiwin warayo'ya penaro' Paapa maimu ekareme'nen profeta Isaiás nurî'tî kaaretarî tîrî'pî iipia. Mîikîrîya kaareta arakkanmoka'pî, moropai mîrîrî kaareta po awe'menukasa' eporî'pî see warantî:

18 —Uyepotorî yekaton man uupia.

Mîrîrî ye'nen mîikîrîya umo'ka'pî tekare ekareme'to'peuya kai'ma

manni'kan sa'ne î' ton pînon pî'.

Moropai manni'kan to' e'pîika'tî eserîkankon pepîn, teeyatonon newa'tî'san inkamoro ru-makato'peuya umo'ka'pîiya.

Moropai enkaru'nankon sa'ne yenu yen-ponkato'peuya inî'rî era'mato'pe to'ya.

Moropai tîwe'taruma'tîi tîiko'mansenon e'taruma'tî namai

to' pîika'tîto'peuya umo'ka'pîiya.

19 Moropai tîpemonkonoyamî' pia uyarima'pîiya

î' pensa to' pîika'tî Uyepotorîkonya
ekareme'to'peuya *Is 58.6, 61.1,2*
—ta'pîiya.

20 Mîrîrî erenkasa' tûuya tîpo, Jesusya mîrîrî kaareta yettapurî'pî. Mîrîrî tîrî'pîiya mîikîrî warayo' itîrîtîpon pia. Moropai eereuta'pî. Mîikîrî yenu pîkîrî tamî'nawîronkon pemonkonyamî' wanî'pî mîrîrî epereto' yewî' ta. 21 Mîrîrî yai eeseurîma pia'tî'pî: —Innape see mîrîrî Paapa maimuya taasa' yawîrî awe'ku'sa' man sîrîrîpe, mîrîrî etaya'nîkon manni'. «Manni' pemonkon yarima tûuya taasa' Paapaya manni' uurî» — ta'pîiya.

22 Mîrîrî yai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' eseurîma'pî morî pe Jesus maimu pî'. Mararî pra teesenumenkai to' wanî'pî, morî imaimuya î' taasa' pî'. Tîise ta'pî to'ya tîwarîrî'nîkon: —José munmu pepîn kin mîikîrî? —ta'pî to'ya.

23 Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Epu'tî pî' wai, sîrîrî taato' ankapai awanîkon upî'. “Pri'yawonkon pepîn yepî'tînen amîrî. Mîrîrî ye'nen aawarîrî esepî'tîkî, era'mato'pe annaya”, taaya'nîkon. Moropai taaya'nîkon kupî sîrîrî: “Cafarnaum po pemonkonyamî' pri'yawonkon pepîn yepî'tî'pîya yekare eta'pî annaya. Mîrîrî ye'nen mîrîrî warantî iku'kî tarî apata ya”, taaya'nîkon kupî sîrîrî upî' — ta'pîiya.

24 Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî: —Innape tauya apî'nîkon, Paapa maimu ekareme'nen yapîsî to'ya pepîn, itonpayamî'ya morî pe, maasa pra innape ikupî to'ya pra awanî ye'nen —ta'pîiya. 25 — Yairon pî' eseurîma etatî. Pena Paapa maimu

ekareme'nen Elias nuri'tî wani' yai, kono' rena pra awani'pî seurîwî'ne kono' arakkita pairî kaisari. Mîrîrî ye'nen kure'ne iwan wani'pî miarî Israel po. Moro to' wani'pî tu'ke pu'kuru wîri'sanyamî' inyo isa'manta'san, Elias pata ya'.²⁶ Tîise inkamoro pia Elias yarimasa' Paapaya pra man to' pîika'tîto'peiya, iwan pe to' wani' tanne. Maasa pra innape ikupî to'ya pra awani' ye'nen. Tîise tiaron pata pona Sidom pata pon Sarepta itese' yarima'pî Paapaya, wîri' inyo isa'manta'pî pia ipîika'tîto'peiya.²⁷ Mîrîrî warantî awani'pî nîrî pena Eliseu nuri'tî ko'mamî yai. Tu'ke pri'yawonkon pepîn ere' pokonkon wani'pî, paran itese' leprosia. Tîise inkamoro Judeuyamî' yepi'tî Eliseuya pra awani'pî, innape ikupî to'ya pra awani' ye'nen. Tiwinan neken esepi'tî'pî tiaron pata pon, Síria pata pon, Judeu pepîn Naamã itese' esepi'tî'pî —ta'pî Jesusya.

²⁸ Mîrîrî taiya eta tûuya'nîkon yai, tamî'nawîronkon mîrîrî epere'to' yewî' tawonkon pemonkonyamî' ekore'ma'pî mararî pra ipî'. «Maasa pra epu'tî'pî to'ya, to' pî' Jesus eseurîmasa' ye'nen.»²⁹ Mîrîrî ye'nen Jesus yapi'se to' e'mî'sa'ka'pî. Yapisî'pî to'ya moropai iworoka'pî to'ya poro pona. Moropai cidade poi yarî'pî to'ya. Mîrîrî kawînan wî' ipo cidade e'to' pona yarî'pî to'ya, mîikîrî yenumîkonpa kai'ma miarî poi non pona.³⁰ Tîise mîikîrî epa'ka'pî arinîkon pemonkonyamî' emurukuntî'san kore'tapai. Moropai attî'pî.

O'ma' Yarakkîrî Tîwe'sen Warayo' Yapai

*Yenpa'ka Jesusya
(Mc 1.21-28)*

³¹ Mîrîrî tîpo Jesus wîtî'pî Cafarnaum cidaderî pona, Galiléia pata pon. Miarî to' epere'to' yewî' ta pemonkonyamî' yenupa'pîiya erî'ka'nîto' weiyu yai. ³² Mîîkîrî maimu pî' mararî pra pemonkonyamî' esenumenka'pî miarî. Maasa pra eeseurîmato' wanî'pî meruntî ke pu'kuru, Paapa maimu pe awanî'pî.

³³ Moro to' epere'to' yewî' ta, o'ma' yarakkîrî tîwe'sen warayo' wanî'pî. Jesus eseurîma eta tîuya pe, mîîkîrî o'ma' entaime'pî meruntî ke pu'kuru.

³⁴ Ta'pîiya Jesus pî': —Jesus amîrî, Nazaré pon, î' ku'se aai'sa' sîrîrî anna pî'? Anna tî'kai ka'rî aai'sa'? —ta'pîiya. —Morî pe ayepu'nen uurî, amîrî wanî morî pe pu'kuru. Paapa narima'pî pe awanî — ta'pîiya Jesus pî'.

³⁵ Tîise Jesusya ta'pî o'ma' pî': —Moo e'kî, kîseurîmai —ta'pî Jesusya. Moropai ta'pîiya: —Mîîkîrî warayo' yapai epa'kakî. Moropai o'ma'ya mîîkîrî warayo' yenumî'pî non pona, tamî'nawîronkonya era'ma tanne. Moropai eepa'ka'pî warayo' yapai tîpa'tî pra.

³⁶ Mîrîrî pî' tamî'nawîronkon esenumenkasa' wanî'pî mararî pra. Moropai inkamoroya ta'pî tîîwarîrî'nîkon: —Î' ye'ka see mîserî? Meruntî imaimu —ta'pî to'ya. —Mîserî warayo' wanî meruntî ke pu'kuru. Maasa pra o'ma'kon pî' taiya: “Epa'katî”, taiya moropai to' epa'ka. Imaimu yawîrî to' wîtî —ta'pî to'ya. ³⁷ Mîrîrî tîpo mîrîrî Jesus nîkupî'pî yekare esekaremekî'pî mîrîrî pata poro.

Mararonkon Pepîn

*Pri'yawonkon Pepîn Yepi'tî Jesusya
(Mt 8.14-17; Mc 1.29-34)*

³⁸ Mîrîrî tîpo Jesus epa'ka'pî to' eper'e'to' yewî' tapai. Moropai attî'pî Simão yewî' ta. Miarî pri'yawon pepîn Simão yawo'pî wanî'pî. Eekomî'masa' mararî pra. Mîrîrî ye'nen Jesusya ipîika'tîto'pe esatî'pî to'ya. ³⁹ Mîrîrî ye'nen mîikîrî camarî pia Jesus e'rennuku'pî. Moropai ta'pîiya paran pî': —Atî'napankî —ta'pîiya. Moropai eekomî'makapî'pî ka'ne' pe. Moropai mîikîrî e'mî'sa'ka'pî. Moropai to' ya're' ton koneka pia'tî'pîiya.

⁴⁰ Moropai pata ewaronpamî pe tamî'nawîron pri'yawonkon pepîn tu'kan paran pî' tîwe'sanon yarî'pî to' yonpayamî'ya Jesus pia. Moropai tenya tîrî'pîiya to' pona tiwin pî' tîise. Moropai inkamoro yepi'tî'pîiya. ⁴¹ Moropai o'ma'kon yenpa'ka'pîiya tu'kankon pemonkonyamî' yapai. O'ma'kon entaimepîti'pî teepa'kakon pe. Taapîti'pî to'ya ipî': —Amîrî wanî Paapa munmu pe pu'kuru —ta'pî to'ya. Paapa nîmenka'pî pe Jesus wanî epu'tî'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen tîpî' to' eseurîma tîrî Jesusya pra awanî'pî.

*Jesusya Itekare Ekaremekî
(Mc 1.35-39)*

⁴² Pata erenma'sa' pe, Jesus epa'ka'pî mîrîrî cidade poi. Moropai attî'pî keren pona. Mîikîrî yuwa pia'tî'pî arinîkon pemonkonyamî'ya. Mîikîrî eposa' tîuya'nîkon pe tîipiapai'nîkon attî yu'se pra to' wanî'pî mîrîrî pata poro. ⁴³ Tîise Jesusya ta'pî to' pî': —Tiaron cidadekon po sîrîrî morî itekare ekaremekîuya e'pai man Paapa pemonkono pe to'

e'to'pe. Î' kai'ma Paapa iipî tamî'nawîronkon esa' pe anekareme'pai wai. Maasa pra sîrîrî tîmaimu ekareme'se Paapaya uyarima'pî —ta'pîiya.

⁴⁴ Mîrîrî warantî sîrîrî itekare Paapa maimu ekaremekî pinunpa'pîiya, to' epere'to'kon yewî'kon tapî' tamî'nawîrî mîrîrî pata poro.

5

Jesus Maimu Pe Mararon Pepîn

Moro'yamî' Yapisî To'ya
(Mt 4.18-22; Mc 1.16-20)

¹ Moropai Jesus wanî'pî kasapan po Gene-saré ku'pî ena po itekare ekaremekî pî'. Ar-inîkon pemonkonyamî' ii'sa' wanî'pî iipia Paapa maimu etai. Kîrîppe to' wanî'pî. ² Mîrîrî yai asakî'nan kanaukon era'ma'pî Jesusya mîrîrî iku'pî ka aminke pra mîrîrî kasapan pî'. Mîrîrî kanaukon wanî'pî moro'yamî' yapî'nenan nîrennuku'pî pe moro' worokato' tûuya'nîkon ronakonpa kai'ma. ³ Mîrîrî kanau yakon ya' Jesus asara'tî'pî Simão e'to' kanau ya'. Moropai Simão pî' ta'pî Jesusya mîikîrî atarimato'pe mararî kasapan poi. Moropai eereuta'pî kanau ya moropai inkamoro arinîkon pemonkonyamî' yenupa pia'tî'pîiya.

⁴ Teeseurîma aretî'ka tîpo ta'pîiya Simão pî': —Mairon ke tîwe'sen ya' kanau yaakî, moropai ayonpayamî' pokonpe si'ma mîrîrî moro' worokato'ya'nîkon yenuntî moro' yapisîkonpa —ta'pîiya.

⁵ Tîise Simãoya ta'pî: —Uyenupanen, anna es-enyaka'masa' sîrîrî kure'ne ewaron ya' eerenmapî pîkîrî, tîise anî' yapisî annaya pra man. Tîise

“Yenuntî” taaya ye'nen, amaimu pe yenumî an-naya sîrîrî —ta'pîiya.

⁶ Mîrîrî moro' worokato' yenumî'pî to'ya tuna ka. Mîrîrî ke moro'yamî' yapisî'pî to'ya mararî pra. To' worokato' to'ya ya moro'yamî' yapîtanîpî yonpa pra awanî'pî. Awe'karaka yonpa'pî tu'ke to' wanî ye'nen. ⁷ Mîrîrî ye'nen tiaron kanau ya' tîwe'sanonkon tonpakon yanno'pî to'ya, tîpîika'tîi'nîkon to' ii'to'pe kai'ma. Inkamoro wîti'pî to' pia. Moropai tîkanaukon, sa'nîrî yannîpî'pî to'ya moro'yamî' ke. Inkamoro kanau eseuronka yonpa'pî amîi'ne pe moro'yamî' wanî ye'nen.

⁸ Mîrîrî warantî awe'kupî era'ma tîuya ye'nen, Simão Pedro e'sekunka'pî Jesus pia. Moropai ta'pîiya: —Uyepotorî, uurî sa'ne wanî imakui'pî ku'nen pe. Mîrîrî ye'nen uupiapai atarimakî. «Morî pe awe'to' warantî pepîn uurî» —ta'pîiya Jesus pî'.

⁹ Mîrîrî warantî eeseurîma'pî maasa pra moro'yamî' yapi'sa' tîuya'nîkon era'ma'pîiya. Mîrîrî ye'nen Simão moropai tiaronkon ipokonpe tîwe'sanon inkamoro esenumenka'pî mararî pra. ¹⁰ Moropai Tiago moropai João, Zebedeu munkîyamî' inkamoro Simão pokonpe si'san, nîrî esenumenka'pî mararî pra.

Moropai Jesusya ta'pî Simão pî': —Eranne' pe pra e'kî. Sîrîrî pata pai amîrî esenyaka'ma pe nai moro'yamî' yapisî pî' pra. Tarîpai eesenyaka'ma pe nai pemonkonyamî' pî', upemonkono pe to' enato'pe —ta'pîiya.

¹¹ Moropai inkamoroya tîkanaukon yeku'na'pî kasapan pona. Miarî inîmîkî'pî to'ya tamî'nawîrî

moropai to' wîti'pî Jesus wenairî.

Leprosa Pî' Tîwe'sen Yepi'tî Jesusya
(Mt 8.1-4; Mc 1.40-45)

¹² Tiaron pensa Jesus wani'pî cidade po. Leprosa itese' paran pî' tîwe'sen wani'pî. Mararî pra itesa' poro ere' pe awani'pî. Mîkîrîya Jesus era'ma'pî. Ipîkku pe awani' epu'tî tîuya ye'nen, inama tîuya pe mîkîrî e'sekunka'pî irawîrî, non pona tenpata tîrennu'se. Moropai mîkîrîya Jesus yeka'nunka'pî. Ta'pîiya Jesus pî': —Epu'tî pî' wai, amîrî uyepi'tî ton, Uyepotorî. Uurî anepi'tîpai awani' ya, uyepi'tîya —ta'pîiya.

¹³ Mîrîrî taiya ye'nen Jesusya tenya kainumî'pî. Moropai yapî'pîiya. Moropai ta'pîiya: —Inna, ayepi'tîuya —ta'pîiya. Mîrîrî pe rî iteparan esera'ma pra eena'pî. Eesepi'tî'pî.

¹⁴ Mîkîrî pî' ta'pî Jesusya: —Anî' pî' mîrîrî eesepi'tîsa' manni' kîsekaremekî. Tîise matîi teepîremasen pia, î' kai'ma eesepi'tîsa' era'mato'peiya. Moropai Paapa pia antîrî ton mayayamî' marîi teepîremasen pia Moisés kaaretariya taasa'yawîrî. Eesepi'tîsa' epu'to'peiya mîrîrî mîkupîi —ta'pîiya ipî'.

¹⁵ Tîise Jesusya mîrîrî ye'ka ku'sa' yekare etasa' tîuya'nîkon pe ekaremekî'pî to'ya, tamî'nawîronkonya epu'tî'pî. Moropai mîrîrî etasa' tîuya'nîkon pe arinîkon pemonkonyamî' iipî'pî iipia, imaimu etai moropai esepi'tîi teparankon winîpai. ¹⁶ Tîise tu'ke ite'ka Jesus atarimapîti'pî tiaronkon kore'tapai tiwinsarî epîremai. Moro eepîremapîti'pî.

*Eke'nepamî'pî Warayo' Yepi'tî Jesusya
(Mt 9.1-8; Mc 2.1-12)*

¹⁷ Mîrîrî yai Jesusya pemonkonyamî' yenupa tanne, fariseuyamî' moropai Moisés nurî'tîya yenupato' pî' yenupatonkon nîrî ereutasas' wanî'pî iipia etai. Inkamoro wanî'pî iipî'san pe Galiléia pata poi, moropai Judéia pata poi, moropai Jerusalém cidaderî poi. Jesus pia Uyepotorîkon meruntîri wanî' ye'nen, pri'yawonkon pepîn yepi'tîpîtiya. ¹⁸ Mîrîrî yai tiaronkon warayo'kon asakîrînkonya pri'yawon pepîn eke'nepamî'pî enepî'pî tette' ta tîise, Jesusya yepi'tîto'pe kai'ma. Mîîkîrî sa'ne anawonnî'pai to' wanî'pî Jesus rawîrî itîrîkonpa. ¹⁹ Tîise yawonnîpî to'ya eserîke pra awanî'pî. Maasa pra intapîkîrî mîrîrî wîtî ita to' e'to' wanî'pî, to' ewomî yentai. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî sa'ne pri'yawon pepîn yanu'nîpî'pî to'ya wîtî neka'ta pona. Moropai Jesus kaisari wîtî yamî'to' yaranka'pî to'ya. Moropai mîîkîrî sa'ne enu'tî'pî to'ya tette' ta tîise, pemonkonyamî' kore'ta pî' Jesus rawîrî.

²⁰ Kure'ne innape tîkupî to'ya epu'tî tîuya ye'nen, Jesusya ta'pî mîîkîrî pri'yawon pepîn eke'nepamî'pî pî': —Uyonpa, imakui'pî ankupî'pî kupî pî' wai uuwanmîra —ta'pî Jesusya ipî'.

²¹ Mîrîrî taiya eta tîuya'nîkon pe, inkamoro Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon moropai tiaronkon fariseuyamî' eseurîma'pî tîîwarîrî'nîkon. —Anî' see mîserî warayo', Paapa pe tîwe'ku'sen, mîrîrî warantî eeseurîmato'pe. Maasa pra anî'ya imakui'pî pe pemonkon e'to' mo'ka pepîn Paapa pe pra si'ma. Tîise Paapaya neken îkupî tîîwanmîra —ta'pî to'ya.

22 Tewankon ya' to' esenumenka epu'tî'pî Jesusya. Moropai ta'pîiya to' pî':

—Î' ton pe see mîrîrî warantî eesenumenkakon mîrîrî? —ta'pîiya. ²³ —Î' ye'ka pe awanî e'painon sa'me pra mîkîrî warayo' eke'nepamî'pî pî' tauya ya, “Imakui'pî ankupî'pî kupî pî' wai uuwanmîra” tauya ya, ou “E'mî'sa'kakî moropai asakî” tauya ya —ta'pîiya. —Sa'me pu'kuru awanî uyentai kai'ma eesenumenkakon —ta'pîiya. ²⁴ —Tîise meruntî man uupia, uurî ka' poi iipî'pî pia. Tarî non po umaimu pe uuwanmîra imakui'pî anî' nîkupî'pî ku'nen pe wanî. Mîrîrî epu'tîkonpa mîserî eke'nepamî'pî pî' tauya sîrîrî, e'mî'sa'kakî moropai ayyette' yanmako'makî moropai atîkî ayewî' ta —ta'pîiya.

²⁵ Mîrîrî pe rî ka'ne' pe mîkîrî warayo' e'mî'sa'ka'pî tamî'nawîronkonya era'ma tanne. Tette' yanmako'ma'pîiya. Moropai attî'pî tewî' ta. Mararî pra taatausinpai Paapa yapurî'pîiya tuutî ye'ka pe. ²⁶ Mîrîrî era'ma tîuya'nîkon ye'nen, tamî'nawîronkon pemonkonyamî' wanî'pî teesenumenkai mararî pra ipî'. Moropai inkamoroya Paapa yapurî'pî inamai'ma mararî pra. —Sîrîrî ye'ka esenumenkanto' era'masa' pra man tîise sîrîrîpe era'ma sîrîrî —ta'pî to'ya.

*Levi Yanno Jesusya Tîwenairî Attîto'pe
(Mt 9.9-13; Mc 2.13-17)*

²⁷ Mîrîrî tîpo Jesus epa'ka'pî moropai attî'pî. Tuutî ye'ka pe warayo' Levi itese' ereutasa' era'ma'pîiya teesenyaka'mato' yaponse' po. Tesanonkon pia to' nîtîrî tîniru yapisî pî'

teesenyaka'masen. Mîikîrî pî' ta'pî Jesusya: —
Aase upîkîrî —ta'pîiya. ²⁸ Mîikîrî e'mî'sa'ka'pî
moropai tamî'nawîrî teesenyaka'mato'
rumaka'pîiya. Moropai attî'pî Jesus pikîrî.

²⁹ Tîko'man pe pu'kuru pra kure'ne taatausinpai
entamo'kanto' tu'kan koneka'pî Leviya Jesus
tonpe tewî' ta. Inkamoro kore'ta arinîke
tiaronkon tîniru yapisî pî' teesenyaka'masanon
wanî'pî. Moropai tiaronkon pemonkonyamî'
nîrî ereutasa' wanî'pî to' kore'ta. ³⁰ Mîrîrî yai
fariseuyamî', moropai Moisés nurî'tî yenupanto'
pî' yenupatonkon, itonpayamî' pe tîwe'sanon
inkamoro ekore'ma'pî Jesus nenupa'san winîkîi.
Moropai ta'pî to'ya: —Î' wani' awanî ye'nen
amîrî'nîkonya aya're'kon yonpa, moropai
awukukon enîrîya'nîkon inkamoro tîniru yapisî
pî' teesenyaka'masanon pokonpe, moropai
tiaronkon pemonkonyamî' imakui'san to'
yeserukon pokonpe —ta'pî to'ya. [Maasa pra
teeserukon yawîrî nurakon pemonkonyamî'
pokonpe ta're'kon yonpa to'ya pepîn tiwin kin.]

³¹ To' maimu yuuku'pî Jesusya: —A'kî, pri'ya
pu'kuru tîwe'sananya tepi'tînenkon ton yuwa
pepîn. Tîise pri'ya pra tîwe'sananya neken yuwa
—ta'pî Jesusya. ³² —Mîrîrî warantî morîkon
pemonkonyamî' yannoi uui'sa' pra wai. Tîise
imakui'san pemonkonyamî' yannoi uui'sa' sîrîrî,
imakui'pî to' nîkupî'pî rumakato'pe to'ya —ta'pî
Jesusya.

*Tekkari Tonpai Pra Epîremanto' Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 9.14-17; Mc 2.18-22)*

33 Mîrîrî tîpo inkamoroya ta'pî Jesus pî': —João Batista nenupa'san epîremapîtî e'pîtî tekkarikon tonpai pra. Mîrîrî warantî nîrî fariseuyamî' nenupa'san wanî —ta'pî to'ya. —Tîise anenupa'san wanî mîrîrî warantî pra, ta're'kon yonpa to'ya moropai tîwukukon enîrî to'ya.

34 To' maimu yuuku'pî Jesusya: —Tîneta'san pokonpe tîwe'marimasen wanî tanne ta're'kon tonpai pra ineta'san wanî pepîn. To' pokonpe tîwe'marimasen wanî pîkîrî ta're'kon tonpai pra to' wanî pepîn. Tîise to' entamo'ka moropai to' atausinpa mararî pra. 35 Tîise tiwin wei mîikîrî tîwe'marimasen mo'ka tiaronkonya kupî sîrîrî. Uurî wanî tîwe'marimasen warantî, moropai unenupa'san wanî ineta'san warantî. Umo'ka to'ya ya unenupa'sanya ta're'kon yonpa pepîn, teesewankono'makon ye'nen —ta'pî Jesusya.

36 Moropai Jesusya panton ekaremekî'pî. ʘAmenan esenupanto' pî', penaron esenupanto' pî' to' esenumenkato'pe ekaremekî'pîiya.ʘ Ta'pîiya: —A'kî, anî'ya amenan kamisa poi i'pia'pî ya'tî pepîn e'painon ipoi'pî pon e'karakasa' rumentannî ton. Maasa pra mîrîrî ku'sai'ya ya, amenan ena a'ta ke. Moropai ipoi'pî pon nîrî ena imakui'pî pe. Mîrîrî pia'pî imo'kasa' e'tîrî pepîn ipoi'pî pon yarakkîrî, imakui'pî pe awanî sa'nîrî —ta'pî Jesusya. 37 —Moropai anî'ya amenan wo' konekasa' yara'tî pepîn nîrî e'painon penaro' ipoi'pî cabra pi'pî konekasa' ya', wo' yense' pe. Maasa pra amenan wo' yara'tîsa'ya wo' mai'ta ya, ipoi'pî tense' ya'morikkaiya, moropai wo' eti'kamo, aama'ta.

38 Mîrîrî namai amenan wo' konekasa' yara'tî e'pai awanî amenan itense' cabra pi'pî konekasa' ya. Mîrîrî warantî morî pe awanî. 39 Tîise penaro' wo' enîrîtîponkonya amenan wo' enîrî pepîn. Maasa pra taa to'ya: “Penaro' wo' wanî morî pe amenan yentai”. Mîrîrî ta'pî Jesusya amenan ke to' yenupa tûuya ye'nen.

6

Erî'ka'nîto' Weiyu Pî' Jesus Eseurîma (Mt 12.1-8; Mc 2.23-28)

1 Erî'ka'nîto' weiyu sábadu yai Jesus asarî'pî trigo ye'ka kore'ta pî' tînenupa'san pokonpe. Mîrîrî yai tuutîkon ye'ka pe inenupa'san ena'pî emi'ne. Mîrîrî ye'nen trigo pikka'pî to'ya. Mîrîrî pi'ka'pî to'ya tîsikiisiki'mai tenyakon ke. Mîrîrî yaku'pî to'ya. 2 Miarî tiaronkon fariseuyamî' wanî'pî to' kore'ta. Mîrîrî era'ma tûuya'nîkon ye'nen ta'pî to'ya: —Î' ton pe see trigo pikka pî' eesenyaka'makon mîrîrî? Moisés nurî'tîya sîrîrî erî'ka'nîto' weiyu yai esenyaka'manto'pe taasa' pra man —ta'pî to'ya.

3 Inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya: —A'kî, î' kai'ma kaareta erenkasa'ya'nîkon pra naatî? Pena rei Davi nurî'tî nîkupî'pî pî' teeseurîmasen? Pena emi'ne awanî'pî moropai ipokonpankon wanî'pî. 4 Mîrîrî ye'nen mîîkîrî ewomî'pî Paapa yewî' ta moropai Paapa pia to' nîtîrî'pî pão mo'ka'pîiya. Moropai yaku'pîiya moropai itîrî'pîiya nîrî tîpokonpanya ya'to'pe. Mîrîrî pî' Paapa ekore'ma pîn, teepîremasanon neken naku itîîsa' ya'sa' to'ya pî' —ta'pîiya. 5 Jesusya teeseurîmato' yaretî'ka'pî see warantî: —Uurî ka' poi iipî'pî wanî

erî'ka'nîto' weiyu yai tamî'nawîronkon nîkupî ton ekareme'nen pe —ta'pîiya.

*Itemekon Atapîmî'pî Warayo' Yepi'tî Jesusya
(Mt 12.9-14; Mc 3.1-6)*

⁶ Tiaron pensa Jesus ewomî'pî erî'ka'nîto' weiyu yai to' epere'to' yewî' ta. Moropai to' yenupa pia'tî'pîiya. Mîrîrî yai warayo' wanî'pî meruntî winon itemekon atapîmî'pî. ⁷ Mîrîrî yai miarî tiaronkon Moisés yeserurî'pî pî' yenupatonkon wanî'pî moropai fariseuyamî' nîrî wanî'pî. Inkamoro wanî'pî Jesus yenu pîkîrî. Maasa pra erî'ka'nîto' weiyu yai anî' yepi'tîiya era'makonpa kai'ma. Î' ku'sai'ya ya, ipî' teeseurîmakonpa teserukon yawîrî pra awanî ye'nen. ⁸ Tîise Jesusya to' esenumenkato'kon epu'tî'pî. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya mîikîrî warayo' itemekon atapîmî'pî pî': —E'mî'sa'kakî moropai satippe e'kî inkamoro kore'ta. Moropai warayo' e'mî'sa'ka'pî satippe eena'pî to' kore'ta. ⁹ Moropai ta'pî Jesusya to' pî': —Uurîya ayekaranmapokon sîrîrî. Î' kai'ma uyeserukonya taasa' nai erî'ka'nîto' weiyu yaino pî'? Î' wanî mîrîrî, morî ku'to'pe sábadu yai, morî ou imakui'pî? Anî' pîika'tî ou tîwî anî' sa'manta tanne era'mapîti? —ta'pîiya.

¹⁰ Tîmaimu yuuku to'ya pra ye'ka pe, Jesusya tamî'nawîronkon tîwainokon era'ma'pî. Moropai ta'pîiya mîikîrî warayo' pî': —Ayemekon kainunkî. Moropai warayo'ya temekon kainumî'pî. Mîikîrî esepi'tî'pî.

¹¹ Mîrîrî era'masa' tîuya'nîkon ya pe to' ekore'ma'pî mararî pra. Moropai teeseurîmakon pia'tî'pî to'ya, î' kupî tîuya'nîkon pî' Jesus winîkîi.

*Tînenupatonkon Menka Jesusya, 12 Kaisaronkon
(Mt 10.1-4; Mc 3.13-19)*

¹² Mîrîrî tîpo mararî tûiko'manse, Jesus enuku'pî wî' pona epîremai. Moropai ewaron iwa'ka'pîiya teepîrema pî' Paapa pî'. ¹³ Eerenma'sa' pe tînenupatonkon yanno'pîiya tîpia. Inkamoro menka'pîiya. Asakî'ne pu' pona tîmo'tai'nîkon menka'pîiya. Inkamoro yarimapa kai'ma itekare ekareme'se to' menka'pîiya. Mîrîrî warantî insamoro asakî'ne pu' pona tîmo'tai'nîkon wanî'pî. ¹⁴ Awanî'pî Simão. Mîikîrî ese'tî'pîiya Pedro kai'ma. Moropai itakon André wanî'pî. Tiago moropai João moropai Filipe moropai Bartolomeu. ¹⁵ Mateus moropai Tomé, moropai Afeu munmu itese' Tiago, moropai Simão manni' teepîsen Zelote taato'. ¹⁶ Moropai awanî'pî Tiago munmu, Judas. Moropai Judas Iscariotes manni' Jesus yapisîton iteyatonon pia itîrîpa. Inkamoro menka'pîiya tînaipontîkon ton pe.

Pri'yawonkon Pepîn Pemonkonyamî'

*Yepi'tî Jesusya
(Mt 4.23-25)*

¹⁷ Mîrîrî tîpo Jesus autî'pî wî' poi to' pokonpe wî' parakon pona. Moro to' wanî'pî tu'kankon inenupa'san. Moropai tiaronkon pemonkonyamî' tîpatakon poi iipî'san wanî'pî miarî. Judéia pata ponkon moropai Jerusalém cidaderî ponkon. Moropai Tiro cidaderî ponkon moropai Sidon cidaderî ponkon, tuna rî'pîkîrî tîwe'sanon. ¹⁸ Inkamoro wanî'pî iipî'san pe Jesus eseurîma etai. Moropai Jesusya tepi'tîto'kon pe teparankon winîpai. Moropai o'ma' yarakkîrî tîwe'sanon nîrî

wanî'pî miarî. Moropai inkamoro yepi'tî'pî Jesusya. ¹⁹ Mîrîrî yai tamî'nawîronkon wanî'pî Jesus anapîpai. Maasa pra imeruntîri wenai pemonkonyamî' esepi'tî'pî. Mîrîrî ye'nen anapîpai tamî'nawîronkon wanî'pî.

Atausinpanto' Pî' Moropai Esewankono'manto' Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 5.1-12)

²⁰ Mîrîrî yai Jesusya tînenupa'san era'ma'pî moropai ta'pîya to' pî':

—Morî pe awanî amîrî'nîkon

î' ton pra tîwe'sanon ton pe.

Maasa pra amîrî'nîkon yapisî Paapa ayesa'konya, tîpemonkono pe awe'to'pe'nîkon.

²¹ Morî pe awanî amîrî'nîkon

emi'nankon ton pe,

maasa pra awore awanîkon kupî sîrîrî.

Morî pe awanî amîrî'nîkon

tîkauware eesewankono'mato'kon pî'.

Maasa pra kure'ne asisikon kupî sîrîrî taatausinpai.

²² Morî pe awanî amîrî'nîkon,

ka' poi iipî'pî pemonkon pe uuri wenai ayewanmîrîkon to'ya ya,

ayenpa'kakon to'ya ya tîkore'tapai'nîkon,

moropai amu'tunpakon to'ya ya,

moropai tamî'nawîrî ataruma'tîkon to'ya ya,

morî pe awanî amîrî'nîkon ton pe.

²³ Mîrîrî ye'nen atausinpatî, arapunpî'ti taatausinpai. Maasa pra mararon pepîn amîrî'nîkon ton konekasa' Paapaya man ka' po. Taatausinpai e'tî, maasa pra mîrîrî warantî inkamoro

atarumatikon to'ya manni'kan tamorî'sanya penaronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'ti taruma'ti'pî.

²⁴ Tîise “ekenne” taaya'nîkon pe naatî,
ipîkkukon pe tîwe'sanon.

Maasa pra aasîrî itu'se awe'to'kon yapisi'pîya'nîkon tamî'nawîrî.

Inî' panpî' yapisiya'nîkon pepîn —ta'pîiya.

²⁵ —“Ekenne” taaya'nîkon pe naatî,
amîrî'nîkon awore tîwe'sanon.

Maasa pra emi'ne awanîkon kupî sîrîrî.

“Ekenne” taaya'nîkon pe naatî,
amîrî'nîkon tîsi'rîsanon.

Maasa pra akaraukon kupî sîrîrî teese-wankono'mai.

²⁶ “Ekenne” taaya'nîkon pe naatî,

tamî'nawîronkon pemonkonyamî' napurî'san.

Maasa pra pena mîrîrî warantî inkamoro tamorî'sanya seru'ye'kon profetayamî' yapurî'pî.

Moropai to' e'taruma'ti'pî warantî amîrî'nîkon e'taruma'ti' kupî sîrîrî

—ta'pîiya to' pî'.

Ayeyatonon Sa'nama E'pai Awanî

(Mt 5.38-48)

²⁷ —Tîise tauya amîrî'nîkon eseurîma etanenan pî' —ta'pî Jesusya. —Ayeyatonkon sa'namatî. Moropai morî ku'ti ayewanmîrî'nenkon pî'.

²⁸ Moropai amu'tunpanenkon yapurî'ti, moropai epîrematî inkamoro ye'kakon ataruma'tinenkon pona —ta'pîiya. ²⁹ —A'kî, anî'ya ayenpata'mo ya, mîîkîrî pa'tîya kîsuwai. Tîise iratai winî era'tîkî apa'tîto'peiya inî'rî. Moropai anî'ya aya'san yari'pî

ya, tîwî nîsi, inî' panpî' apon anapai tîwanî ya, yaato'peiya. ³⁰ Î' rî esatî anî'ya ya, iipia itîîkî. Tiaronya î' rî ayemanne mo'ka'pî ya, kîsina'poi iipiapai. Mîrîrî ye'ka pe iku'tî tîwîrî apî'nîkon mîrîrî ku'nenan yarakkîrî. ³¹ Tiaronkon pî' morî kupîya'nîkon e'pai man, inkamoroya amîrî'nîkon pî' mîrîrî warantî ikupî yu'se awanîkon, manni' warantî.

³² Awakîrikon neken sa'namaya'nîkon ya, î' pe pra rî mîrîrî ku'sa'ya'nîkon wenai î' rî tîrî Paapaya pepîn aapia'nîkon. Maasa pra tiaronkon imakui'pî ku'nenanya nîrî ikupî mîrîrî warantî. ³³ Moropai nîrî morî pe awanîkon manni'kan apî'nîkon morî pe tîwe'sanon pî' neken, î' pe pra rî awanîkon. Mîrîrî ku'sa'ya'nîkon pî' Paapaya ayapurîkon pepîn. Maasa pra tiaronkon imakui'pî ku'nenanya nîrî ikupî mîrîrî warantî. ³⁴ Mîrîrî warantî ayemanne tîrîya'nîkon ya, ka'ne' pe manni'kan ye'mato' esanon pia î' pe pra rî mîrîrî wanî. Aapia'nîkon Paapaya î' rî tîrî pepîn mîrîrî ku'sa'ya'nîkon wenai. Maasa pra imakui'pî ku'nenanya nîrî ikupî mîrîrî warantî inna'pokonpa kai'ma. ³⁵ Tîise mîrîrî warantî pra ikupîya'nîkon e'pai awanî. Ayeyatonkon pe tîwe'sanon inkamoro sa'namatî. Morî ku'tî inkamoro ton pe. Ayemannekon tîtî inna'poya'nîkon pata pe pra. Mîrîrî kupîya'nîkon ya Paapa nîtîrî kure'ne yapisîya'nîkon. Mîrîrî warantî kupîya'nîkon ya, tamî'nawîronkon yentainon Paapa munkî pe awanîkon. Mîrîrî ye'nen morî ku'tî. Maasa pra Paapa wanî morî pe pu'kuru manni'kan iwinîpai tînapisî'pîkon “Morî pe man” taawonan pepîn pî'. Moropai îrirîkon pî' nîrî

morî pe awanî. ³⁶ Mîrîrî ye'nen tamî'nawîronkon era'matî a'noko'pîkon pe tî'noko'pî pe amîrî'nîkon era'ma Paapa uyunkonya manni' warantî — ta'pîiya.

*Tiaronkon Yako'menkato' Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 7.1-5)*

³⁷ Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: — Tiaronkon nîkupî'pî pî' taatako'menkai pra e'tî, Paapaya ankupî'pîkon pî' ayako'menkakon namai. “Yairî pra awanîkon” kîkatî tiaronkon pî', mîrîrî warantî Paapaya taa namai apî'nîkon. Tîise ka'tî to' pî': “Tamî'nawîrî î' rî ankupî'pîkon uwinîkîi kupî pî' wai uuwanmîra, î' wani' pra man”, ka'tî. Mîrîrî taaya'nîkon ya, mîrîrî warantî ankupî'pîkon kupî Paapaya tîiwanmîra. ³⁸ Tiaronkon nesatî antîtî to' pia. Mîrîrî tîisa'ya'nîkon ya, to' pia Paapaya nîrî itîrî aapia'nîkon. Mîrîrî tîitî kure'ne antîpai awanîkon pîkîrî, anne' pe tîwe'se pra. Mîrîrî tîrîya'nîkon ya mîrîrî tîitî mararî pra tîsa'mannî'pî'se tu'ke awe'to'pe. Maasa pra mîrîrî warantî rî itîrî Paapaya nîrî aapia'nîkon itîrî'pîya'nîkon kaisarî — ta'pîiya.

³⁹ Jesusya to' nepu'tîton panton ekaremekî'pî. Ta'pîiya see warantî: —A'kî, enkaru'nan pemonkonya tiaron pemonkon enkaru'nan yarî pepîn e'painon itu'nakan pe tîwe'sen ekaya. Maasa pra mîrîrî warantî to' wîtî ya, itu'nakan ya' to' e'soroka sa'nîrî —ta'pîiya. ⁴⁰ Moropai ta'pîiya inî'rî: —A'kî, teesenupasen wanî pepîn ipîkku pe tenupanen yentai. Tîise teesenupato' yaretî'kasa' tîuya ya tamî'nawîrî tenupanenya tenupato' epu'sai'ya ya iwarantî awanî. Maasa

pra teesenupa'pî pikîrî neken tenupasai'ya ye'nen. Tenupatîpon kaisari awanî itentai pra.

⁴¹ Moropai ta'pîiya inî'rî: —Î' wani' awanî ye'nen kin ayonpa nîkupî'pî iteseru era'maya morî pe. Tîise itentai ikupîtîpon pe si'ma. Ayeseru nura era'maya pepîn ayewan ya' mararî pra tîise. Si'mîrikkî pe tîwe'sen ayonpa yenu yawon era'maya kure'nan yei warantî, ayenu ya' tîwe'sen tera'mai pra? —ta'pî Jesusya iteseru imakui'pî pî'. ⁴² —Tîise o'non ye'ka pe ayonpa pî' taa yu'se awanî. “Uyakon maasa ayenu ya' tîwe'sen mo'kato'peuya” taa yu'se awanî? Tîise mîrîrî kure'nan ayeseru imakui'pî ankupî'pî tera'mai pra aawarîrî. Amîrî seru'ye' pe aawarîrî morî pe tîwe'se awe'ku'sen. E'mai' pe ayeseru imakui'pî ankupî'pî era'makî. Ayeseru konekakî morî pe. Moropai mîrîrî tîpo morî pe tepu'se ayonpa nîkupî'pî imakui'pî pî' pîika'tîpa —ta'pî Jesusya.

Teperu Tînen Yei Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ Mîrîrî tîpo Jesusya ta'pî: —Morî yeiya, imakui'pî pe teperu tîrî pepîn e'painon. Moropai yei, apakkori'ta'pîya morî pe teperu tîrî pepîn. ⁴⁴ Mîrîrî ye'nen tiwin pî' yei tîise iteperu pî' eesepu'tî. Anî'ya figo yeperu pikka pepîn mî'nî ye' poi. Moropai uva yeperu pikka pepîn mî'nî ye' poi. ⁴⁵ Tîise warayo' morî pe tîwe'sen, eseurîma morî pe maasa pra morî pe itewan wanî ye'nen. Mîrîrî warantî warayo' imakui'pî pe tîwe'sen eseurîma imakui'pî pe. Maasa pra tewan ya' tîwe'sen yawîrî eeseurîma —ta'pî Jesusya.

*Asakî'nankon Wîtî Konekanen Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 7.24-27)*

⁴⁶ —Î' ton pe see “Uyepotorî” kai'ma uyesatîya'nîkon sîrîrî umaimu yawîrî iku'tî ta'pîuya yawîrî ikupî'ma pra —ta'pîiya. ⁴⁷ —Tarîpai anepu'tîkon ton ekaremekîuya sîrîrî. Manni' umaimu etanen moropai ikonekanen wanî morî pe, innape ikupîiya ye'nen. ⁴⁸ Mîikîrî wanî manni' warayo' tewî' ton konekanen warantî. Mîikîrîya non yaka itu'na moropai tî' tîrîiya ite'se' ton, sa'me awe'to'pe tî' pona. Mîrîrî konekasai'ya tanne, tuna yannîpî moropai ipona eerepamî. Tîise yenumîiya pepîn, sa'man pe awanî ye'nen. ⁴⁹ Tîise manni' umaimu etanen tîise ikonekanen pepîn, mîikîrî wanî, manni' warayo' tewî' ton konekatîpon sa'man pepîn non ya' warantî. Î' pensa tuna erepamî ya ipona, yenumîiya ka'ne' pe. Tamî'nawîrî eesenumî, sa'me pra awanî ye'nen —ta'pî Jesusya.

7

*Surarayamî' Yepotorî Poitîrî Yepî'tî Jesusya
(Mt 8.5-13)*

¹ Pemonkonyamî' yeurîma aretî'ka tîpo, Jesus wîtî'pî Cafarnaum cidaderî pona. ² Miarî Cafarnaum po surarayamî' yepotorî wanî'pî Roma pon, Judeu pepîn. Mîikîrî poitîrî kure'ne inapurî iwakîri ipoitîrî enasa' wanî'pî pri'ya pra. Mararî pra aasa'manta yonpasa' wanî'pî. ³ Jesus pî' to' eseurîma etasa' tîuya yai mîikîrî surarayamî' esa'ya tiaronkon Judeuyamî' esa' pe tîwe'sanon yarima'pî Jesus pia to' wîtîto'pe. Jesus yanno

me'po'pîiya itewî' ta aai'to'pe mîikîrî sa'ne ipoitîrî yepî'tîi. ⁴ Inkamoro wî'tî'pî epose. Moropai eposa' tîuya'nîkon ya yai, attîto'pe taa pî' to' ko'mamî'pî ipî' tîko'man pe mîikîrî surarayamî' esa' yewî' ta. Ta'pî to'ya: —Mîserî pîika'tîya e'pai awanî, maasa pra morî pe tîwe'sen mîserî —ta'pî to'ya. ⁵ —Maasa pra anna yonpayamî' sa'namaiya mararî pra. Moropai mîserîya epere'nîto' yewî' ton koneka me'po'pî anna ton pe —ta'pî to'ya.

⁶ —Inna, moriya. Uttî yepî'tîi —ta'pî Jesusya. Mîrîrî ye'nen Jesus wî'tî'pî to' pokonpe. Mîikîrî erepamî ko'mannîpî tanne, aminke pra surarayamî' esa'ya tonpayamî' yarima'pî Jesus ponaya kai, to' wî'tîto'pe. Ta'pî surarayamî' esa'ya to' pî': —Makatîi ipî': “ ‘Uurî sa'ne wanî î' pe pra rî arawîrî maasa pra uyentai amîrî wanî ye'nen, uyewî' ta eewomî eserîke pra nai', taa pî' man” makatîi. ⁷ “Moropai ‘anî' pe pra uurî wanî uutîto'pe aapia. Tîise taaya yu'se wai miarî si'ma, amaimu ke upoitîrî esepî'tîto'pe ka'kî', taa pî' man”, makatîi. ⁸ “ ‘Epu'tî pî' wai kure'ne uurî wanî tîise uyesanon moro to' wanî uyentainonkon inkamoro maimu yawîrî tîwe'sen uurî. Moropai mîrîrî warantî nîrî uurî pemonkonoyamî' moro to' man surarayamî' umaimu yawîrî tîwe'sanon. Tauya ya tiwinan pî': “atîkî”, tauya ya, moropai attî umaimu pe. Tiaron pî': “asi'kî”, tauya ya, moropai aaipî uupia. Moropai tauya ya upoitîrî pî': “seeni' ku'kî”, tauya ya, moropai ikupîiya umaimu pe. Mîrîrî warantî nîrî ikupîiya epu'tî pî' wai tamî'nawîrî î' taaya ya, amaimu pe awanî. Itentai pu'kuru awanî ye'nen', taa pî' man”,

makatî —ta'pîiya to' pî'. Mîrîrî ye'nen to' wîtî'pî Jesus pia. Tamî'nawîrî ekaremekî'pî to'ya.

⁹ Mîrîrî taasa' mîikîrî warayo'ya eta tûuya pî' Jesus esenumenka'pî kure'ne. Mîikîrî era'tî'pî arinîkon pemonkonyamî' winîkîi. Moropai ta'pîiya to' pî': —A'kî, tauya apî'nîkon. Amîrî'nîkon Israel ponkon, Paapa pemonkonoyamî' kore'ta sîrîrî warantî innape uku'nen era'masau'ya pra wai. Tûise mîserî esa'ya uku'sa' man innape, ka'ran pe tîwanî tûise —ta'pîiya.

¹⁰ Mîrîrî tîpo mîikîrî surarayamî' esa' narima'san enna'po'pî wîtî ta. Moropai inkamoroya mîikîrî surarayamî' esa' poitîrî eporî'pî miarî pri'ya eesepe'tîsa' wanî'pî Jesus maimu pe.

Jesusya Wîri' Inyo Isa'manta'pî More Pîmî'sa'ka

¹¹ Tîko'man pe pu'kuru pra tîiko'mamî tîpo, Jesus wîtî'pî Naim cidaderî pona. Inenupa'san moropai tu'kankon pemonkonyamî' wîtî'pî nîrî ipokonpe.

¹² Mîrîrî cidade pona Jesus erepamî tanne, aminke pra tûise, pemonkonyamî' epa'ka'pî, isa'manta'pî esa'rî'pî yaanenan. Mîikîrî wanî'pî tiwinan ye' inyo isa'manta'pî wîri' more pe. Mîikîrî pîkîrî arinîkon pemonkonyamî' mîrîrî cidade ponkon wîtî'pî uuruwai pona. ¹³ Mîikîrî sa'ne wîri' karau era'ma'pî Uyepotorîkonya tî'noko'pî pe. Mîrîrî ye'nen wîri' pî' ta'pîiya: —Tîkarawai pra e'kî —ta'pîiya.

¹⁴ Mîikîrî yaponse' pia eerepamî'pî. Moropai itaponse' yapî'pîiya. Mîikîrî yaanenan emî'pamî'pî. Moropai ta'pî Jesusya maasaron warayo' pî': —E'mî'sa'kakî tauya apî' —ta'pîiya. ¹⁵ Mîrîrî taiya pe mîikîrî isa'manta'pî e'mî'sa'ka'pî tîmaikko pona.

Moropai eeseurîma pia'tî'pî. Moropai Jesusya isan pia irumaka'pî tepi'tîi.

¹⁶ Mîrîrî era'ma tîuya'nîkon pî' tamî'nawîronkon pemonkonyamî' esenumenka'pî mararî pra Jesus namai'ma. Moropai inkamoroya Paapa yapurî'pî. Ta'pî to'ya: —Mîserî see kure'nan Paapa maimu ekareme'nen uurî'nîkon kore'ta aai'sa' sîrîrî. Paapa ii'sa' man tîpemonkonoyamî' pîika'tîi — ta'pî to'ya.

¹⁷ Mîrîrî ku'sa' Jesusya yekare eta'pî mîrîrî Judéia patapon pemonkonyamî'ya. Moropai mîrîrî Judéia woi tîiko'mansenonkonya epu'tî'pî.

João Batista Nenupa'san
(Mt 11.2-19)

¹⁸ João Batista nenupa'sanya tamî'nawîrî î' ku'sa' Jesusya ekaremekî'pî. Moropai Joãoya asakî'nankon tînenupa'san yanno'pî. ¹⁹ Inkamoro yarima'pîiya Uyepotorîkon pia ekaranmapoi to' wîtîto'pe kai'ma, taato'pe to'ya: —“Amîrî manni' ƀka' poi, tarîwaya aaipî ton anna nînimîkî, tiaron ka'rî moro nai inînimîkî annaya manni'”, makatîi ipî' —ta'pî Joãoya to' pî'.

²⁰ Mîrîrî ye'nen to' wîtî'pî Jesus pia. Moropai ta'pî to'ya: —João Batistaya anna yarima pî' man ayekaranmapoi. Amîrî manni' tarîwaya eerepamî ton kaane ka'rî? Tiaron moro nai anna nînimîkî? —ta'pî to'ya ipî'.

²¹ Mîrîrî taa to'ya tanne, tu'kankon ne'ne'kon pemonkonyamî' paran pokonkon yepi'tî'pî Jesusya. Moropai o'ma' yarakkîrî tîwe'sanonkon yapai o'ma'kon yenpa'ka'pîiya, moropai tu'kankon enkaru'nankon yenu yenponka'pîiya. ²² Moropai

inkamoro maimu yuuku'pîiya. —Enna'potî moropai João pî' anera'ma'pîkon moropai aneta'pîkon mekareme'tîi. Makatîi ipî' see warantî: “Tarîpai enkaru'nankonya era'ma pî' man. Moropai asakoi pepîn asanî pî' man. Moropai erekî'pankon esepi'tîsa' man. Moropai pana'tî'pankonya eta pî' man. Moropai isa'manta'san e'mî'sa'kan pî' man. Moropai itekare Paapa winîpainon esekareme'sa' man î' ton pînon pî'”, makatîi, penaron Isaiás nurî'tîya taasa' yawîrî Paapa nîmenka'pî pî' — ta'pîiya. ²³ —Taatausinpai pemonkonyamî' wanî, manni'kan innape uku'nenan tîwî tîku'se pra. Moropai teesenumenkakon yawîrî pra unkupî pî' teesewankono'mai pra to' wanî —ta'pîiya.

²⁴ João Batista nenupa'san enna'po'pî tanne, Jesus eseurîma pia'tî'pî pemonkonyamî' pî' João yekare pî': —Keren pona attîsa'kon yai João yarakkîrî epose, î' era'ma'pîya'nîkon? Konoi' yepu ye' yari'mapîtî a'situnya ka'rî —ta'pîiya. ²⁵ —Î' era'mai attî'pîkon kin warayo' epontîsa' ka'rî morî pe tîpon ya' era'mai? A'kî, tauya warayo' morî pe epontî'pî morî tîpon ya' mîikîrî ko'mamî e'painon morî pu'kuru wîttî ta ipîkku pe tîwe'sen yewî' ta —ta'pîiya. ²⁶ —Ka'tî upî', î' era'ma'pîya'nîkon? Paapa maimu ekareme'nen profeta ka'rî. Inna, tauya sîrîrî apî'nîkon. Tîise profeta Paapa maimu ekareme'nen yentainon era'ma'pîya'nîkon. ²⁷ Maasa pra mîikîrî João wanî Paapa nîmenka'pî iipî rawîrî aaipîton pe, manni' Paapaya ta'pî yawîrî.

A'kî, mîserî umaimu ekareme'nen

yarimauya kupî sîrîrî

arawîrî attîto'pe,

aye'marî ton konekai e'mai' pe

MI 3.1

ta'pî Paapaya —ta'pî Jesusya. ²⁸ Moropai Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî: —Tauya amîrî'nîkon pî', mîikîrî Paapa maimu ekareme'nen João wanî tamî'nawîronkon warayo'kon yentai tîwe'sen pe awanî. Tîise anî'ya innape uurî kupî ya, mîikîrî esa' pe Paapa wanî. Mîrîrî ye'nen ipîkku pe mîikîrî wanî João yentai —ta'pîiya.

²⁹ Mîrîrî taiya eta'pî tîniru yapisî pî' teesenyaka'masanonya moropai tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya. Inkamoro wanî'pî manni'kan yairî Paapa maimu wanî epu'nenan pe. Inkamoro wanî'pî João Batista nenpatakona'san pe. ³⁰ Tîise fariseuyamî' moropai Moisés yeseru rî'pî pî' yenupatonkon wanî'pî João'ya tenpatakonakon yu'se pra. Maasa pra itu'se Paapa e'to' kupî to'ya pra, yewanmîrî'pî to'ya.

³¹ Mîrîrî pî' ta'pî Jesusya: —Anî'kan warantî see sîrîrî pankon pemonkonyamî' kupîuya e'painon? Î' kai'ma to' wanî? ³² Inkamoro wanî moreyamî' tîsu'minansenon warantî. Inkamoro wanî poro yi'pî po. Tiaronkon pî' to' entaimepîti ko'mannîpî.

“Manannîto' waiyi ye'nunpa'pî annaya

tîise amîrî'nîkon mananu pra awanî'pî”, taapîti'pî to'ya.

“Moropai isa'manta'pî kararunpato' kupî'pî annaya

tîise amîrî'nîkon karau pra awanî'pî”,

taapîti'pî to'ya. ³³ Inkamoro moreyamî' ye'kakon amîrî'nîkon, sîrîrî pankon wanî. ƘAwakîrikon pe

anî' ku'sa'ya'nîkon pepîn. Maasa pra João Batista ii'sa' yai tekkari yonpa pra awanî'pî tiaronkon pemonkonyamî'ya yonpa warantî pra. Moropai tîwuku vinho enîrîiya pra awanî'pî. Mîikîrî pî' taaya'nîkon: “O'ma'kon yarakkîrî tîwe'sen pe awanî mîrîrî”, taaya'nîkon. ³⁴ Moropai uurî ka' poi iipî'pî entamo'ka ya, moropai uwuku enîrîuya ya taaya'nîkon upî': “A'kî, mîikîrî warayo' kure'ne ta're' yonpanen. Moropai kure'ne tîwuku enî'nen, teetînsen” taaya'nîkon. “Moropai tîniru yapisî pî' teesenyaka'masanon yonpa mîikîrî. Moropai pemonkonyamî' imakui'san pokonpe tîwe'sen mîikîrî”, taaya'nîkon upî'. ³⁵ Tîise tauya anî'ya Paapa winîpainon epu'nen yapisî ya mîikîrîya yairî tîwanî epu'tî mîrîrî —ta'pî Jesusya.

Jesus Wanî Simão Fariseu Yewî' Ta.

³⁶ Tiwin fariseuya Jesus eta'pî entamo'kai attîto'pe tewî' ta. Mîrîrî ye'nen Jesus wîtî'pî itewî' ta. Moropai teerepansa' pe eereuta'pî to' yaponse' pona takira' tekkari yonpai mesa pia. ³⁷ Mîrîrî yai miarî cidade po wîri' wanî'pî imakui'pî kupîtîpon. Mîikîrîya Jesus entamo'ka yekare eta'pî mîikîrî fariseu yewî' ta. Mîrîrî ye'nen mîikîrîya tîkarapa a'pusin kara' yense' yarî'pî moropai attî'pî Jesus pia. ³⁸ Mîikîrî wanî'pî Jesus pai winî si'ma aminke pra tîkarau pî'. Moropai ikaruwato' ya' Jesus puu yamannîpî'pî itenu paruya. Moropai mîrîrî tîpo tîpu'pai si'po ke Jesus puu yamannî'sa' tîuya ya'mananîpî'pîiya. Moropai mîikîrîya Jesus puu yu'napîtî'pîiya. Moropai mîrîrî tîkarapa a'pusin tînarî'pî kanpîtî'pîiya Jesus puu pona.

39 Mîrîrî era'ma tîuya pe fariseu esenumenka'pî tîwarîrî ta'pîiya: —Mîserî warayo' wanî ya innape profeta pe, anî' pe mîserî wîri' epu'tîiya e'painon. Imakui'pî kupîtîpon pe wanî epu'tîiya ya, «yai pra awe'rennuku tîrîiya pepîn e'painon tîpia» — ta'pîiya.

40 Mîikîrî fariseu pî' Jesusya ta'pî: —Simão, apî unekaremekî ton moro man —ta'pîiya.

—Ka'kî moriya, uyenupanen —ta'pî Simãoya Jesus pî'.

41 Moropai Jesusya ta'pî: —Asakî'nankon warayo'kon wanî epe'mîra tiwinan warayo' pî'. Mîikîrî tîniru esa'sa'ya itînen pî' epe'mîra to' wanî'pî. Tiwinan ne'ma ton wanî'pî 500 prata ena'pî kaisarî. Moropai tiaron ne'ma ton wanî'pî 50 prata ena'pî kaisarî. 42 Tîise tiwinanya ye'ma pra awanî'pî sa'nîrî si'ma ye'ma'pî to'ya e'painon teuren mîrîrî tînesatîpîkon. Mîrîrî kupî'pî mîikîrî epe'mîra to' e'to'ya iîpia tîwî, ye'ma to'ya namai, ta'pîiya. O'non ye'kaya tîwakîri pe ikupî'pî kure'ne? —ta'pî Jesusya ipî'.

43 Simãoya yuuku'pî: —Uurî pia manni' kure'ne panpî' epe'mîra tîwe'senya tîwakîri pe ikupî'pî, ye'makî taiya pra awanî ye'nen —ta'pî Simãoya.

—Innape man, yairî taa pî' nai —ta'pî Jesusya.

44 Mîrîrî taa tîpo Jesus era'tî'pî wîri' ekaya. Moropai ta'pîiya Simão pî': —Mîserî wîri' era'ma pî' nan? Ayewî' ta ewonsa' tanne, amîrîya tuna tîrî pra man u'pu ronato' ton. Tîise mîserîya u'pu rona sîrîrî tîkarawato' ke, tenu paru ke. Moropai tîpu'pai si'po ke u'pu ya'mananî pî' man. 45 Moropai amîrîya uyu'na pra man ayewî' ta ewonsa' tanne.

Tîise mîserî wîri'ya yu'napîtî ko'mannîpî u'pu pî', ayewî' ta ewomî'pî pata pai. ⁴⁶ Moropai amîriya upu'pai pona akarapa yonpa tîrî pra man. Tîise mîserî wîri'ya tîkarapa a'pusin kamo pî' man u'pu pona —ta'pîiya. ⁴⁷ —Tauya apî', mîikîriya kure'ne uyapurî esera'ma mîrîrî. Maasa pra kure'nan imakui'pî inkupî'pî kupîuya uwanmîra. Tîise manni' mararî uyapurînen mîikîrî nîkupî'pî kupîuya uwanmîra mararî, mararî uyapurîiya ye'nen —ta'pî Jesusya.

⁴⁸ Mîrîrî yai Jesusya wîri' pî' ta'pî: —Imakui'pî ankupî'pî kupî pî' wai uwanmîra —ta'pîiya.

⁴⁹ Mîrîrî eta tîuya'nîkon pe mesa po ereuta'san esekaranmapopîtî pia'tî'pî tîwarîrî'nîkon. Ta'pî to'ya: —Anî' see mîserî mîito'pe imakui'pî ku'nen tîwanmîra kai'ma?

⁵⁰ Tîise Jesusya ta'pî wîri' pî': —Innape pu'kuru ukupîya ye'nen, imakui'pî ankupî'pî kupî pî' wai uwanmîra. Mîrîrî ye'nen atîkî tîwanmîra —ta'pî Jesusya wîri' pî'.

8

Wîri'sanyamî' Wîti Jesus Pîkîrî

¹ Mîrîrî tîpo Jesus wîtipîtî'pî patakon kaisarî morî yekare ekaremekî pinunpa'pîiya pemonkonyamî' pî'. Ta'pîiya: —Tîpemonkono pe ayapisîkon Paapaya sîrîrî, ayesa'kon pe tîwe'to'pe kai'ma to' pî' ekareme'pîtî'pîiya. Asakî'ne pu' pona tîimo'tai'nîkon (12) Jesus nenupa'san wîti'pî ipokonpe. ² Moropai arinîkon wîri'sanyamî' Jesus nepi'tî'san wîti'pî nîrî. Inkamoro wîri'sanyamî' kore'ta awanî'pî Maria Madalena. Mîikîrî ya'

asaki'ne mia' pona (7) kaisaronkon o'ma'kon ewonsa' wanî'pî. Tîise Jesusya tîmeruntîri ke mîikîrî yapai o'ma'kon yenpa'kasa' wanî'pî. ³ Moropai Joana Herodes poitîrî Cuza no'pî nîrî wanî'pî to' kore'ta. Susana nîrî awanî'pî to' kore'ta moropai tiaronkon wîri'sanyamî' wanî'pî. Inkamoroya temannekon yonpa ke Jesus moropai inenupa'san pîika'tîpî'pî moropai to' ya're' ton tîrî'pî to'ya.

Warayo' Tînmîri Pînnen
(Mt 13.1-9; Mc 4.1-9)

⁴ Moro to' tîise arinîkon pemonkonyamî' emurukuntîsa' ko'mamî'pî Jesus eseurîma etakonpa kai'ma. Inkamoro ii'pî'pî ko'mannî'pî'pî tu'ke patakon yapai. Mîrîrî tanne inkamoro yenupa'pî Jesusya morî panton ke.

⁵ Ta'pîiya to' pî': —Warayo' wî'pî tînmîri pîinse. Mîikîrîya tînmîri pîmî tanne inpîmî yonpa ena'pî e'ma ena pona. Mîrîrî yaki'tapa'pî pemonkonyamî'ya maasa aaro'ta pra tîise. Moropai mîrîrî era'ma'pî toronyamî'ya moropai yenno'mapî'pî to'ya. ⁶ Moropai tiaron inpîmî yonpa ena'pî mararon non tî' parappa po tîwe'sen pona. Mîrîrî aro'ta'pî tîise aakarata' pata'se' ton pra awanî'pî. Mîrîrî ye'nen awa'pî'ta'pî. ⁷ Moropai tiaron ena'pî mî'nî ye' kore'ta. Mî'nî ye' pokonpe aarenta'pî. Moropai mîrîrî taruma'tî'pî mî'nî ye'ya. Mîrîrî ye'nen eepeta pra awanî'pî. ⁸ Tîise tiaron ena'pî morî non pona. Mîrîrî aro'ta'pî aarenta'pî, moropai eepeta'pî. Mararî pra eepeta'pî e'mai' pe awanî'pî yentai pu'kuru —ta'pî Jesusya.

—Anepu'pai anî' wanî ya, etakî —ta'pîiya.

*Î Taato'pe Panton Wanî Ekaremekî Jesusya
(Mt 13.10-23; Mc 4.10-20)*

⁹ Inenupa'sanya ekaranmapo'pî: —Î' taa yu'se awanî sîrîrî morî panton ke anna pî'? —ta'pî to'ya.

¹⁰ Jesusya yuuku'pî: —Paapa yeseru anepu'tikon pepîn ekaremekîuya sîrîrî. Î' kai'ma awanî pe nai tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî yai ekaremekîuya sîrîrî epu'tikonpa. Tîise Paapa yu'sankon pepîn pî' ekaremekîuya pepîn aronne. Tîise panton pe neken ekaremekîuya moropai epu'tî to'ya pepîn itu'se pra tîwanîkon ye'nen.

Eta to'ya tîpanakon ke tîise î' tîneta'pîkon epu'tî to'ya pepîn.

Moropai era'ma to'ya tenukon ke tîise î' pe tînera'ma'pîkon wanî epu'tî to'ya pepîn. *Is*
6.9

kai'ma penaron Isaías nurî'tîya ekaremekî'pî.

¹¹ Ayeurîmauya'nîkon sîrîrî morî panton pî'. Manni' inpîmî wanî Paapa maimu warantî.

¹² Moropai inpîmî e'ma ena pona ena'san warantî pemonkonyamî' wanî. Paapa maimu eta to'ya tîise ka'ne' pe Makui erepamî. Itekare to' neta'pî mo'kaiya to' yewan yapai, innape ikupî to'ya namai, moropai to' e'pîika'tî namai.

¹³ Moropai inpîmî tî' parappa pon non pona ena'san warantî tiaronkon pemonkonyamî' wanî. Paapa maimu eta to'ya moropai yapisî to'ya kure'ne taatausinpai. Mîî pîkîrî innape ikupî to'ya. Tîise to' yewan ya' to' esenumenkato' ton pra awanî. Mîrîrî ye'nen innape iku'to' tîuya'nîkon wenai to' e'taruma'tîto' erepamî yai, tîneta'pîkon rumaka to'ya tiwinarî. ¹⁴ Moropai inpîmî mî'nî ye'

kore'ta ena'san warantî tiaronkon wanî. Itekare eta to'ya tîise to' yewan wanî kure'ne sîrîrî pata po tînkonekakon pî'. Moropai ipîkku pe pu'kuru temanekon ton yu'se to' wanî. Moropai sîrîrî non po taatausinpatokon yu'se to' wanî. Mîrîrî ye'nen innape ikupî pî' to' ko'mamî pepîn. Inî' panpî' Paapa yeseru yu'se pra to' wanî. ¹⁵ Tîise inpîmî morî non pona ena'san warantî tiaronkon wanî. Itekare eta to'ya moropai innape ikupî to'ya tewankon ke. Inkamoro ko'mamî Paapa maimu yawîrî ikoneka. Mîrîrî ye'nen to' e'taruma'tîto' erepamî yai tîneta'pîkon rumaka to'ya pepîn. To' ko'mamî Paapa maimu yawîrî. Mîrîrî ye'nen to' yeseru wanî morî pe pu'kuru —ta'pî Jesusya tînenupa'san pî'.

U'kuma'tukon Pî' Jesus Eseurîma
(Mc 4.21-25)

¹⁶ Inî'rî Jesusya sîrîrî panton ekaremekî'pî. — Anî'ya tî'kuma'tu yawittanîpî tîpo yenomî pepîn wari'sa' yo'koi —ta'pîiya. —Moropai itîrî pepîn nîrî we'nannîto' yaponse' yo'koi. Tîise enepî itaponse' pona itîto'pe aronne panpî' awe'to'pe tewonsenon weiyu'mato'peiya. ¹⁷ Mîrîrî warantî tamî'nawîrî î' esenomî'pî e'naponka kupî sîrîrî tiwin wei. î' kai'ma epu'sa' pepîn esepu'tî kupî sîrîrî. Esenomî'pî esenpo kupî sîrîrî tamî'nawîronkonya epu'to'pe. ¹⁸ Mîrîrî ye'nen, aka. Tîwarî e'tî Paapa maimu etaya'nîkon pî'. Maasa pra imaimu anepu'painon wanî ya, Paapaya itîrî inî' panpî' epu'to'peiya. Tîise anepu'painon pepîn wanî ya, epu'tîiya pepîn. Mararî ineta'pî ena kupî

sîrîrî iivanmîra, î' ton pra eena —ta'pî Jesusya tînenupa'san pî'.

Jesus Yan Moropai Ita'mi'san
(Mt 12.46-50; Mc 3.31-35)

¹⁹ Jesus yan moropai ita'mi'san erepamî'pî Jesus era'mapî'se teuren. Tîise iipia to' e'rennuku eserîke pra awanî'pî maasa pra arinîke pemonkonyamî' wanî ye'nen. ²⁰ Mîrîrî tiwinanya ta'pî Jesus pî': —A'kî, asan moropai aya'mi'san man poro po ayuwa pî', ayarakkîrî teeseurîmakonpa —ta'pîiya Jesus pî'.

²¹ Tîise Jesusya ta'pî tamî'nawîronkonya eta tanne: —Maama' tauya moropai mooyi tauya manni'kan innape Paapa maimu ku'nenan pî' moropai ikonekanenan pî' —ta'pî Jesusya.

Jesus Maimu Pe A'situn Moropai Tuna Atî'napamî
(Mt 8.23-27; Mc 4.35-41)

²² Tiaron wei yai Jesus asara'tî'pî tînenupa'san pokonpe kanau ya'. Moropai ta'pîiya to' pî': —Miarî'nîkon ruku'nî iku'pî ratai pona. Mîrîrî ye'nen to' wî'tî'pî. ²³ Mîrîrî iku'pî nuurukkutî tîuya'nîkon ye'ka pe, Jesus we'na'pî kanau ya'. Mîrîrî pe rî meruntî ke a'situn ata'se'ma pia'tî'pî iku'pî ka. Moropai kanau ya' to' e'to' yannîpî pia'tî'pî tuna ke. Nari' pe eena'pî tamî'nawîronkon mîrîrî kanau yawonkon pia. ²⁴ Mîrîrî ye'nen Jesus nenupa'sanya Jesus yenpaka'pî iwetun tanne. Ta'pî to'ya teesi'nî'se: —Anna yenupanen, sa'mantan pe man, tîinase.

Mîrîrî taa to'ya ye'nen, Jesus e'mî'sa'ka'pî. Moropai ta'pîiya a'situn pî' moropai tuna pî': —Atî'napankî. Aatî'napamî'pî tamî'nawîrî. ²⁵ Mîrîrî

yai Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Innape ukupîya'nîkon pra awanîkon sîrîrî. O'non pata innape uku'to'ya'nîkon nai? „Anî' pe wanî epu'tîya'nîkon pra naatî?„ —ta'pîiya.

Tîise inkamoro esenumenkasa' wanî'pî, teese-wankono'mai mararî pra teesi'nî'se. Moropai ta'pî to'ya tîîwarîrî'nîkon: —Î' ye'ka see warayo' mîserî, imaimu yawîrî a'situn moropai tuna e'to'. “Atî'napankî” taiya ya, aatî'napamî —ta'pî to'ya.

*O'ma'kon Yenpa'ka Jesusya Warayo' Yapai
(Mt 8.28-34; Mc 5.1-20)*

²⁶ To' erepamî'pî Galiléia iku'pî ratai po tîwe'sen Gerasa pata pona. ²⁷ Teerepansa'kon pe Jesus eseu'ka tanne kanau yapai, warayo' iipî'pî cidade poi iponaya epose. O'ma'kon ewonsa' wanî'pî mîîkîrî warayo' ya'. Pena pata pai aako'mansa' wanî'pî ipon ton pra. Wittî ta awanî pra, aako'mansa' wanî'pî. Tîise aako'manto' e'pî'tî'pî uuruwai kore'ta e'tî'ka'san kore'ta. ²⁸ Jesus era'ma tîuya pe mîîkîrî warayo' entaime'pî. Moropai awe'sekunka'pî Jesus rawîrî. Moropai ta'pîiya meruntî ke: —Jesus Paapa ka' po tîiko'mansen munmu amîrî. Î' ku'se aai'sa' uurî yarakkîrî? Esatîuya sîrîrî apî', uurî kî'taruma'tîi. ²⁹ Mîrîrî ta'pîiya maasa pra Jesusya o'ma' yenpa'kasa' ye'nen yapai. Tu'ke ite'ka yapi'pî'tî'pî o'ma'ya. Mîrîrî ye'nen yewa'tî'pî'tî'pî to'ya i'pu pî' moropai itenya pî' sa'man ferro ke. Tîise mîrîrî ya'tî'pî'tî'pîiya to' yentai awanî ye'nen. Moropai o'ma'ya yaapî'tî'pî keren pona.

³⁰ Jesusya mîîkîrî ekaranmapo'pî: —Anî' ayese'? —ta'pîiya.

Yuuku'pîiya: —Uyese' tu'kan —ta'pîiya. Maasa pra tu'ke o'ma'kon ewomî'pî wanî'pî mîikîrî warayo' ya'. ³¹ Moropai o'ma'konya ta'pî Jesus pî' mararî pra teka'nunkai apo' ya' tenumîiya'nîkon namai.

³² Tu'kankon porcoyamî' wanî'pî tekkarikon yena'nenan ikîrî po aminke pra. Mîrîrî ye'nen o'ma'konya esatî'pî Jesus pî' porcoyamî' ya' tee-womîkonpa kai'ma. Moropai inna ta'pî Jesusya. ³³ Mîrîrî ye'nen o'ma'kon epa'ka'pî mîikîrî warayo' yapai. Moropai to' ewomî'pî porcoyamî' ya'. Mîrîrî pe rî porcoyamî' eka'tumî'pî irama yai. To' e'soroka'pî tuna ka. Moropai to' naarî'pî.

³⁴ Warayo'kon porcoyamî' pî' teesenyaka'masanonya mîrîrî e'kupî era'masa' yai to' e'tîrîka'pî moropai mîrîrî yekare ekaremekî'pî to'ya cidade po, moropai iwoi tîiko'mansenon pî'. ³⁵ Mîrîrî ye'nen tu'kankon pemonkonyamî' wîtî'pî mîrîrî era'mai. Miarî ya teerepamîkon pe Jesus pia, warayo' era'ma'pî to'ya. Yapai o'ma'kon epa'ka'pî. To' esi'nîpî'pî ipî'. Maasa pra Jesus pia eereutasa' wanî'pî. Tîpon ke awanî'pî moropai morî pe, ayawî' pe pra. ³⁶ Tamî'nawîronkon mîikîrî era'ma'tîponkonya mîrîrî ekaremekî'pî tiaronkon pemonkonyamî' pî' î' kai'ma warayo' esepi'tîsa'. ³⁷ Mîrîrî wenai Gerasa pata ponkon ena'pî kure'ne eranne' pe. Mîrîrî ye'nen Jesus epa'kato'pe esatî'pî to'ya tîpatakon yapai. Moropai Jesus asara'tî'pî kanau ya' moropai attî'pî.

³⁸ Mîikîrî warayo' o'ma'kon yenpî' esepi'tîsa'ya Jesus yeka'nunka'pî ipîkîrî tuutîpa kai'ma. — Uutî apîkîrî, Uyepotorî —ta'pîiya. Tîise Jesusya

yarima'pî. Ta'pîiya: ³⁹—Enna'pokî ayewî' ta. Moropai î' ku'sa' Paapaya mekaremekî. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî warayo' enna'po'pî tamî'nawîrî cidade poro î' ku'sa' Jesusya tîmîrî tonpe ekaremekî'pîiya pe-monkonyamî' pî'.

Jairo Yensi Yepi'tî Jesusya
(Mt 9.18-26; Mc 5.21-43)

⁴⁰ Inî'rî iku'pî ratai pona Jesus enna'posa' pe arinîkon pemonkonyamî'ya Jesus yapisî'pî kure'ne taatausinpai. Maasa pra tamî'nawîronkon wanî'pî inîmîkî pî' miarî si'ma. ⁴¹ Mîrîrî yai warayo' erepamî'pî itese' Jairo. Mîîkîrî wanî'pî Judeuyamî' epere'to' yewî' esa' pe tîwe'sen pe miarî. Mîîkîrî e'sekunka'pî Jesus pia moropai Jesus wîtîto'pe esatî'pîiya tewî' ta. ⁴² Maasa pra tiwinan ye' itensi asakî'nan pu' pona tîîmo'tai (12) kaisaron ikono po sa'manta ko'mannîpî ye'nen yepi'tîi attîto'pe.

Jesus wîtî ko'mannîpî tanne e'ma taawîrî arinîkon iipî'pî iwenairî. Inkamoroya yatunnuku'pî arinîke tîwanîkon ye'nen, Jesus era'tî eserîke pra. ⁴³ Mîrîrî yai wîri' iipî'pî Jesus pia mîn kannen. Asakî'ne pu' pona tîîmo'tai kono' kaisarî mîn kamo pî' aako'mansa' wanî'pî. Tamî'nawîrî temanne tî'kasai'ya wanî'pî yepi'tî tonkon ye'ma pî' tîise eesepi'tî pra awanî'pî. ⁴⁴ Mîîkîrî iipî'pî Jesus poi winî pî'. Moropai mîîkîrîya ipon ye'pî pî' yapî'pî. Moropai mîrîrî pe rî mîn teeti'kansen asa'tî'pî.

⁴⁵ Jesusya to' ekaranmapo'pî: —Anî'ya uyapî mîrîrî? —ta'pîiya.

Tîise, —Anî'ya ayapî pra man —ta'pî to'ya. Mîrîrî pî' Pedroya ta'pî: —Uyenupanen, arinîkon pe-

monkonyami' man awoi. Tamî'nawîronkonya ay-
atunnuku pî' man —ta'pîiya.

⁴⁶ Tîise Jesusya ta'pî: —Tîise tiwinanya uyapî
epu'tî pî' wai. Maasa pra meruntî epa'ka epu'tî pî'
wai —ta'pîiya.

⁴⁷ Mîrîrî eta tîuya pe teesenomî eserîke pra awanî
epu'tî'pî mîlkîrî wîri'ya. Mîrîrî ye'nen tîwe'kîkî'ma
ye'ka pe aai'pî'pî. Moropai awe'sekunka'pî Jesus
pia. Tamî'nawîronkonya era'ma tanne moropai
eese'karemekî'pî. Î' ton pe yapîsa' tîuya ekare-
mekî'pîiya. Moropai ka'ne' pe teese'pî'tî epu'tî'pîiya.

⁴⁸ Mîlkîrî pî' Jesusya ta'pî: —Ma'non, innape
ukupîya ye'nen eese'pî'tîsa' sîrîrî. Tarîpai tîwanmîra
atîkî —ta'pîiya.

⁴⁹ Miarî maasa Jesus eseurîma tanne Jairo poitîrî
erepamî'pî Jairo yewî' tapai. Moropai mîlkîrîya
ta'pî Jairo pî': —Ayensi sa'mantan pî' man. Mîrîrî
ye'nen uyenupanenkon wîti'yu'se awanî pepîn.

⁵⁰ Mîrîrî eta'pî Jesusya. Moropai ta'pîiya Jairo
pî': —Teesi'nî'se pra e'kî. Innape neken uku'kî.
Moropai ayensi ennapamî —ta'pîiya.

⁵¹ Jairo yewî' ta teerepansa' pe, tarakkîrî Pe-
dro, João moropai Tiago ewomî tîrî'pîiya, mo-
ropai Jairo moropai wîri' yan, inkamoro neken.
Tiaronkon ewomî tîrîiya pra awanî'pî. ⁵² Mîrîrî
tanne tamî'nawîronkon wanî'pî moro tîkaraukon pî'
tîwentaimepîtikon pî', mîlkîrî wîri' sa'mantasa' pî'.
Inkamoro pî' ta'pî Jesusya: —Tîkauware pra e'tî.
Wîri' sa'mantasa' pra man. Iwe'nasa' man —
ta'pîiya.

⁵³ Mîrîrî taiya eta tîuya'nîkon ye'nen
tamî'nawîronkon siira'pî ipî'. Maasa pra

aasa'mantasa' epu'tî tûuya'nîkon ye'nen. Ta'pî to'ya: —Î' tonpe aasa'mantasa' era'ma ye'ka pe mîrîrî taiya —ta'pî to'ya. ⁵⁴ Tîise Jesus wîtî'pî iipia. Moropai yapisî'pîiya itenya pî'. Moropai ta'pîiya meruntî ke: —Ma'non, e'mî'sa'kakî, kai'ma. ⁵⁵ Ka'ne' pe mîlkîrî ennapamî'pî. Enen eena'pî. Moropai awe'mî'sa'ka'pî. Moropai tekkari ton tûto'pe to'ya ta'pî Jesusya. ⁵⁶ Mîlkîrî yuntonon esenumenkasa' wanî'pî kure'ne. Tîise Jesusya ta'pî ekaremekî to'ya namai tiaron pî' mîrîrî tînkupî'pî pî'.

9

Tînenupa'san Yaipontî Jesusya (Mt 10.5-15; Mc 6.7-13)

¹ Mîrîrî tîpo Jesusya tînenupa'san yanno'pî tîipia. Asakî'ne pu' pona tîmo'tai'nîkon yanno'pîiya. Moropai inkamoro pia tîmeruntîrî tîrî'pîiya tîmaimu pe tamî'nawîrî o'ma'kon pemonkonyamî' ya' tîwe'sanon yenpa'kato'pe to'ya ikupî'pîiya. Moropai pri'yawonkon pepîn yepi'tîto'pe to'ya. ² Moropai to' yaipontî'pîiya. Tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî kupî ekareme'to'pe to'ya pemonkonyamî' pî'. Moropai pri'yawonkon pepîn yepi'tîto'pe to'ya nîrî. ³ Inkamoro pî' ta'pî Jesusya: —Attîkon pe î' rî kîsatî. Ame'sipukon ton kîsatî. Aya're'kon ton kîsatî, asakunikon ton kîsatî. Moropai atînirurîkon ton kîsatî. Moropai tu'ke aponkon ton kîsatî tîise tiwin aponkon maatîi. ⁴ Moropai miarî pemonkonyamî' kore'ta eerepansa'kon ya, morî pe ayapisîkon wîtî esa'ya ya, moro mako'mantîi mîrîrî wîtî ta, miarî pai awenna'pokon pîkîrî.

⁵ Tîise morî pe ayapisîkon pemonkonyamî'ya pra awanî ya, miarî tîpatakon ya', ka'ne' pe mepa'katî miarî pai. Moropai eepa'kakon pe a'pukon pî' atapisî'pî non mîsorokatîi. Mîrîrî kupîya'nîkon ya Paapa maimu yu'se pra to' wanî ye'nen Paapaya to' taruma'tî pe man ekaremekîya'nîkon mîrîrî —ta'pîya.

⁶ Mîrîrî tîpo inenupa'san ese'ma'tî'pî. Moropai tamî'nawîrî cidadekon poro to' wî'tî'pî Paapa maimu ekaremekî pinunpa'pî to'ya. Moropai pri'yawonkon pepîn yepî'tî pinunpa'pî to'ya tamî'nawîrî patakon poro.

*Anî' Pe Jesus Wanî Anepu'pai Herodes Wanî'pî
(Mt 14.1-12; Mc 6.14-29)*

⁷ Mîrîrî yai Galiléia pata esa' pe Herodes wanî'pî. Mîîkîrîya tamî'nawîrî î' ku'sa' Jesusya eta'pî miarî. Mîrîrî ye'nen î' kai'ma teesenumenka epu'tîiya pra awanî'pî. Maasa pra tiaronkonya taapî'tî'pî ipî': —João Batista nurî'tî e'mî'sa'kasa' —taapî'tî'pî to'ya. ⁸ Moropai tiaronkonya taapî'tî'pî: —Elias nurî'tî esenposa' mîrîrî —taapî'tî'pî to'ya. —Manni' mîîkîrî penaron Paapa maimu ekareme'nen profeta nurî'tî e'mî'sa'kasa' mîrîrî —ta'pî to'ya. ⁹ Mîrîrî pî' ta'pî mîîkîrî pata esa' Herodesya: —Tîise uurî mîîkîrî João pîmîrîkkî'tî me'po'tîpon —ta'pîya. —Tîise anî' pe mîîkîrî warayo' wanî sîrîrî. Ipî' to' eseurîma eta pî' wai —ta'pîya. Moropai Jesus anera'mapai pata esa' Herodes wanî'pî kure'ne.

*Arinîkon Pemonkonyamî' Ya're'tî Jesusya
(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Jo 6.1-14)*

10 Mîrîrî tîpo Jesus nenupa'san enna'po'pî iipia. Moropai tamî'nawîrî î' ku'sa' tîuya'nîkon ekaremekî'pî to'ya ipî'. Mîrîrî tîpo tînenupa'san pokonpe Jesus wîtî'pî Betsaida itese' pata pemonkonyamî' ko'manto' pona. Arinîkon pemonkonyamî' pia-pai to' wîtî'pî tîmîrî'nîkon pe. 11 Tîise arinîkon pemonkonyamî'ya o'non pata Jesus wîtî'pî epu'tî'pî. Moropai to' wîtî'pî ite'ma'pî pî'. Moropai miarî Jesusya to' yapisî'pî morî pe pu'kuru. Mîîkîriya to' yeurîma'pî. Î' kai'ma tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî kupî pî' to' yeurîma'pîiya. Moropai pemonkonyamî' pri'yawonkon pepîn yepî'tî'pîiya.

12 Mîrîrî tanne pata ko'mamî'pî. Ko'mamîiya eena'pî. Mîrîrî ye'nen asakî'ne pu' pona tîimo'tai'nîkon inenupa'san wîtî'pî iipia. Moropai ta'pî to'ya ipî': —Insamoro arinîkon pemonkonyamî' yarimakî to' wîtîto'pe wîtîkon ta pemonkonyamî' kore'ta, aminke pu'kuru pra man tarîpai —ta'pî to'ya. —Miarî tiwanîkon ya, ta're'kon ton eporî to'ya e'painon. Moropai tîpata'se'kon ton eporî to'ya nîrî. Maasa pra sîrîrî pata ya' keren po e'nî man. Tari î' ton pra man —ta'pî inenupa'sanya Jesus pî'.

13 Jesusya inkamoro maimu yuuku'pî: — Amîrî'nîkonya to' yekkari ton tîrî e'pai man — ta'pîiya to' pî'.

Tîise yuuku'pî to'ya: —Tîise mia'taikin neken anna pia pāo man. Moropai asakî'ne neken moro'yamî' man. Tamî'nawîronkon pia itîriya pepîn —ta'pî to'ya. —Inî' panpî' to' yekkari ton yennai anna wîtî yu'se awanî mîrîrî? —ta'pî to'ya Jesus pî'. 14 Inkamoro pemonkonyamî' wanî'pî

arinîke, 5.000 yairî warayo'kon.

Moropai Jesusya tînenupa'san pî' ta'pî to' ereutato'pe taato'pe to'ya iponarî'ne 50 kaisari'ne ta'pîiya.

¹⁵ Jesus maimu yawîrî ikupî'pî inenupa'sanya. Moropai tamî'nawîronkon yaipontî'pî to'ya to' ereutato'pe. ¹⁶ Mîrîrî tîpo Jesusya mia'taikinan pão trigo puusa' yapisî'pî, moropai asakî'nankon moro'yamî'. Moropai ka'ekaya tenu yanumî'pîiya. Moropai mîikîrî epîrema'pî. Mîrîrî yekkari wanî pona Paapa esatî'pîiya. —Morî pe man —ta'pîiya. Moropai mîrîrî tîpo pão pirikkapî'pîiya tînenupa'san pia, mîrîrî tîto'pe to'ya inkamoro pemonkonyamî' kaisari'. ¹⁷ Mîrîrî pî' tamî'nawîronkon asa're'tî'pî, kure'ne itu'se tîwanîkon pîkîrî. Tîise to' ya're' yonparî'pî e'kupî'pî. Mîrîrî yannuku'pî Jesus nenupa'sanya asakî'ne pu' pona tîmo'tai (12) waikara'pî kaisari'.

—*Cristo Amîrî —Taa Pedroya*
(Mt 16.13-19; Mc 8.27-29)

¹⁸ Tiaron pensa Jesus epîrema tanne tiwin-sari, inenupa'san erepamî'pî iipia. Mîikîrîya to' ekaranmapopî'pî: —Anî' pe rî see ukupî pî' pemonkonyamî' nai? —ta'pîiya to' pî'.

¹⁹ Mîikîrî maimu yuuku'pî to'ya: —Tiaronkonya taa “João Batista nurî'tî e'mî'sa'kasa' mîikîrî” taa to'ya. Tiaronkonya taa: “Penaron itekare ekareme'pîitîpon Elias e'mî'sa'kasa' mîikîrî”, taa to'ya. Moropai tiaronkonya taa, “Penaron Paapa maimu ekaremekîtîpon profeta yekatonon'pî e'mî'sa'kasa' mîikîrî”, taa to'ya apî' —ta'pî to'ya.

20 Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Amîrî'nîkon kanan? Anî' taa pî' naatî upî'?

Mîikîrî maimu yuuku'pî Pedroya: —Amîrî Paapa nîmenka'pî pîika'tîton, Cristo amîrî —ta'pî Pedroya Jesus pî'.

21 —Inna, seru' pepîn, tîise maasa Paapa narima'pî pe uurî wanî kîsekareme'tî anî' pî' —ta'pîiya.

*Tîisa'manta Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 16.20-28; Mc 8.30-9.1)*

22 Moropai Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Ka' poi iipî'pî uurî e'taruma'tî e'pai awanî kure'ne. Teepîremasanon esananya uyewanmarî e'pai awanî moropai Moisés yeserurî'pî pî' yenupatonkonya uyewanmarî e'pai awanî kupî sîrîrî. Inkamoro ena e'pai awanî uyu'se pra, uusa'manta e'pai awanî mîrîrî wenai. Tîise e'mî'sa'ka e'pai awanî iteseurîno weiyu yai —ta'pîiya.

23 Moropai Jesusya ta'pî tamî'nawîronkon pî': —Uwanîyakon pe e'pai anî' wanî ya, wei kaisarî itu'se tîwe'to' rumakaiya e'pai awanî, tîwarîrî teesenumenkai. Moropai uwanîyakon pe tîwanî wenai e'taruma'tînto' namapai pra e'pai awanî, isa'mantato' namapai pra e'pai awanî tîise uwe-nairî aaipî e'pai awanî. 24 Tîise anî'ya tîiko'manto' pînînma ya kure'ne, tîwe'taruma'tî namaiya. Mîrîrî ye'nen Paapa pia ipatîkarî tîiko'manto' ton eporîiya pepîn. Tîise aminke aako'mamî Paapa pî'. Tîise uwanîyakon pe tîwanî wenai tîiko'manto' pînînma pra awanî ya, tîwe'taruma'tîto' yapîtanîpîiya ya, ipatîkarî enen tîiko'manto' ton eporîiya Paapa pia

—ta'pîiya. ²⁵ —A'kî, tamî'nawîron sîrîrî non pon yemanne esa' pe anî' ena ya, tîise ipatîkarî enen tîiko'manto' ton eporîiya pra awanî ya, eporîiya kupî pepîn rî mîrîrî. Tîisa'manta yai tekaton yepe' ton eporîiya pepîn. Awe'pî'ka'tî pepîn. ²⁶ Jesusya ta'pî: —Anî' eppepî ya upî', moropai umaimu esenupanto' pî', uurî ka' poi iipî'pî eppepî ipî'. Î' pensa inî'rî uui'pî weiyu yai uya'karu ke ipîkku pe, Paapa ya'karu ke yarakkîrî uui'pî yai, moropai morîkon inserîyamî' pokonpe uui'pî yai eppepî ipî' —ta'pîiya. ²⁷ —Inna pî' rî tauya apî'nîkon. Tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî pe man. Î' kupîiya era'ma amîrî'nîkon yonpayamî'ya tîisa'mantakon rawîrî —ta'pî Jesusya.

*Moisés Moropai Elias Esenpo Jesus Pia
(Mt 17.1-13; Mc 9.2-8)*

²⁸ Tiwin semana teeseurîmasa' tîpo, Jesus wîtî'pî kawînan wî' pona. Tînenupa'san Pedro moropai Tiago moropai João pokonpe attî'pî epîrema. ²⁹ Miarî eepîrema tanne Jesus yenpata etinyaka'ma'pî. Moropai ipon etinyaka'ma'pî aimutun pe pu'kuru. Moropai inke' pe eena'pî. ³⁰⁻³¹ Mîrîrî pe rî asakî'nankon warayo'kon esenpo'pî iipia. Inke' pe inkamoro wanî'pî, ka' ponkon warantî. Inkamoro yarakkîrî eeseurîma'pî. Inkamoro wanî'pî Moisés nurî'tî pe moropai Elias pe. Inkamoro penaronkon eseurîma Jesus yarakkîrî. Î' kai'ma aasa'manta kupî pî' Jerusalém po pena Paapaya ta'pî yawîrî awe'kupî kupî ekaremekî'pî to'ya.

³² Mîrîrî tanne inkamoro Pedro moropai tiaronkon Jesus nenupa'san wanî'pî iwe'nunpai.

Mîrîrî ye'nen to' we'na'pî. Moropai mîrîrî tîpo to' paka'pî. Mîrîrî yai Jesus era'ma'pî to'ya. A'ka pe pu'kuru awanî'pî. Moropai inkamoro asakî'nankon warayo'kon iipia tîwe'sanon nîrî era'ma'pî to'ya. ³³ Mîrîrî tîpo inkamoro wîtî'pî tanne Jesus piapai, Pedroya ta'pî Jesus pî': — Uyenupanen, morî pe pu'kuru e'nî sîrîrî tarî. Mîrîrî ye'nen eseurîwî'ne tappîi ton koneka annaya sîrîrî. Amîrî ton tiwin, moropai Moisés ton tiwin, moropai Elias ton nîrî tiwin —ta'pîiya. Tîise î' taa tîuya pe awanî epu'tîiya pra Pedro wanî'pî.

³⁴ Eeseurîma tanne katupuruya to' napontî'pî. Inkamoro Jesus nenupa'san ena'pî eranne' pe katupuru iipî ye'nen tîpona'nîkon. ³⁵ Inkamoroya Paapa eseurîma eta'pî katupuru kore'ta si'ma. Ta'pî Paapaya: —Mîserî unmu wanî unmenka'pî pe pu'kuru. Mîrîrî ye'nen eeseurîmato' imaimu etaî —ta'pîiya. ³⁶ Paapa eseurîma ataretî'ka pe Jesus era'ma'pî to'ya tiwinsarî. Mîrîrî tînera'ma'pîkon ekaremekî to'ya pra awanî'pî anî' pî'.

More Yepi'tî Jesusya
(Mt 17.14-21; Mc 9.14-29)

³⁷ Tiaron wei yai wî' poi tîwautîkon pe arinîkon pemonkonyamî' epere'sa' era'ma'pî to'ya. Jesus yarakkîrî esepopai tîwanîkon ye'nen iipî'san. ³⁸ Miarî tiwin warayo' wanî'pî to' kore'ta. Mîikîrî entaimepîtî pia'tî'pî. Ta'pîiya: —Uyenupanen, apî' tauya sîrîrî tiwinan ye' sa'ne unmu yepi'tîya yu'se wanî ye'nen —ta'pîiya Jesus pî'. ³⁹ —O'ma' ewonsa' man ya'. Moropai eporîiya ya ka'ne' pe more entaime. Moropai yai attî, eesenumî non pona inta arakkunta. Moropai o'ma'ya yenunpîtî

yaki'tapapîtiya. Ka'ne' pe irumakaiya pepîn — ta'pî itunya. ⁴⁰ —Anenupa'san pî' ta'pîuya o'ma'yenpa'kato'pe to'ya kai'ma tîise yenpa'ka to'ya eserîke pra awanî'pî. Mîrîrî warantî rî aako'mamî sîrîrî —ta'pîiya.

⁴¹ Jesusya mîikîrî maimu yuuku'pî: —Sîrîrî pankon pemonkonyamî', makui nenku'ti'san, innape uku'nenan pepîn. O'non pîkîrî uuko'mamî e'painon akore'ta'nîkon? O'non pîkîrî amîrî'nîkon yapîtanîpîuya e'painon? Moriya ene'kî —ta'pî Jesusya mîikîrî more yun pî'.

⁴² Mîikîrî more enepî itunya tanne, Jesus pia mîikîrî o'ma'ya yenumî'pî non pona. Moropai awe'perenperenma'pî non pona. Inta arakkunta'pî. Mîikîrî pî' Jesus eseurîma'pî eepa'kato'pe kai'ma. Eepa'ka'pî moropai more esepî'tîsa' wanî'pî. Mîikîrî more rumaka'pî Jesusya itun pia pri'ya. ⁴³ Mîrîrî kupî Jesusya era'matîponkon tamî'nawîronkon pemonkonyamî' wanî'pî kure'ne teesenumenkai. Paapa meruntîri ke ikupî Jesusya era'ma tîuya'nîkon ye'nen.

Inî'rî Tîisa'manta Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 17.22-23; Mc 9.30-32)

Tamî'nawîronkon esenumenkasa' era'ma tîuya ye'nen Jesusya tînenupa'san pî' ta'pî: ⁴⁴ —Aawanmîra'nîkon kînanen î' tauya manni' pî'. Ka' poi iipî'pî uurî rumaka to'ya kupî sîrîrî, tesanonkon yenya' uwîto'pe to'ya —ta'pîuya. ⁴⁵ Tîise î' taa Jesusya epu'tî to'ya pra awanî'pî. Maasa pra eenonsa' pe awanî'pî epu'tî to'ya namai. Mîrîrî ye'nen eranne' pe to' wanî'pî anekaranmapopai pra to' wanî'pî î' taa to'pe awanî.

Tonpakon Yentai E'pai To' Wanî Pî' Jesus Eseurîma

(Mt 18.1-5; Mc 9.33-37)

⁴⁶ Jesus nenupa'san e'ku'pî'tî'pî tonpakon yentai tîwanîkon kai'ma. Mîrîrî ye'nen to' eseurîma'pî tîîwarîrî'nîkon mîrîrî pî': —Uurî wanî ipîkku pe panpî' —ta'pî tiaronkonya. ⁴⁷ Tîîse Jesusya mîrîrî to' eseurîmato' epu'tî'pî î' kai'ma to' esenumenkato'. Mîrîrî ye'nen Jesusya si'mîrikî more yapisî'pî itenya pî' moropai yarî'pîiya tîîpia to' kore'ta. ⁴⁸ Moropai ta'pîiya: —Anî'ya mîserî more yapisî ya, tîwakîri pe pu'kuru uyapurî tîuya ye'nen, uurî nîrî yapisîiya morî pe. Moropai uurî yapisîiya ya, manni' warantî nîrî uyarimatîpon Paapa yapisîiya —ta'pî Jesusya. —Maasa pra mîîkîrî ama're'nîkon tîwe'sen mîîkîrî wanî kupî sîrîrî kure'ne, moropai ipîkku —ta'pîiya.

Uyopakon Pe Anî'kan Wanî Pî' Jesus Eseurîma
(Mc 9.38-40)

⁴⁹ Moropai Joãoya ta'pî Jesus pî': —Uyenupanen, warayo' era'ma'pî annaya o'ma'kon yenpa'kanen amaimu pe. Tîîse mîîkîrî pî' ta'pî annaya inî'rî mîrîrî warantî kîkai mîîkîrî ye'ka pî'. Maasa pra anna yonpa pe awanî pepîn, tiaron mîîkîrî —ta'pîiya. ⁵⁰ Imaimu yuuku'pî Jesusya: —Kaane, mîrîrî kîkakî tîkai pra e'kî. Maasa pra awinîkîi î' rî kupîiya pepîn mîrîrî, tîîse morî kupîiya mîrîrî amîrî'nîkon ton pe —ta'pî Jesusya.

Samaria Ponkonya Jesus Yapisî Pepîn

⁵¹ Ka' pona Jesus yaato' Paapaya weiyu eseporî ko'mannîpî tanne Jesus esenumenk'a'pî Jerusalém pona tuutî pî'. ⁵² Mîrîrî ye'nen

e'mai' pe tînenupa'san yonpa yarima'pîiya to' wîtîto'pe kai'ma Samaritanoyamî' pata'se' ya'. Moropai to' erepamî'pî miarî ya Jesus pata'se' ton ekaranmapoi. ⁵³ Tîise itîrî Samaria ponkonya pra awanî'pî. Maasa pra Jerusalém pona Jesus wîtî epu'tî'pî to'ya mîito'pe. ⁵⁴ Jesus pata'se' ton tîrî to'ya pra awanî ye'nen, Tiagoya moropai Joãoya Jesus pî' ta'pî: —Anna yepotorî, anna epîrema yu'se nan Paapaya apo' yarimato'pe insamoro Samaria ponkon po'tîi? —ta'pî to'ya Jesus pî'.

⁵⁵ Mîrîrî taa to'ya ye'nen Jesus era'tî'pî to' winîkî moropai to' maimu iwa'tî'pîiya. —Maasa pra pe-monkonyamî' tî'kai uui'sa' pra wai —ta'pî Jesusya to' pî'. ⁵⁶ Mîrîrî tîpo to' wîtî'pî tiaronkon pe-monkonyamî' kore'ta.

*Tiaronkon Wanî Itîpai Jesus Pîkîrî
(Mt 8.18-22)*

⁵⁷ Mîrîrî tîpo tînenupa'san pokonpe Jesus wîtî tanne e'ma taawîrî, tiwinan warayo'ya ta'pî Jesus pî': —Awenairî uutî o'non poro attî manni' yairî uutî —ta'pîiya.

⁵⁸ Jesusya mîikîrî maimu yuuku'pî: —A'kî, uwenairî ii'pai awanî ya aaipî tîise sa'me awanî. Maasa pra maikanyamî' yeutta mororon, mîrîrî ya' to' erî'kapî. Moropai toronyamî'ya tî'moikon yenpoto' yaponse' nîrî mororon. Tîise uurî ka' poi iipî'pî uyewî' ton pra man —ta'pî Jesusya.

⁵⁹ Moropai Jesusya ta'pî tiaron warayo' pî': —Aase uwenairî —ta'pîiya.

Tîise mîikîrîya ta'pî: —Uyepotorî, maasa e'mai' pe uyun sa'manta tanne. Yu'na'tîuya tîpo uutî —ta'pîiya.

60 Mîîkîrî maimu yuuku'pî Jesusya: —Tîwî inkamoro innape umaimu ku'nenan pepînya mîîkîrî isa'manta'pî yu'na'tî —ta'pîiya. — Tîise amîrî wîtî yu'se wai moropai î' kai'ma tamî'nawîronkon esa' pe Paapa wanî ekaremekîya yu'se wai —ta'pîiya ipî'.

61 Moropai tiaron warayo'ya ta'pî Jesus pî': —Awenairî uutî, Uyepotorî. Tîise maasa e'mai' pe uyonpayamî' pî' esekareme'se uutî sîrîrî—ta'pîiya.

62 Mîîkîrî maimu yuuku'pî Jesusya. Ta'pîiya: —Anî' esenyaka'ma ya sanpa ke, mîîkîrî esenyaka'ma e'pai awanî tîrumakai pra yaretî'ka tîuya pîkîrî. Mîrîrî warantî mîîkîrî esenyaka'ma ya, Paapa maimu ekaremekî pî' eesenyaka'ma ko'mannîpî e'pai awanî, penaro' tesorurî'pî pî' tîwenpenatai pra. Tîise mîîkîrî enna'po ya, ite'ma'pî pî', î' pe pra rî awanî Paapa itesa' pia —ta'pî Jesusya.

10

72 Kaisaronkon Warayo'kon Yaipontî Jesusya

1 Mîrîrî tîpo Uyepotorîkonya tiaronkon 72 kaisari warayo'kon menka'pî tînaipontîtonkon. Moropai inkamoro yaipontî'pîiya asakî'ne'ne patakon kaisari. Cidadekon poro to' wîtîto'pe tîrawîrî o'non poro tuutîto' yairî. 2 Moropai inkamoro yaipontî'pîiya. To' yaipontî pe ta'pîiya: —Tu'ke to' man umaimu anetapainokon, tîise umaimu ekareme'nenan wanî tu'ke pra mararî pra umî yawon emîsa' warantî, tîise ipî' teesenyaka'masanon man mararî, imo'ka to'ya eserîke pra. Mîrîrî ye'nen esa'tî mîîkîrî umî esa'

Paapa pî' tiaronkon teesenyaka'masanontonkon yarimato'peiya —ta'pîiya. ³ Inkamoro pî' ta'pîiya: —Atîti see, uuriya ayarimakon sîrîrî. Ayarimauya'nîkon sîrîrî nari'kon kore'ta. Carneiro munkiyamî' yeka'ma warantî kaikusiyamî' kore'ta ayarimauya'nîkon sîrîrî. ⁴ Attîkon pe kanan î' rî kîsatî. Ayette'kon yense' asakunikon kîsatî. Moropai a'sa'sakon kîsatî. Moropai anî'rî eposa'ya'nîkon ya e'ma ta, mûikîrî yarakkîrî kure'ne kîseurîmatî. Tîise teese'mi'tapai matîti.

⁵ Miarî ya eerepansa'kon ya wîtî ta eewomîkon pe makatî e'mai' pe: “Paapaya tîwanmîn tîrî yu'se wai sîrîrî wîtî ta”, makatî —ta'pîiya to' pî'. ⁶ —Morî pe pu'kuru mîrîrî wîtî tawon warayo' wanî ya, tîwanmîn yapisîya Paapa winîpai. Tîise morî pe pra mûikîrî warayo' wanî ya, yapisîya pepîn. Tîise amîrî'nîkonya yapisî. ⁷ Morî pe aako'mamîkon ya mîrîrî wîtî ta. Tîise moro mako'mantî aya're'kon monpatî moro, awukukon menî'tîi moro, î' rî tîrî to'ya ya aapia'nîkon. Maasa pra teesenyaka'masenya teesenyaka'ma'pî yepe'pî yapisî e'pai awanî. Mîrîrî ye'nen moro mako'mantî tiwinan wîtî ta tiaron ta tîmo'tapî'se pra.

⁸ Cidade pona eewomîkon ya, miarî morî pe ayapisîkon to'ya ya, moro aya're'kon monpatî to' kore'ta, î' rî tîrî to'ya. ⁹ Moropai miarî cidade po pri'yawonkon pepîn mepi'tîti. Moropai makatî miarî ronkon pemonkonyamî' pî': “Aapia'nîkon Paapa nîtirî erepanî pî' man. Ayesa'kon pe Paapa ko'manto'pe eturumakatî itenya',” makatî to' pî' —ta'pîiya. ¹⁰ —Tîise morî pe ayapisîkon to'ya pra awanî ya, miarî cidade po, moriya mepa'katî

e'ma ta. Moropai makatîi: ¹¹ “Itekare anetapai pra awanîkon ye'nen, anna epa'ka sîrîrî apatakon piapai. A'kî, anna puu pî' atapisî'pî non apatakon yawon pa'tî annaya sîrîrî. Sîrîrî kupî annaya itekare yu'se pra awanîkon ekareme'nen pe. Tîise sîrîrî epu'tî, Paapaya ataruma'tîkon kupî sîrîrî. Maasa pra aminke pra tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' eseporî kupî sîrîrî. Tîpemonkonoyamî' plîka'tîiya kupî sîrîrî” makatîi to' pî' —ta'pîiya. ¹² Moropai inî'rî ta'pî Jesusya: —Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Tiwinano'pî wei yai, tamî'nawîronkon yenumî Paapaya yai, mîrîrî cidade ponkon taruma'tîiya kupî sîrîrî kure'ne manni'kan penaronkon Sodoma ponkon taruma'tî'pî tîuya yentai.

Cidade Ponkon Pemonkonyamî'ya Jesus Yapisi Pîn
(Mt 11.20-24)

¹³ Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî: —Aka sa'ne Corazim cidaderî ponkon pemonkonyamî'. Aka sa'ne Betsaida cidaderî ponkon, innape ukupîya'nîkon pra awanîkon sîrîrî tîpose. Teuren kure'ne î' ikupî eserîkan pepîn e'kupî'pî apatakon ya'. Tîise innape ukupîya'nîkon pra awe'sa'kon. Sîrîrî mîrîrî ye'ka e'ku'sa' ya Tiro cidaderî po, moropai Sidom cidaderî po, miarî ronkon pemonkonyamî'ya tîmakuyikon rumaka'pî e'painon pena. Mararî pra tîmakuyikon pî' to' esewankono'ma e'painon, saaku ya' teepontîi moropai runu'pî ke teekî'pai —ta'pî Jesusya. ¹⁴ —Tamî'nawîronkon yenumî Paapaya weiyu yai esewankono'makon kupî sîrîrî mararî pra. Tiro cidaderî ponkon pemonkonyamî'

esewankono'ma'pî yentai. Moropai Sidom ponkon e'taruma'tî'pî yentai amîrî'nîkon e'taruma'tî kupî sîrîrî. Maasa pra innape imaimu ku'sa'ya'nîkon pra awanî ye'nen. ¹⁵ Aka sa'ne Cafarnaum ponkon pemonkonyamî' ka' pona attîkon kai'ma eesenumenkakon, tîise attîkon pe pra naatî amakuyikon wenai. Mîrîrî wenai apo' ya' Paapaya ayenumîkon kupî sîrîrî —ta'pîiya to' pî'.

¹⁶ Moropai ta'pî Jesusya tînenupa'san 72 kaisaronkon pî': —Anî'kanya amaimukon eta ya, morî pe umaimu eta to'ya mîrîrî. Tîise anî'kanya ayewanmîrîkon ya, inkamoroya uyewanmîrî nîrî mîrîrî. Moropai uyewanmîrînenanya nîrî Paapa uyarimatîpon yewanmîrî mîrîrî —ta'pî Jesusya.

72 Kaisaronkon Warayo'kon Enna'po Jesus Pia

¹⁷ Moropai inkamoro 72 kaisaronkon warayo'kon itî'san enna'po'pî Jesus pia kure'ne pu'kuru taatausinpai. Moropai inkamoroya ekaremekî'pî Jesus pî'. —O'ma'kon wanî'pî anna maimu yawîrî. Maasa pra “Jesus maimu pe epa'katî pemonkonyamî' yapai”, ta'pî annaya. Mîrîrî ye'nen to' epa'ka'pî —ta'pî to'ya.

¹⁸ Mîrîrî yuuku'pî Jesusya: —Inna, mîrîrî warantî awanî maasa pra ka'ne' pe wara'napi e'sisiuka warantî, ka' poi Makui enasa' era'ma'pîuya, imeruntîri yentai Paapa wanî ye'nen, —ta'pîiya. ¹⁹ —Maasa pra Uurîya pu'kuru meruntî tîrî'pî aapia'nîkon, ye'katon îkîi yaki'tapakonpa kai'ma, umaimu pe, moropai yeki'katon mari'tî yaki'tapakonpa. Moropai tamî'nawîron imakui'pî ku'nenan awinîkî'nîkon

yentai pu'kuru awanîkonpa umaimu pe. Amoronkon epu'tîya'nîkon namai meruntî tîrî'pîuya. ²⁰ Tîise mîrîrî pî' taatausinpai pra e'tî. Amaimukon pe o'ma'kon epa'ka pî' katausinpatî. Tîise tauya apî'nîkon, ka' po ayese'kon menukasa' Paapaya man morî pe aako'mamîkonpa, mîrîrî pî' atausinpatî —ta'pî Jesusya to' pî'.

Jesus Atausinpa

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Mîrîrî tîpo Morî Yekaton Wannî meruntîri yarakkîrî Jesus wanî'pî kure'ne taatausinpai. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya: —Uyepotorî Paapa, uyun, amîrî ka' esa' tîwe'sen. Moropai non esa' pe tîwe'sen. Morî pe man tauya apî'. Maasa pra epu'nen awe'to' anonamî'pî yenposa'ya epu'nenan pepînya epu'to'pe. Epu'nen pe tîwe'sanon piapai imo'ka'pîya itîrîpa pakko pe tîwe'sanon pia, moreyamî' warainokon pia. Mîrîrî pî' morî pe man tauya, Paapa. Mîrîrî warantî imenka'pîya moropai mîrîrî kupî'pîya. Maasa pra mîrîrî ku'sa'ya itu'se awanî ye'nen —ta'pî Jesusya.

²² Inî'rî ta'pî Jesusya: —Uyunya tamî'nawîron tîisa' man uupia. Moropai anî'ya anî' pe wanî epu'tî pra man. Tîise Uyunya neken epu'tî. Moropai anî'ya uyun epu'tî pra man. Tîise uuriya neken epu'tî. Moropai anî' pe uyun wanî ekaremekîuya manni'kan epu'tî to'ya yu'se uurî e'to'kon pî' —ta'pî Jesusya.

²³ Mîrîrî taa tîpo, tînenupa'san era'ma'pî Jesusya. Moropai ta'pîiya teken neken to', tîise arinîkon kore'ta pra. —Amîrî'nîkon nera'ma era'manenan wanî taatausinpai pu'kuru. ²⁴ Maasa pra

tauya sîrîrî apî'nîkon. Tu'kankon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nuri'tîya, moropai ipîkkukon pata esanon reiyamî'ya, mîrîrî anera'ma'pîkon anera'mapai to' wanî'pî teuren, tîise era'ma to'ya eserîke pra awanî'pî. Moropai mîrîrî aneta'pîkon anetapai to' wanî'pî teuren, tîise eta to'ya pra to' wanî'pî —ta'pî Jesusya tînenupa'san pî'.

Morî Warayo' Samaria Poinon

²⁵ Tiaron pensa warayo' Moisés yeserurî'pî pî' yenupaton e'mî'sa'ka'pî moropai Jesus ekaranmapo'pîiya maasa pra epu'nen pe awanî anepu'pai awanî'pî. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya: —Uyenupanen, O'non ye'ka pe see ipatîkarî enen uuko'manto' ton eporîuya e'painon?

²⁶ Mîikîrî maimu yuuku'pî Jesusya: —Î' kai'ma see Paapa maimu e'menukasa' mîrîrî epu'tî pî' nan? Î' kai'ma see ekareme'nen amîrî? —ta'pî Jesusya ipî'.

²⁷ Mîikîrîya ta'pî: —Taiya see warantî: Ayepotorî Paapa yapurîkî ayewan ke, moropai tamî'nawîrî eesenumenkato' ke. Moropai ameruntîri ke yapurîkî. Moropai tamî'nawîrî epu'to'ya ke yapurîkî, Ayonpa sa'namakî awe'sa'nama manni' warantî, *Dt 6.5; Lv 19.18* taiya —ta'pîiya.

²⁸ Mîikîrî pî' ta'pî Jesusya: —Inna, yairî taa pî' nai. Moriya mîrîrî ku'ki. Mîrîrî kupîya ya, yairî enen aako'manto' ton eporîya —ta'pî Jesusya.

²⁹ Moropai warayo'ya Jesus ekaranmapo'pî maasa pra ta'pî tîuya manni' yawîrî pra tîwanî

epu'tî tîuya ye'nen. Ta'pîiya: —Anî' kin mîikîrî uyonpa, isa'namato'peuya? —ta'pîiya.

³⁰ Mîikîrîya epu'to'pe Jesusya panton ekaremekî'pî see warantî. —A'kî, warayo' wîtî'pî Jerusalém poi Jericó pona. E'ma taawîrî tuutî pe ama'ye'kon eporî'pîiya. Inkamoroya ipa'tîpî'tî'pî, iponka'pî to'ya moropai iwî yonpasa' to'ya wanî'pî. Moropai inkamoro wîtî'pî.

³¹ Mîrîrî tîpo teepîremasen iipî'pî inîmîkîiya pra tîise e'ma taawîrî. Moropai mîikîrî era'ma'pî teepîremasena. Tîise era'ma tîuya yai tiaron e'ma winî iwa'ka'pîiya, iipia tuutî namai.

³² Moropai mîrîrî tîpo tiaron iipî'pî Levi paarî'pî, to' epîremato' yewî' ta teesenyaka'masen. Mîikîrîya era'ma'pî nîrî, moropai mîikîrîya iwa'ka'pî mîrîrî warantî.

³³ Mîrîrî tîpo tiaron warayo' iipî'pî Samariapon, Judeuyamî' yeyaton. Eporî tîuya pe mîikîrîya era'ma'pî moropai eemî'pamî'pî iipia. ³⁴ Moropai mîikîrî pî' ta'pîiya: “Aka, sa'ne”. Mîikîrî pîika'tî'pîiya iteyaton pe awanî'pî tîise, ipa'tîpî'to' to'ya rona'pîiya. Moropai ite'natî yaika'pîiya óleo ke, vinho ke. Moropai yanumî'pîiya tekîn pona moropai yarî'pîiya. Eerepamî'pî entamo'kanto' ke tîwe'repasen yewî' ta. Moro aako'mamî'pî ipîika'tî pî'.

³⁵ Tiaron wei yai mîikîrîya ta'pî mîrîrî wîtî esa' pî': “A'kî, mîserî konekaya yu'se wai” ta'pîiya. “Ipî' eesenyaka'ma yu'se wanî sîrîrî”. Mîrîrî pîrata ena'pî tîrî'pîiya asakî'ne. Mîikîrîya ta'pî: “Tamî'nawîrî antî'ka'pî ye'mauya sîrîrî poro uuipî ya”, ta'pîiya. Mîrîrî kupî'pî mîikîrîya warayo' pri'yawon pepîn pî' —ta'pî Jesusya.

³⁶ Mîrîrî ekaranmapo'pî Jesusya: —Anî' wanî

inkamoro eseurîwî'nankon warayo'kon kore'ta ipa'tîpî'sa' yonpa pe?

³⁷ Mîrîrî yuuku'pî warayo'ya: —Manni' ipîika'tîtîpon.

—Moriya mîrîrî warantî iku'kî —ta'pî Jesusya ipî'.

Marta Moropai Itakon Maria Pia Jesus Wîtî

³⁸ Jesus moropai inenupa'san wîtî'pî e'ma taawîrî. Moropai to' erepamî'pî pemonkonyamî' ko'manto' pata pona. Miarî to' erepamî'pî. Moropai tiwinan wîri' itese' Martaya tewî' ta to' pata'se' ton tîrî'pî.

³⁹ Mîikîrî yakon wanî'pî Maria itese'. Mîikîrî ereuta'pî Uyepotorîkon pia. Moropai Jesus eseurîma tanne eta pî' Maria ko'mamî'pî Jesusya yenupanto'. ⁴⁰ Mîrîrî tanne Marta wanî'pî mararî pra teesenyaka'ma pî' tamî'nawîrî tinkoneka pî'. Mîrîrî yai Marta iipî'pî Jesus pia moropai ta'pîiya: —Uyepotorî tiwinsarî si'ma esenyaka'ma era'ma pî' nai. Uyakonya tiwinsarî unîmîsa' tamî'nawîron konekato'peuya. Upîika'tîi uyakon ii'to'pe ka'kî.

⁴¹ Mîikîrî maimu yuuku'pî Uyepotorîkonya. Ta'pîiya: —Marta, eesenyaka'mato' pî' neken awanî mîrîrî. Eesenyaka'mato'ya ayakinpa mîrîrî.

⁴² Tîise morî, mîrîrî yentainon moro man. Ayakon Mariaya kure'ne itu'se tîwe'to' mo'kasa' sîrîrî. Morî menkasai'ya sîrîrî. Anî'ya sîrîrî mo'ka eserîke pra man Maria piapai —ta'pî Jesusya.

11

*Epîremanto' Pî' To' Yenupa Jesusya
(Mt 6.9-15; 7.7-11)*

1 Tiaron pensa Jesus epîrema'pî. Mîikîrî ataretî'kasa' tanne, tiwinan inenupa'pî yonpaya ta'pî ipî': —Uyepotorî, anna yenupakî anna epîremato'pe. Joãoya tînenupa'san yenupa'pî warantî anna yenupakî —ta'pîiya.

2 Mîikîrî maimu yuuku'pî Jesusya: —Sîrîrî warantî epîrematî —ta'pîiya.
—“Paapa, ka' pon,

amîrî neken morî pe pu'kuru wanî.

Mîrîrî taa tamî'nawîronkonya yu'se wai apî'.

Amîrî wanî tamî'nawîronkon esa' pe.

Asi'kî anna pia anna esa' pe awanîpa.

3 Anna yekkari ton antîikî wei kaisarî î' ton pra anna wanî namai, Paapa.

4 Moropai Paapa, anna nîkupî'pî imakui'pî awinîkî mîrîrî ku'kî aawanmîra.

Mîrîrî warantî nîrî tamî'nawîronkon nîkupî'pî anna pî', mîrîrî kupî annaya anna wanmîra, Paapa.

Moropai anna pîika'tîkî imakui'pî ena namai anna yentai”.

Mîrîrî warantî mepîrematîi —ta'pî Jesusya.

5 Moropai Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Maasa esenumenkati. Attîkon ya, ayonpakon yewî' ta anoinna yairî eseurîwî'ne trigo puusa' esa'se ipî'. Moropai taaya'nîkon “Ikei esa'se yi'nî pî' wai apî'”, taaya. 6 “Maasa pra uyonpa tuutîsen erepannî pî' man amen pu'kuru. Eemi'nepansa' ipîra, tîise iipia untîrî ton pra man ita're' ton” taaya. 7 Esenumenkakî, î' kai'ma ayonpaya amaimu yuuku wîtî ta si'ma. “Upî' tîwo'ma'tai pra e'kî. Asapontîsa' pu'kuru sîrîrî. Unna'ta

atarakkanmoka eserîke pra ye'se'tîsau'ya wai. Moropai unmukuyamî' we'nasa' man uyena. Mîrîrî ye'nen e'mî'sa'ka eserîke pra wai trigo puusa' tîise", taiya. ⁸ Tauya sîrîrî apî'nîkon —ta'pî Jesusya. — Awe'mî'sa'ka pepîn ayonpa pe tîwanî ye'nen. Tîise teta'kai esatî pî' aako'mamî ya awe'mî'sa'ka tu'ka itu'se tonpa e'to' tîrîpa. Moropai tamî'nawîrî in-esatî'pî tîrîiya iipia —ta'pî Jesusya.

⁹ —Mîrîrî ye'nen tauya apî'nîkon. Paapa esatî pî' ako'mantî teeseta'kai pra. Moropai yapisîya'nîkon iwinîpai. Yuwa pî' ako'mantî moropai eporîya'nîkon. Mana'ta pa'tî pî' ako'mantî moropai wîtî esa'ya yarakkanmoka. ¹⁰ Maasa pra Paapa pî' tamî'nawîronkon esa'nenanya tînesatî'pîkon yapisî. Moropai yuwanenanya tînuwakon eporî. Moropai mana'ta pa'tînenan pia mana'ta atarakkanmoka —ta'pîiya.

¹¹ Moropai ta'pîiya: —Amîrî'nîkon tînmuku kenankon. Anmukukonya tiyo' ton esatî ya, îkîi tîrîya'nîkon e'painon? Kaane, itîrîya'nîkon pepîn.

¹² Tiyo' ton kariwana pîmoi esatî anmukukonya ya, yeki'katon mari'tî tîrîya'nîkon e'painon? Kaane, itîrîya'nîkon pepîn. ¹³ Amîrî'nîkon wanî imakui'pî

ku'nenan pe teuren, tîise imakui'pî tîrîya'nîkon pepîn anmukukon pia. Morî tîrîya'nîkon. Mîrîrî yentai Paapa ka' ponya morî tîrî aapia'nîkon. Ayesa'kon pe aako'manto'pe Morî Yekaton Wannî tîrîiya anî'ya esatî ya —ta'pî Jesusya.

*Belzebuya Tîmeruntîri Tîisa' Jesus Pia Taa To'ya
(Mt 12.22-30; Mc 3.20-27)*

¹⁴ Mîrîrî tîpo arinîkon pemonkonyamî' kore'ta tîwanî ye'ka pe Jesusya o'ma' yenpa'ka'pî tiwinan

warayo' yapai. Mîikîrî o'ma'ya warayo' eseurîma tîrî pra awe'pîtî'pî. Tîise Jesusya yenpa'kasa' pe ipata'pî ya' warayo' eseurîma'pî. Mîrîrî kupî Jesusya era'masa' tûya'nîkon pe mararî pra teesenumenkai arinîkon pemonkonyamî' wanî'pî ipî'. ¹⁵ Tîise tiaronkonya ta'pî: —Maawariyamî' yepotorî Belzebu meruntîri ke maawariyamî' yenpa'kaiya mîrîrî —ta'pî to'ya. [Makui mîikîrî Belzebu.]

¹⁶ Moropai tiaronkon wanî'pî ipî' tîwo'ma'tasanon pe. Ta'pî to'ya: —Anna nera'ma ton ku'kî. Ka' poinon Paapa meruntîri ke iku'kî, innape aku'to'pe annaya —ta'pî to'ya tîwo'ma'tai. ¹⁷ Tîise î' kai'ma to' esenumenkato' epu'tî'pî Jesusya. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya: —A'kî, tiwinan pata ya' tîiko'mansenon eseya'nama ya, to' e'tî'ka e'painon tamî'nawîrî. Moropai tonpakon pokonpe tîmurukun pe tîiko'mansenon wanî ya, inkamoro ko'mamî teesiyu'pî'se morî pe pra. Moropai to' ekore'ma, to' e'tî'ka tamî'nawîrî e'painon. ¹⁸ Mîrîrî warantî Makui ko'mamî ya tîpemonkonoyamî' pokonpe teesiyu'pîtî pî', meruntî ke awanî pepîn. Mîrîrî tauya sîrîrî maasa pra Belzebuya tîmeruntîri tîisa' o'ma'kon yenpa'kapa, taaya'nîkon upî' — ta'pîiya. ¹⁹ —Tîise mîrîrî warantî awanî ya, anî'ya meruntî tîrî e'painon anenupa'san pia, o'ma'kon yenpa'kato'pe to'ya? Inkamoroya taa e'painon apî'nîkon: “Esenku'tî'san pe awanîkon” taa to'ya. ²⁰ Tîise Paapa meruntîri ke o'ma'kon yenpa'kauya ya, Paapa ii'sa' man akore'ta'nîkon tamî'nawîronkon esa' pe epu'tîya'nîkon.

²¹ Meruntî warayo' tîyurupai kenanya tewî'

era'ma ya, anî'ya itemanne yama'runpa eserîke pra awanî, meruntî ke awanî ye'nen. ²² Tîise itentainon moro awanî ya, mîîkîrî iipî. Iturupai mo'kaiya, mîrîrî meruntî ke tîwanî emapu'tînen. Moropai itemanne yama'runpaiya, yarîiya. Moropai mîrîrî pantakaiya tonpayamî' pia — ta'pîiya.

²³ —Mîrîrî ye'nen —ta'pî Jesusya, —Anî'ya in-nape ukupî pra awanî ya, uyeyaton awanî mîrîrî. Moropai anî' esenyaka'ma pra awanî ya, uurî ton pe uurî esenyaka'mato' taruma'tîiya mîrîrî —ta'pî Jesusya.

O'ma'kon Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 12.43-45)

²⁴ Mîrîrî pî' Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî: —Pemonkon yapai teepa'ka tîpo o'ma' asarî ko'mannîpî tuna ton pîn ya pî' tîpata'se' ton yuwa pî' teerî'kapîpa. Tîise eporî tîuya pra tîwanî ya taiya: “Kaane enna'poi wa'ta uyewî' ta, yapai epa'ka ne'tîkini ya”, taiya. ²⁵ Moropai mîîkîrî o'ma' enna'po inî'rî mîîkîrî pemonkon ya'. Mîîkîrî yeporîiya yawon pra, morî yeka'maiya pra tîise. ²⁶ Moropai mîîkîrî o'ma' wîtî iipiapai tiaronkon o'ma'kon yetai tarakkîrî to' ko'manto'pe kai'ma. To' enepîiya asakî'ne mia' pona tîîmo'tai kaisarî inî' panpî' imakui'san enepîiya mîrîrî mîîkîrî warayo' ya'. Moropai tamî'nawîrî inkamoro ko'mamî mîîkîrî ya'. Inkamoroya mîîkîrî taruma'tî mararî pra, pena e'mai' pe imakui'pî pe tîwanî'pî yentai, mîîkîrî warayo' yeseru wanî inkamoro wanî ye'nen ya' —ta'pî Jesusya.

Atausinpanto' Pî' Jesus Eseurîma

27 Mîrîrî pî' Jesus tanne, tiwin wîri' arinîkon pemonkonyamî' kore'tawon eseurîma'pî aronne. Moropai ta'pîiya: —Paapaya morî tîisa' wîri' pia, manni' amîrî yenpotîpon pia, tîmannîtî ke awo'patîpon pia —ta'pî wîri'ya.

28 Mîikîrî maimu yuuku'pî Jesusya: —Mîikîrî yentai tîwe'sanon manni'kan Paapa maimu etane-nan. Moropai yawîrî tîiko'mansenon. Inkamoro wanî morî pe pu'kuru —ta'pî Jesusya.

*Tînera'matonkon Yu'se To' Wanî
(Mt 12.38-42)*

29 Arinîkon pemonkonyamî' tîise tîpia tîwoi Jesus eseurîma pia'tî'pî. Ta'pîiya see warantî: —Sîrîrî pankon pemonkonyamî' wanî sîrîrî imakui'pî pe pu'kuru. Anera'makon ton esatîya'nîkon innape Paapa kupî ye'ka pe pra. Tîise ikupîuya pepîn anera'makon ton. Tîise tiwin neken Jonas yarakkîrî e'kupî'pî ekaremekîuya anera'makon ton. 30 Paapa maimu ekareme'nen profeta Jonas nurî'tî era'ma'pî Nînive cidaderî ponkonya enen, aasa'mantasa' kai'ma to' e'sa' tanne. Mîrîrî wenaï Paapa meruntîri yai awe'mî'sa'kasa' epu'tî'pî to'ya. Mîrîrî warantî uurî ka' poi esenpo'pî ii'sa' sîrîrî amîrî'nîkon kore'ta, anera'makon ton pe —ta'pî Jesusya. 31 —A'kî, tiwinano'pî wei yai Sabá pata esa' pe tîwe'sen nurî'tî e'mî'sa'ka kupî sîrîrî. Moropai mîikîrîya taa kupî sîrîrî apî'nîkon: “Î' ton pe innape ikupîya'nîkon pra awanîkon?” Maasa pra pena mîikîrî wîri' ii'pîtî'pî aminke pai epu'nen pe tîwe'sen Salomão nurî'tîya tenupato'pe kai'ma etai. Moropai innape ikupî'pîiya. Tîise tauya sîrîrî apî'nîkon. Uurî akore'ta'nîkon manni' uurî wanî

mîikîrî epu'nen pe si'pî Salomão yentai. Tîise in-nape ukupîya'nîkon pra awanîkon —ta'pî Jesusya. ³² —Tiwinano'pî wei yai Nínive ponkon nurî'tî nîrî e'mî'sa'ka kupî sîrîrî. Moropai inkamoroya taa kupî sîrîrî apî'nîkon: “Î' wani' awanî ye'nen amakuyikon rumakaya'nîkon pra awanîkon?” taa to'ya. Maasa pra inkamoroya tîmakuyikon rumaka'pî pena, Jonas nurî'tîya Paapa maimu ekaremekî yai Nínive po. Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon. Uurî wanî akore'ta'nîkon mîikîrî Jonas yentai. Mîiwîni tîise amakuyikon rumakaya'nîkon pra awanîkon —ta'pî Jesusya.

Ayesa'kon Weiyu'panen Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî: —A'kî, anî'ya tî'kuma'tu yawittanîpî pepîn e'painon î' rî yo'koi itîrîpa. Tîise itîrîya e'painon itaponse' pona, maasa pra tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya era'mato'pe kai'ma, morî pe a'ka pe awanî ye'nen. ³⁴ Jesusya ta'pî: —A'kî, ayenukon wanî ayesa'kon weiyu'manen pe morî pe tamî'nawîron ayeserukon era'makonpa. Tîise imakui'pî pe ayenukon wanî ya, î' era'maya'nîkon pepîn, î' kupîya'nîkon epu'tîya'nîkon pepîn. Ewaron ta tîwe'sen warantî awanîkon, a'ka ta pra. Mîrîrî warantî ayewankon wanî. Morî pe Paapa maimu pî' eesenumenkakon ya, ayewankon ya, tamî'nawîrî aako'manto'kon wanî morî pe. Tîise imakui'pî pe eesenumenkakon ya ayewankon ya imakui'pî pe nîrî aako'manto'kon wanî. ³⁵ Mîrîrî ye'nen tîwarî e'tî eesenumenkato'kon ya imakui'pî ewomî namai, morî pe a'ka pe aako'mamîkon

tanne, aama'tani'pîiya'nîkon namai. Mîrîrî warantî ikupîya'nîkon ya ewaron ta awanîkon pepîn. ³⁶ Mîrîrî ye'nen tamî'nawîrî ayesa'kon wanî mîrîrî a'ka pe. Maasa pra yairon pî' pu'kuru eesenumenkakon ye'nen. Ewaron ta tîwe'sen warantî pra awanîkon. A'ka ta tîiko'mansen pe awanîkon morî pe —ta'pîiya.

Fariseu Yewî' Ta Jesus Wîtî
(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40)

³⁷ Jesus eseurîma ataretî'ka pe tiwinan fariseuya Jesus eta'pî tewî' ta entamo'kai attîto'pe. Moropai Jesus wîtî'pî, mîikîrî ereuta'pî imesarî pia. ³⁸ Tîise mîikîrî pî' fariseu esenumenka'pî. Maasa pra tesarukon yawîrî awe'rona pra awanî ye'nen tîwentamo'ka rawîrî.

³⁹ Mîrîrî epu'tî tîuya ye'nen, ta'pî Uyepotorîkonya fariseu pî': —Amîrî'nîkon fariseuyamî'ya apisaukon moropai aparaturikon ronapîti iko'noro tîise iporo neken. Awe'ronakon morî pe eesera'mato'pe, tîise itu'na ayewankon ya' nura pe awanîkon tanne. «Mîrîrî ta'pîiya to' yeseru ekaremekîpa kai'ma. To' yewan ya' to' esenumenkato'kon wanî imakui'pî pe, nura pe awanî, mararî pra.» ⁴⁰ Moropai ta'pîiya: —Pakkokon epu'nenan pepîn amîrî'nîkon. Anî'ya kin mîrîrî pisa kupî'pî poroporo. Mîikîrî poroporo ikupîtîpono'pîya ita ikupî'pî nîrî? Moropai ayesa'kon neken pra ku'sa' Paapaya pra, tîise ayewankon nîrî kupî'pîiya. Mîrîrî sa'nîrî nura pe pra yu'se Paapa wanî epu'tîya'nîkon pra naatî? ⁴¹ Mîrîrî ye'nen morî pe aako'manto'pe yuwatî. Tîwe'taruma'tîsanon pîika'tîti. To' pia antîrîkon

yonpa tîtî to' yemanne ton pe. Mîrîrî tîrîya'nîkon ya, morî pe pu'kuru awanîkon, nura pe pra —ta'pî Jesusya to' pî'.

⁴² —Aka tîwarî e'tî amîrî'nîkon, fariseuyamî'. Maasa pra awe'taruma'tîkon pe naatî. E'to' yawîrî Paapa yapurîya'nîkon kai'ma, antîrîkon ayo'kon wosi yonpa ke Paapa repaya'nîkon. Tîise morî panpî' antîrîkon pe ta'pî tîrîya'nîkon pra awanîkon. Tiaronkon winîkî yairî pra awanîkon ye'nen moropai Paapa sa'namaya'nîkon pra awanîkon ye'nen. Mîrîrî kupîya'nîkon e'pai awanî'pî sa'nîrî. Paapa pia antîrîkon tîrîya'nîkon moropai tiaronkon sa'namaya'nîkon e'pai awanî'pî.

⁴³ Aka tîwarî e'tî fariseuyamî' maasa pra awe'taruma'tîkon pe naatî. Maasa pra tiaronkon yentai awanîkon kai'ma eesenumenkakon ye'nen. Morî pe teekonekai eereutakon epere'nîto' yewî' ta. Moropai arinîkon pemonkonyamî' emurukuntîsa' kore'ta awanîkon yai, tiaronkonya ayapurîkon yu'se awanîkon. Mîi pe awanîkon ye'nen awe'taruma'tîkon pe naatî.

⁴⁴ Aka, tîwarî e'tî. Maasa pra amîrî'nîkon wanî pe-naro' uuruwai eesepu'tî pra ena'pî warantî. Epu'tî tîuya'nîkon pra nura kore'ta pemonkonyamî' asarî iporo —ta'pî Jesusya.

⁴⁵ Mîrîrî taa Jesusya ye'nen, tiwin Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonya ta'pî Jesus pî': —Uyenupanen, mîrîrî warantî anna pî' nîrî eeseurîma epu'tî pî' anna man. Anna yeseru winîkî eeseurîman pî' nai —ta'pîiya.

⁴⁶ Jesusya imaimu yuuku'pî: —Amîrî'nîkon nîrî tîwarî e'tî, Moisés nurî'tîya yenupanto' pî'

yenupatonkon. Maasa pra awe'taruma'tikon kupî sîrîrî. Maasa pra yairî pra tiaronkon yenupa pî' aako'mamîkon wenai. Tamî'nawîrî sa'me ayaserukon kupî tiaronya yu'se awanîkon. Tîise amîrî'nîkonya mîrîrî kupîya'nîkon pra awanîkon nem mararî.

⁴⁷ Tîwarî e'tî. Maasa pra awe'taruma'tikon kupî sîrîrî. Amîrî'nîkonya pena Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'tî uruwasi ton koneka'pî morî pe. ⁴⁸ Mîrîrî ye'nen “Inna to' wîpai man”, ta'pîya'nîkon. Atamokon nurî'sanya inkamoro wîisa' moropai inkamoro uruwasi ton koneka'pîya'nîkon. Mîrîrî wenai awe'taruma'tikon kupî sîrîrî. ⁴⁹ Mîrîrî ye'nen Paapaya ta'pî epu'nen pe tîwanî ye'nen: “Umaimu ekareme'nenan yari-mauya kupî sîrîrî to' kore'ta profetayamî'. Tîise inkamoro yonpayamî' wîi to'ya kupî sîrîrî. Moropai to' yonparî'san taruma'tî to'ya umaimu wenai”, ta'pî Paapaya —ta'pî Jesusya. ⁵⁰ —Mîrîrî kupî'pî penaronkonya umaimu ekareme'nenan tî'ka'pî to'ya. Mîrîrî wenai sîrîrîpe enen tîwe'sanon pemonkonyamî' taruma'tî Paapaya kupî sîrîrî. ⁵¹ Penaro' Abel nurî'tî wî'pî irui Caimya patapai. Moropai profeta Zacarias nurî'tî wî'pî to'ya pîkîrî. Manni' anwî'pîkon Paapa ton pe to' nîpo'tî yaponse' yarappana Paapa yewî' ta teepîremasanon neken wîtîto' pata iwî'pî to'ya. Tamî'nawîronkon wî'pî ku'sa' to'ya wenai tamî'nawîronkon sîrîrîpankon pemonkonyamî' taruma'tî Paapaya kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

⁵² —Aka tîwarî e'tî amîrî'nîkon Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon. Maasa pra pemonkonyamî' anenupakonya yairon epu'tî es-

erîke pra awanî. Maasa morî yairon tekareme'se pra yenomî'pîya'nîkon ayaserukon neken ekaremekîkonpa kai'ma. Mîrîrî wenai to' e'pîika'tî eserîke pra. Amîrî'nîkon e'pîika'tî pepîn moropai inkamoro e'pîika'tî namai to' ma'nîpa pî' aako'mamîkon —ta'pî Jesusya to' pî'.

⁵³⁻⁵⁴ Mîrîrî taa tîpo Jesus epa'ka'pî mîlkîrî fariseu yewî' tapai. Mîlkîrî eseurîmasa' pî' fariseuyamî' moropai inkamoro Moisés nuri'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon ekore'ma'pî mararî pra. Mîrîrî ye'nen mîlkîrî yekaranmapopîtî'pî to'ya. Maasa pra yairî pra Jesus eseurîma yu'se to' wanî'pî imakui'pî kupîkonpa kai'ma iwinîkîi.

12

Tiaronkon Yenku'tîto' Pî' Jesus Eseurîma (Mt 10.26-27)

¹ Mararî pra iku'ne'tî yentai pemonkonyamî' emurukuntî'pî Jesus eseurîma etakonpa iipia. Mararî pra kîrîppe to' wanî'pî ipata'se' ton pra tiaronkon pona to' erepanpîtî'pî tu'ke tîwanîkon ye'nen. Mîrîrî yai Jesusya ta'pî tînenupa'san pî' e'mai' pe: —Tîwarî e'tî fariseuyamî' yeseru pî', tiaronkon yenku'tî to'ya pî' morî pe tîwanîkon kai'ma. ² Tamî'nawîrî to' nîkupî'pî to' yeseru eesera'ma pra si'pî e'naponka kupî sîrîrî aronne. Moropai to' yeseru î' kai'ma teesenonse to' nîkupî'pî esepu'tî kupî sîrîrî mîrîrî yai tamî'nawîrî. ³ Mîrîrî warantî tamî'nawîrî î' ta'pî'nîkon ewaron ta si'ma anî'ya eta pra tîise, mîrîrî eseta kupî sîrîrî tarîpai ewaron ta pra, tîise a'ka ta. Moropai ama' pe eeseurîma'pî ayewî' ta si'ma taatarakkanse

anî'ya eta nama pe, mîrîrî esekaremekî kupî sîrîrî tamî'nawîronkonya eta tanne ama' pe pra —ta'pî Jesusya.

Anî' Nama E'pai Awanî
(Mt 10.28-31)

⁴ Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî to' pî': —Uyonpayamî' tauya sîrîrî apî'nîkon. Eranne' pe ke'tî manni'kan pemonkonyamî' ataruma'tînenkon pî'. Tiaron pensa awîkon to'ya kupî sîrîrî. Mîrîrî pî' eranne' pe pra e'tî. Awîsa'kon to'ya tîpo inî'rî î' kupî to'ya pepîn. Ayesa'kon neken wîi to'ya tîise ayekatonkon wîi to'ya eserîke pra awanî. ⁵ Tîise tauya sîrîrî apî'nîkon. Anî' namaya'nîkon e'pai awanî. Paapa namatî. Maasa pra mîikîrîya awîkon kupî sîrîrî. Ayesa'kon wîiya moropai ayekatonkon yenumîiya apo' ya'. Mîrîrî ye'nen tauya inî'rî apî'nîkon, Paapa namatî, tiaron pemonkon namaya'nîkon yentai apo' ya' ayenumîiya namai —ta'pî Jesusya. ⁶ —.Pemonkonyamî' pî' eranne' pe pra e'kî. Tîise Paapa nama e'pai man maasa pra uurî'nîkon ko'mannî'nen pe awanî ye'nen. A'kî, to' e'repa mia'taikin toronyamî' simonkokon ke epe'mîra. Tîise Paapaya inkamoro toronyamî' epu'tî maasa pra iwanmînonkon pepîn inkamoro. ⁷ Inkamoro toronyamî' ma'rankon yentai amîrî'nîkon epu'tîiya. Apu'pai si'po ku'ne'tîsai'ya tamî'nawîrî. Mîrîrî ye'nen eranne' pe pra e'tî. Amîrî'nîkon wanî pepîn iiwanmîra maasa pra tu'kankon toronyamî' yentai amîrî'nîkon wanî Paapa pia —ta'pî Jesusya.

Cristo, Ka' Poi Iipî'pî Pemonkon Uurî
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî to' pî': —Anî'ya taa ya, “Inna uurî Jesus pemonkono pe wani”, taiya ya pemonkonyamî' pî', uurî ka' poi iipî'pîya taa nîrî mîrîrî warantî Paapa poitîrîtonon inserîyamî' pî'. “Inna mîserî upemonkono”, tauya to' pî'. ⁹ Tîise anî'ya taa ya: “Uurî kaane Jesus pemonkono pepîn uurî. Yapurînen pepîn uurî”, taawon awanî ya, mîkîrîya uwapu'tî. Mîrîrî warantî nîrî uurî ka' poi iipî'pîya iwapu'tî Paapa poitîrîtonon inserîyamî' pî'. “Upemonkono pepîn mîserî” tauya to' pî' —ta'pî Jesusya.

¹⁰ Moropai ta'pîiya: —Anî' eseurîma ya uurî ka' poi iipî'pî winîkîi mîrîrî imakui'pî inkupî'pî kupî Paapaya eserîke awanî tîiwanmîra. Tîise anî' eseurîma ya imakui'pî pe Morî Yekaton Wannî winîkîi, mîrîrî imakui'pî inkupî'pî kupî Paapaya pepîn tîiwanmîra. Tîise aako'mamî mîrîrî ipatîkarî imakui'pî pe awanî Paapa pî'.

¹¹ Moropai ta'pîiya tînenupa'san pî': —Tauya sîrîrî apî'nîkon. Amîrî'nîkon yarî to'ya eperenîto' yewî'kon ta apî'nîkon teeseurîmakonpa. Pata esa' pe tîwe'sen moropai ipîkku pe tîwe'sen rawîrî Paapa maimu ekaremekîya'nîkon wenai. Mîrîrî pî' teese-wankono'mai pra e'tî. “Î' see taato'peuya ko'ye” kîkatî aawarîrî'nîkon. “Î' kai'ma see epeto'pe” tîkai pra e'tî. ¹² Maasa pra inkamoro ipîkkukon rawîrî si'ma î' kai'ma eeseurîmato'kon ton ke ayenu-pakon Morî Yekaton Wannîya mîrîrî yai, to' maimu yu'to'yakon ton tîrîiya —ta'pî Jesusya to' pî'.

Pakko Pe Ipîkku Warayo' Wani

¹³ Inkamoro arinîkon yeurîma Jesusya tanne to' kore'ta tîwe'sen warayo' eseurîma'pî. Ta'pîiya Jesus

pî': —Uyenupanen, anna yunkon nurî'tî yeman-nerî'pî innîmî'pî, mîrîrî rataikato'pe uyakonya ka'kî arakkita pairî uurî ton —ta'pîiya Jesus pî'.

¹⁴ Imaimu yuuku'pî Jesusya: —Uyonpa, mîrîrî uurî esenyaka'mato' pepîn. O'non ye'ka pe see mîrîrî kupîuya epu'tî pî' nan? Mîrîrî kupîuya eserîke pra wai —ta'pîiya ipî'. ¹⁵ Mîrîrî yai tamî'nawîronkon pî' eeseurîma'pî. Ta'pîiya: —Tîwarî e'tî, î' itu'se awe'to'kon pî'. Kure'ne î' itu'se awe'to'kon yu'se kîsenumenkati. Maasa pra kure'ne temanne ke tîwe'sen pe tîwanî wenai, morî pe aako'mamî pepîn.

¹⁶ Mîrîrî yekare pî' to' yenupapa kai'ma Jesusya warayo' ipîkku yekare ekaremekî'pî. Ta'pîiya: —Warayo' wanî'pî yemanne ke. Moropai mîîkîrîya ta're' ton pîmî'pî mararî pra. Moropai eepeta'pî mararî pra moropai imo'ka'pîiya kure'ne. ¹⁷ Mîrîrî pî' mîîkîrî esenumenka pia'tî'pî tîîwarîrî. Ta'pîiya: “Uya're' pata'se' ton pra nai koo. Mararî pra tîîse rî” ta'pîiya. “O'non pata ikonekauya e'painon”, kai'ma eesenumenka'pî.

¹⁸ Mîîkîrîya ta'pî: “Aa, epu'tî pî' wai tarîpai”, ta'pîiya. Tîîwarîrî eesenumenka'pî. Ta'pîiya: “Seeni' e'mai'non itewî' pe unkoneka'pî yarankauya sîrîrî inî'rî kure'ne panpî' ikonekato'peuya. Mîrîrî ta tamî'nawîrî ikonekato'peuya, mîrîrî e'mai' pe itesa' pe wanî'pî pokonpe, amenan konekato'peuya”, ta'pîiya. ¹⁹ “Moropai tauya upî'rî uuwarîrî. Morî pu'kuru warayo' tamî'nawîron esa' amîrî itu'se awe'to' man tamî'nawîrî aapia. Tarîpai tu'ke kono' kaisarî itesa' pe aako'mamî. Tarîpai erî'ka'kî enapî pî' ako'mankî. Moropai enîrî pî' ako'mankî moropai

atausinpa pî' ako'mankî tauya” ta'pî warayo' ipîkkuya tîpî'rî, morî pe tîiko'mamî kai'ma.

²⁰ Tîise mîikîrî pî' Paapaya ta'pî: “Pakko, amîrî î' epu'nen pepîn, î' tepu'se pra teeseurîmasen. Maasa pra sîrîrîpe ewaron ya' aasa'manta kupî pe nai. Anî'rî wanî epu'tî pî' nan mîrîrî mararon pepîn aya're' ankoneka'pî yarakkîrî?” ta'pî Paapaya ipî'.

²¹ Moropai ta'pî Jesusya: —Sîrîrî warantî awe'kupî mîrîrî inkamoro ye'kakon ipîkku pe tîwe'sanon. Maasa pra tîmîrî'nîkon pe neken temannekon yannuku pî' to' ko'mannî. Tamî'nawîrî itesa' pe tîwe'to'kon pî' tewankon yapi'sa' to'ya. Tîise Paapa pia ipîkku pe pra to' wanî. Î' ton pînnon inkamoro maasa pra Paapa maimu yawîrî pra to' wanî ye'nen, î' rî yapisî to'ya pepîn iwinîpai —ta'pî Jesusya.

*Î' Itu'se Awe'to'kon Pî' Teeseka'nunkai Pra E'tî
(Mt 6.25-34)*

²² Mîrîrî warantî to' yeurîma tîpo, Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon. Aako'manto'kon pî' teesewankono'mai pra e'tî. Ayekkarikon ton pra awanî pî' aponkon ton pra awanî pî' kîsewankono'matî. ²³ Maasa pra uurî'nîkon ko'manto' ko'mannîpî Paapaya. Moropai uyesa'kon ko'mannîpîiya. Mîrîrî wanî mîrîrî uya're'kon moropai uponkon yentai. Mîrîrî ye'nen mîrîrî pî' teesenumenkai pra e'tî. ²⁴ Maasa esenumenkatî. Manni'kan toronyamî' esenyaka'ma pepîn tekkarikon ton pîmî pî'. Moropai imo'ka pî' to' esenyaka'ma pepîn. Moropai itewî'kon ton koneka to'ya pepîn. Tîise Paapaya inkamoro ko'mannîpî

mîrîrî. To' ya're' ton tîrîiya emi'nan moronka to'ya namai. Amîrî'nîkon kanan? î' kai'ma awanîkon? Inkamoro toronyamî' ko'mannîpî tûuya yentai Paapaya aako'mannîpîkon. Maasa pra inkamoro toronyamî' yentainokon amîrî'nîkon. ²⁵ Teesenumenkato'kon wenai anî'ya tîiko'manto'kon ton yenka pepîn inî'panpî' tîiko'mamîpa, nem mararî. ²⁶ Mîrîrî kupîya'nîkon eserîke pra awanîkon ye'nen î' ton pe aako'mamîkon teesewankono'mai î' itu'se awe'to'kon pî'.

²⁷ Maasa esenumenkati kono' waiyi pî'. Eesenyaka'ma pepîn tîpon si'pîmî pî'. Mîîwîni tîise morî pe to' yari'ku wanî. Tauya sîrîrî apî'nîkon, pena Salomão nurî'tîiya tîpon ton yeka'ma'pî morî pu'kuru mîrîrî kono' waiyi warainon yeka'ma'pîiya maasa pra itesa' pe tîwanî ye'nen, ipîkku pe tîwanî ye'nen. ²⁸ Tîise mîîkîrî epon'tîsa' yentai morî pe pu'kuru kono' waiyi wanî. Mîrîrî warantî parî' yari'kutannîpî Paapaya kure'ne aako'mamî pra tîise. Ka'ne' pe rî aatî'napamî. Mîrîrî yentai uuri'nîkon pontîiya morî pe. Mîrîrî warantî rî tîise mararî innape ikupîya'nîkon. ²⁹ Mîrîrî ye'nen aya're'kon pî' moropai awukukon pî' ayewankon tapi'se pra e'tî. Mîrîrî pî' teesewankono'mai pra e'tî. ³⁰ Maasa pra manni'kan Paapa epu'nen pepîn yeseru mîrîrî. Moropai tamî'nawîrî î' itu'se awe'to'kon epu'tî pî' Paapa man. Mîrîrî ye'nen mîrîrî pî' teesewankono'mai pra e'tî. ³¹ Tîise Paapa yenya' eturumakatî, ayepotorîkon pe awe'to'pe. Moropai itu'se Paapa e'to' kupîya'nîkon yuwatî. Mîrîrî kupîya'nîkon ya, tamî'nawîrî manni' itu'se

awe'to'kon tîrîiya aapia'nîkon —ta'pî Jesusya.

Ka' Po Tîwe'tî'kasen Pepîn Konekatî

(Mt 6.19-21)

³² Moropai ta'pîiya: —Mîrîrî ye'nen unmukuyamî', innape Paapa kupî pî' ako'mantî eranne' pe tîwe'se pra. Maasa pra Paapa, ayunkonya tîwakîri pe tîntîrî tîrî pe man aapia'nîkon. Tesa'kon pe itenya' eturumaka'san pia itîrîiya. ³³ Mîrîrî ye'nen î' itesa' pe awe'to'kon ke e'repatî. Moropai mîrîrî yepe'pî tîniru tîtî manni'kan î' ton pînon pia. Mîrîrî wenai ayemannekon yense' ton eporîya, tîwe'tî'kasen pepîn ka' po. Moropai mîrîrî ya' itesa' pe awe'to'kon konekaya ka' po. Maasa pra miarî aataretî'ka pepîn. Moropai miarî ama'ye'ya yama'runpa pepîn. Moropai miarî ka' po anî'rî o'ma'ya aponkon ayemannekon yaku pepîn. Ipatîkarî morî pe aako'mamî. ³⁴ Maasa pra miarî ka' po ayemannekon konekasa'ya'nîkon manni' pata eesenumenkato'kon wanî nîrî miarî aako'mamîkon pî' —ta'pî Jesusya.

Tîkaraiwarîkon Nîmî'nenan

³⁵ Moropai inî'rî ta'pî Jesusya: —Morî pe teekonekai e'tî tamî'nawîrî ankonekakon ton konekakonpa. Morî pe aponkon yeka'matî. Moropai a'kuma'tukon tawittanî'se e'tî. Î' rî e'kupî era'makonpa —ta'pîiya. ³⁶ —Manni'kan pemonkonyamî' tîkaraiwarîkon tîwe'marimasen festarî pona itî'pî enna'po nîmîkî pî' tîwe'sanon warantî e'tî. Inîmîkî to'ya tanne, to' karaiwarî erepamî ya, mana'ta pa'tîiya. Ka'ne' pe mana'ta yarakkanmoka to'ya eewonto'pe, maasa pra

inîmîkî tîuya'nîkon ye'nen. ³⁷ Morî pe pu'kuru inkamoro ipoitîrîtonon wanî. Maasa pra to' karaiwarîya to' eporî to' we'nasa' pra awanî ye'nen, tînîmîkî pî' to' tîise. Tauya apî'nîkon mîikîrî to' karaiwarîya tîpon miakanma tîpoitîrîtonon yekkari ton tîrîpa. Moropai taiya to' pî': “Ereutatî mesa pia”, taiya. Moropai inkamoro pî' to' karaiwarî esemi'tîpa to' yekkari ton tîrî pî'. Mîrîrî warantî awanî kupî sîrîrî Uyepotorîkon iipî nîmî'nenan ton pe. ³⁸ Mîikîrî to' karaiwarî erepamî ya, kure'ne tîiko'mamî tîpo, anoinna eerepamî pra awanî ya, eerenmapî ya eerepamî ya, aatausinpa tîpoitîrîtonon pî', inîmîkî pî' to' ko'mamî ye'nen. ³⁹ Maasa esenumenkati sîrîrî pî'. Sîrîrîpe ama'ye'ya temanne yama'runpa epu'tî warayo' wîtî esa'ya ya, inîmîkî pî' wîtî esa' ko'mamî e'painon, temanne yama'runpaiya namai. ⁴⁰ Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon. Amîrî'nîkon nîrî mîrîrî warantî enpen ako'mantî, maasa pra î' pensa uurî ka' poi iipî'pî pemonkon pe enna'poto' weiyu sîrîrî non pona epu'tîya'nîkon pra naatîi. Enpen e'tî aawanmîra'nîkon unîmîkiya'nîkon pra awanîkon tanne ayeporîuya'nîkon namai —ta'pî Jesusya.

*Asakî'nankon Ipoitîrîtonon, Morî, Imakui'pî
(Mt 24.45-51)*

⁴¹ Mîrîrî warantî Jesus eseurîma ye'nen Pedroya Jesus ekaranmapo'pî. Ta'pîiya: —Uyenupanen, mîrîrî eeseurîmato' wanî mîrîrî anna anenupa'san neken panamato'ya pe, tamî'nawîronkon ton pe ka'rî? —ta'pî Pedroya Jesus pî'.

42 Jesusya yuuku'pî panton ke. Ta'pîiya: — Eseurîma sîrîrî anî' pî' o'non ye'kakon ikaraiwarî nîmo'ka'pî tewî' ko'mannî'nen pe maasa pra mîikîrî wanî imaimu yawîrî, morî pe tîwe'sen pe moropai epu'nen pe awanî, manni' mîikîrî ikaraiwarîya tewî' ko'mannî'nen pe. Moropai tiaronkon tîpoitîrîtonon esa' pe to' ya're' ton tînen pe. Moropai tamî'nawîrî ta'pî tîkaraiwarîya yawîrî iku'nen. 43 Mîikîrî tîpoitîrî eporî ikaraiwarîya teerepansa' ya morî pe pu'kuru. Maasa pra tamî'nawîrî tîkaraiwarîya taasa' yawîrî iku'sai'ya ye'nen. Mîikîrî wanî morî pe pu'kuru iipia. 44 Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon. Mîrîrî warantî tîkaraiwarî nîtirî'pî ko'mannî'pîiya ye'nen inî' panpî' ikaraiwarîya tamî'nawîron tîrî iko'mannî'to'peiya. 45 Tîise mîrîrî warantî pra ipoitîrî wanî ya, tîise taiya ya: “Ka'ne' pe aaipî pe pra man”. Mîrîrî ye'nen tiaronkon ipoitîrîtonon tîpia tîkaraiwarî nîrumaka'san taruma'tî pia'tîiya to' po'pîtîiya, moropai to' ya're' ton tîrîiya pepîn emi'ne to' tîise. Tîise mîikîrî ko'mamî ta're' enapî pî' moropai tîwuku enîrî pî' mararî pra. Maasa pra tîkaraiwarî iipî pra awanî ye'nen. Moropai mîikîrî etîmî pia'tî mararî pra imakui'pî kupîiya. 46 Mîrîrî tîpo tîiko'manse pu'kuru pra, ikaraiwarî erepamî tînimîkiya pra tîise, mararî enpen pra awanî tanne. Mîrîrî yai inkupî'pî era'ma tîuya pe ikaraiwarî ekore'ma mararî pra moropai iwîiya. Moropai yenumîiya imaimu yawîrî iko'mamî'san pepîn pata'se' apo' ya'. Mîrîrî e'kupî Paapa maimu yawîrî pra tîwe'sanon yarakkîrî.

47 Ipoitîrîya epu'tî tamî'nawîrî î' inkupî pe ta'pî

tîkaraiwarîya tîise mîrîrî tîku'se pra aako'mansa' ya, teekonekai pra aako'mansa' ya, moropai ta'pîiya yawîrî iku'sai'ya pra ipoitîrî e'sa' ya, mîîkîrî po'pîtî ikaraiwarîya ipîra, tîmoron epu'to'peiya. ⁴⁸ Tîise manni' ipoitîrî î' ta'pî tîkaraiwarîya epu'nen pepîn. Tîkaraiwarî maimu yawîrî awanî pepîn maasa pra epu'tî tîuya pra tîwanî ye'nen. Tîise yairî pra mîîkîrî e'to' wanî wenai ikaraiwarîya i'po'pîtî tîise mararî mîîkîrî tiaron ma're, maasa pra tepu'se pra awe'sa' ye'nen. Sîrîrî warantî uupia'nîkon mararî pra tîntîrî'pî miakanno'pî ekaranmapoiya kupî sîrîrî. Taiya: “Î' kai'ma aapia untîrî'pî yapurî'pîya? Yapurî'pîya ou yewanmîrî'pîya?” taiya kupî sîrîrî upî'nîkon. Maasa pra mararî pra itîisai'ya ya uupia'nîkon, inî' panpî' epopai awanî —ta'pî Jesusya.

Jesus Wenai Esiyu'pînîto'
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Uurî iipî'pî apo' ene'to'peuya sîrîrî non pona pemonkonyamî' kore'ta. Aasîrî mîrîrî yawittasa' yu'se wanî sîrîrî teuren. ⁵⁰ Tîise kure'ne e'taruma'tî kupî sîrîrî. Tîise kure'ne e'taruma'tîto' ataretî'kasa' yu'se wanî sîrîrî. ⁵¹ Tîise amîrî'nîkon esenumenka morî ene'sau'ya kai'ma sîrîrî non pona. Tîise tauya sîrîrî apî'nîkon, morî tîwamîn ene'sau'ya pra wai tîise eseyaton pî' pemonkonyamî' wanî kupî sîrîrî uwenai. To' eseya'nama kupî sîrîrî. ⁵² Tauya sîrîrî, sîrîrî patapai pemonkonyamî' mia'taikinankon tiwinan wîttî ta tîwe'sanonkon ena kupî sîrîrî eseyaton pî'. Seurîwî'nankon ekore'ma kupî sîrîrî asakî'nankon yarakkîrî. Moropai inkamoro

asakî'nankon wanî teekore'mai eseurîwî'nankon yarakkîrî. Uyese' wenai mîrîrî warantî to' ekore'ma. ⁵³ Moropai tînmukukon winîkîi teekore'mai to' yunkonyamî' innape uku'sa' to'ya wenai, uyese' wenai. Moropai tunkon winîkîi to' munkîyamî' wanî teekore'mai, uyese' wenai. Moropai to' yankonyamî' wanî îri pe tînmukukon wîri'sanyamî' winîkîi, innape uku'sa' to'ya wenai. Moropai to' munkîyamî' nîrî teekore'mai tîsankon winîkîi uyese' wenai. Moropai tîpa'sekon winîkîi to' yawo'pîtonon wanî teekore'mai. Moropai to' pa'setonon wanî teekore'mai tawo'pîkon yarakkîrî. Uyese' wenai tu'kankon ekore'ma kupî sîrîrî. Innape uku'nenan pî' innape uku'nenan pepîn ekore'ma uwenai —ta'pî Jesusya.

Î'Ye'ka Pe Pata Wanî Epu'to'
(Mt 16.2-3)

⁵⁴ Jesusya pemonkonyamî' panama'pî. Ta'pîiya to' pî': —A'kî, wei epa'ka winî katupuru enuku era'maya'nîkon ya îrikkutun pe. Taawonan amîrî'nîkon, kono' rena pe man sîrîrîpe, taaya'nîkon. Moropai innape aarena ta'pîya'nîkon yawîrî. ⁵⁵ Moropai a'situn ata'se'ma ya, wei ewomî winîpai, mîrîrî pî' taaya'nîkon. Wei pe pata wanî pe man. Innape wei pe awanî, a'ne' pe awanî ta'pîya'nîkon yawîrî. ⁵⁶ Amîrî'nîkon pemonkonyamî' teesenku'tisanon, epu'nenan pe tîwanîkon kai'ma eesenumenkakon! Tamî'nawîrî î' pata po tîwe'ku'sen epu'tîya'nîkon morî pe. Mîrîrî ekaremekîya'nîkon e'to' yawîrî pata po tîwe'ku'sen moropai ka' pî' tîwe'ku'sen. Tîise î' wani' awanî anera'ma'pîkon ayenukon ke   

ikupî eserîkan pepîn unkupî'pî ayenukon kaisari, mîrîrî kupîya'nîkon pepîn innape. Î' ton pe ekaremekîya'nîkon pepîn? —ta'pî Jesusya to' pî'.

Ayeyaton Pe Tîwe'sen Yarakkîrî Morî Konekatî
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Tîise î' wani' awanî ye'nen aawarîrî'nîkon epu'tîya'nîkon pepîn î' wanî yairon pe. ⁵⁸ A'kî, ayeyaton iipî ya ayarîpa ipîkku pe tîwe'sen juiz pia. E'mai' pe ayarîiya rawîrî î' rî inkupî'pî awinîkî konekaya yuwakî yarakkîrî, mîikîrî juiz pia ayarîiya namai. Tîise ikonekasa'ya pra awanî ya juiz yenya' arumakaiya. Moropai juizya arumaka surarayamî' yenya' moropai surarayamî'ya ayarakkamo atarakkannîto' ta. ⁵⁹ Tauya sîrîrî apî'nîkon mîrîrî atarakkannîto' tapai eepa'kakon pepîn. Tamî'nawîrî mîrîrî ankupî'pîkon ye'maya'nîkon pîkîrî aako'mamîkon —ta'pî Jesusya to' pî'.

13

Imakui'pî Unkupî'pîkon Rumakato' Pî' Jesus Eseurîma

¹ Moro to' wanî'pî tiaronkon pemonkonyamî'. Inkamoro eseurîma pia'tî'pî Jesus pî' î' kai'ma Galiléia pataponkon warayo'kon tî'ka me'po'pî Pilatosya pî'. —Paapa pia tîntîrîkon po'tîi to' ii'sa' tanne, to' tî'ka me'po'pîiya —ta'pî to'ya Jesus pî'. ² Mîrîrî pî' ta'pî Jesusya: —Î' wani' awanî ye'nen insamoro warayo'kon tî'ka me'po'pîiya mîrîrî warantî. Î' kai'ma to' pî' eesenumenkakon? Tiaronkon yentai imakui'pî ku'sa' to'ya wenai, to'

taruma'ti'pî Paapaya taaya'nîkon ka'rî? ³ Kaane, mîrîrî wenai pra —ta'pî Jesusya. —Tauya sîrîrî apî'nîkon, tamî'nawîrî awanîkon tanne amîrî'nîkon enpenata pra awanîkon ya imakui'pî ankupî'pîkon rumaka pî', inkamoro sa'manta'pî manni' warantî aasa'mantakon kupî sîrîrî tamî'nawîrî —ta'pîiya. ⁴—Moropai manni'kan 18 kaisaronkon isa'manta'san Siloé pata'se' winî Jerusalém po. Î' wani' awanî ye'nen inkamoro pona mîrîrî to' nîkoneka'pî kawînan esenumî'pî, moropai to' tî'ka'pîiya. Î' kai'ma to' pî' eesenumenkakon, kure'ne ka'rî imakui'pî ku'sa' to'ya tiaronkon yentai Jerusalém po? ⁵ Kaane, Mîrîrî wenai pra to' sa'manta'pî. Tîise tauya sîrîrî apî'nîkon tamî'nawîrî amîrî'nîkon sa'manta kupî sîrîrî. Amakuyikon rumaka pî' eesenumenkakon pra awanîkon ya, inkamoro sa'manta'pî warantî aasa'mantakon —ta'pî Jesusya.

Figo Ye' Teperu Tînen Pepîn Pî' Jesus Eseurîma

⁶ Jesusya sîrîrî panton ekaremekî'pî. Ta'pîiya: —Warayo'ya tekkari ye' ton, figo ye' itese' pîmî'pî tînmîri ya'. Moropai tîko'man pe tîko'mamî tîpo, eepetasa' era'mai attî'pî. Tîise eporîiya pra itesa' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen î' kupî tîuya pî' eesenumenka'pî. ⁷ Moropai mûikîrî itesa'ya ta'pî mîrîrî tekkari ye'ka era'manen warayo' tîpoitîrî pî': “A'kî, uui'pî'pî eseurîwî'ne kono' kaisari' seeni' figo yeperu era'mai eepetasa' kai'ma, tîise iteperu eporîiya pra uurî e'pî'pî. Mîrîrî ye'nen ya'tîkî î' pe pra si'ma ko'mannî pî' man. Tiaronkon pata'se' mo'kasai'ya man teepetai pra. Mîrîrî ye'nen ma'tî”, ta'pîiya tîpoitîrî pî'.

8 Tîise ipoitîrîya ta'pî tîkaraiwarî pî': "Maasa tîwî nîsi moro, ukaraiwarî, mîrîrî figo ye' sîrîrî neken kono' iwa'kato'peiya. Tiwin kono'pî pe esenyaka'ma irupukon woi yakauya moropai iwî'nî'pannî'nen ton tîrîuya irupukon pona eepetato'pe", ta'pî ipoitîrîya. 9 "Mîrîrî ku'sau'ya tanne sîrîrî kono' pî' eepeta ya, morî pe awanî. Tîise figo tîrîuya pra awanî ya, mîrîrî ya'ti me'poya", ta'pî ipoitîrîya tîkaraiwarî pî' —ta'pî Jesusya.

Jesusya Wîri' Ma'takî'pan Yepi'tî'pî

Erîka'nîto' Weiyu Yai

10 Jesusya pemonkonyamî' yenupa'pî Judeuyamî' epereto' yewî' ta si'ma sábadó, erîka'nîto' weiyu yai. 11 Moro awanî'pî pri'ya pra tîwe'sen wîri'. Mîikîrî ko'mansa' wanî'pî pri'ya pra 18 kono' kaisarî. O'ma'ya pri'ya pra iku'sa' wanî'pî. Mîikîrî sa'ne asapîti'pî murui murui pe awe'mî'sa'ka pra. Mîikîrî esepi'ti eserike pra awanî'pî. 12 Mîikîrî era'ma tîuya pe Jesusya yanno'pî tîpia. Moropai ta'pîiya wîri' pî': —Ma'non, ayeparan winîpai esepi'tin pî' nai —ta'pî Jesusya. 13 Moropai tenya tîrî'pîiya ipona moropai mîikîrî ekoneka'pî. Inî'rî murui pe pra eena'pî. Moropai mîrîrî tîpo mîikîrî wîri'ya Paapa yapurî'pî mararî pra.

14 Tîise mîrîrî kupî Jesusya era'ma tîuya ye'nen Judeuyamî' epereto' yewî' esa' pe tîwe'sen ekore'ma'pî mararî pra Jesus winîkîi, maasa pra sábadó weiyu yai wîri' yepi'tîiya ye'nen. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya pemonkonyamî' pî': —Tiwin mia' pona tîimo'tai wei kaisarî esenyaka'manto'. Mîrîrî

yai aaipîkon eesepe'tîkonpa, tîise sábadó, erî'ka'nîto' weiyu yai pra —ta'pîiya to' pî'.

¹⁵ Mîrîrî yuuku'pî Uyepotorîkonya. Ta'pîiya: —Seru'ye' amîrî, epu'nen pepîn. Sábado yai î' kupî pepîn taaya'nîkon tîise attîkon sábadó yai paakayamî' yewî' ta ayekînkon yeukai, to' yarîkonpa tuna enî'to'pe to'ya. Mîrîrî epu'tîya'nîkon pra awanîkon mîrîrî? Ewa'tîsa' pe si'ma tuna enîrîiya pepîn mîito'pe. ¹⁶ Mîrîrî warantî mîserî wîrî' wanî sîrîrî yewa'tîsa' pe, Makui newa'tî'pî pe aako'mansa' kure'ne 18 kono' kaisarî. Mîikîrî wanî Abraão nurî'tî paarî'pî pe, ayonpakon pe Judeupa' pe awanî. Î' wani' awanî ye'nen kin sábadó yai mîikîrî esepî'tî eserîke pra awanî mîrîrî te paran winîpai? —ta'pî Jesusya.

¹⁷ Mîrîrî taa Jesusya pî' inkamoro ipî' tîwo'ma'tasanon eppepî mararî pra maasa pra to' yeseru yenpo'pîiya. Tîise tiaronkon arinîkon pemonkonyamî' wanî'pî taatausinpai kure'ne î' ikupî eserîkan pepîn Jesus nîkupî'pî pî'. Mîrîrî era'ma tîuya'nîkon yai to' atausinpa'pî.

*Mostarda Ena'pî Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 13.31-32; Mc 4.30-32)*

¹⁸ Moropai Jesusya panton ekaremekî'pî to' nepu'tî ton. Ta'pîiya: —Î' kai'ma see awanî pe nai Paapa iipî yai tamî'nawîronkon esa' pe? Î' warantî awanî ekaremekîuya e'painon? —ta'pîiya. ¹⁹ —See warantî awanî pe man. Seeni' mostarda ena'pî wanî si'mîrikkî pe pu'kuru. Tîise mîrîrî pîmî'pî warayo'ya tînmîri ya'. Moropai mîrîrî aro'ta'pî, aarenta'pî, kure'ne eena'pî yei pe. Moropai mîrîrî pona toronyamî' erepamî'pî tî'moikon yaponse'

ton konekapî'tî'pî to'ya, mîrîrî yei panta pona — ta'pîiya. ̀—Mîrîrî warantî Paapa pemonkonoyamî' wanî mararî tîise to' epamî —ta'pî Jesusya. ̀

Trigo Yai'meto' Fermento Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 13.33)

²⁰ Moropai inî'rî Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Î' ye'ka panton ekaremekîuya e'painon? Î' kai'ma awanî pe nai, Paapa iipî yai pemonkonyamî' esa' pe? ²¹ Awanî pe man trigo yai'meto' warantî. Mîrîrî yapisî'pî wîri'ya moropai kîsere'na kore'ta mararî itîrî'pîiya, iku'ne'tîto' yai. Moropai yai'meiya tamî'nawîrî, mîrîrî ye'nen yai'mesa' pe kîsere'na wanî tamî'nawîrî —ta'pî Jesusya. ̀—Mîrîrî warantî Paapa pemonkonoyamî' mararonkon wanî tu'kankon kore'ta sîrîrî non po. Tîise maasa Paapa pemonkonyamî' epansa' tamî'nawîrî pata po, anî'ya era'ma pra tîise. ̀—ta'pî Jesusya.

E'ta'ka Mana'ta
(Mt 7.13-14,21-23)

²² Jerusalém pona tuutî Jesus wî'tî'pî e'ma taawîrî. Tuutî pe Jesusya pemonkonyamî' yenupa'pî cidade po. Moropai tiaronkon yenupa'pîiya to' pata'se'kon kaisarî to' ko'manto'kon ya' to' yenupa'pîiya. ²³ Mîrîrî yai warayo'ya Jesus ekaranmapo'pî. Ta'pîiya: —Uyenupanen, tu'kankon pepîn neken pemonkonyamî' e'pûika'tî kupî sîrîrî? —ta'pîiya Jesus pî'.

Mîrîrî ta'pî Jesusya: —Moro man ka' po mana'ta e'ta'ka. ²⁴ Mîrîrî ye'nen mîrîrî yai eewomîkon yuwatî teeseka'nunkai. Maasa pra tauya apî'nîkon

tu'kankon pemonkonyamî' wanî kupî sîrîrî itîûpai ka' pona, tîise to' ewomî eserîke pra awanî.

25 Maasa pra mîikîrî wîtî esa' e'mî'sa'kasa' ya moropai mana'ta yarakkamoiya. Moropai amîrî'nîkon wanî poro po eewomîkon eserîke pra Paapa pia ka' pona. Taaya'nîkon mana'ta pa'tîi'ma, “Anna yepotorî, anna yawonnî'kî aapia”, taaya'nîkon. Tîise mîikîrîya amaimukon yuuku kupî sîrîrî see warantî: “Anî'kan amîrî'nîkon? Ayepu'tîkonuya pra wai, o'non pata pai'nokon pe awanîkon?” taiya kupî sîrîrî apî'nîkon.

26 Moropai taaya'nîkon: “Anna manni'kan apokonpe anna yekkari yonpa annaya ne'tîkini. Apokonpe anna wuku enîrî'pî annaya. Moropai anna yenupa'pîya anna kore'ta awanî yai cidade po”, taaya'nîkon ipî'.

27 Tîise taiya inî'rî apî'nîkon: “Anî'kan amîrî'nîkon? Ayepu'tîuya'nîkon pra wai. O'non pata pai'nokon pe awanîkon?” Moropai taiya: “Atarimatî tamî'nawîrî amîrî'nîkon imakui'pî kupî pî' tîiko'mansenon”, taiya apî'nîkon.

28 Miarî si'ma Abraão nuri'tî moropai Isaque nuri'tî, moropai Jacó nuri'tî, moropai tamî'nawîronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nuri'tî era'maya'nîkon kupî sîrîrî Paapa pia. Tîise amîrî'nîkon poro po, eewomîkon eserîke pra. Inkamoro era'maya'nîkon pî' mararî pra akaraukon kupî sîrîrî ipî', amoron epu'tî kupî sîrîrî, eewomîkon eserîke pra awanî ye'nen.

29 Mîrîrî yai tu'kankon pemonkonyamî' erepamî kupî sîrîrî, wei epa'ka winîpai, moropai wei ewomî winîpai. Moropai tamî'nawîrî pata po

tîlko'mansenon, inkamoro ewomî entamo'kanto' pî' tîlwanmîra tesa'kon Paapa pia. To' pata'se'kon ton moro awanî Paapa pia. 〔Tîise amîrî'nîkon ewomî eserîke pra awanî.〕³⁰ Maasa pra inkamoro tiaronkon pikîronkon ipîkkukon pepînon ewomî kupî sîrîrî e'mai' pe iipia. Tîise ipîkkukon, 〔e'mai' pe Paapa maimu etanenan,〕 tiaronkon yentainokon ewomî pepîn. 〔Maasa pra innape imaimu ku'sa' to'ya pra awanî ye'nen,〕—ta'pî Jesusya.

Jesus Esewankono'ma

*Jerusalém Ponkon Pemonkonyamî' Pî'
(Mt 23.37-39)*

³¹ Mîrîrî pe rî tiaronkon fariseuyamî' iipî'pî Jesus pia. Moropai ta'pî to'ya ipî': —Attî e'painon tarîpai maasa pra amîrî wîl tûuya taa pî' Herodes man —ta'pî to'ya Jesus pî'.

³² Jesusya to' maimu yuuku'pî. Ta'pîiya to' pî': —Atîtî iipia mîlîkîrî pia. Moropai makatîi mîlîkîrî maikan warainon seru'ye' pî', uuriya taa sîrîrî mîrîrî ekareme'tantî ipî'. Utî eserîke pra wai sîrîrî maasa pra esenyaka'ma sîrîrî. O'ma'kon yarakkîrî tîwe'sanon pemonkonyamî' yepi'tûuya sîrîrî. Moropai pri'ya pra tîwe'sanon yepi'tûuya sîrîrî. Sîrîrîpe mîrîrî pî' uuko'mamî moropai penane. Mîrîrî tîpo neken uweiyu iku'ne'tîsa' yai erepamî miarî Jerusalém pona, mîrîrî makatîi mîlîkîrî pî'. ³³ Maasa pra mîrîrî kupî pî' uuko'mamî e'pai man. Moropai tarî uwî to'ya eserîke pra man. Maasa pra Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' wîl to'ya Jerusalém po neken —ta'pî Jesusya.

³⁴ Moropai Jesus esewankono'ma'pî, ikaruwa'pî Jerusalém ponkon pemonkonyamî' wenai.

Moropai ta'pîiya: —Amîrî'nîkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' wîitîponkon. Aapia'nîkon tîmaimu ekareme'nen to' yarimasa' Paapaya tanne iwî'pîya'nîkon tî' ke. Í' warapo ite'ka amîrî'nîkon sa'nama'pîuya tamî'nawîrî awanîkon tanne. Manni' kariwanaya tapîri yo'koi tînmukuyamî' yannuku warantî, uupia amîrî'nîkon eperepî yu'se wanî'pî teuren tîise yuukuya'nîkon pra awanî'pîkon. ³⁵ Tarîpai apata'se'kon e'nîmî kupî sîrîrî innape ukupîya'nîkon pra awanîkon ye'nen. Uutî sîrîrî aapiapai'nîkon. Tarîpai tauya sîrîrî apî'nîkon, sîrîrî patapai inî'rî uyera'maya'nîkon pe pra naatî. Uyapurîto'ya'nîkon weiyu erepamî pîkîrî aako'mamîkon. Mîrîrî yai neken taaya'nîkon: “Mîikîrî morî pu'kuru see Uyepotorîkon ese' pî' tui'sen yapurîpai'nîkon”, *Sl 118:26* taaya'nîkon kupî sîrîrî —ta'pîiya.

14

Pri'yawon Pepîn Yepî'tî Jesusya Sábado Yai

¹ Tiwin wei sábadó yai Jesus eta'pî fariseuyamî' esanon yonpaya tewî' ta entamo'kai attîto'pe kai'ma. Jesus wîitî'pî moropai mîikîrî pî' to' esenumenka'pî kure'ne, sábadó yai í' rî kupîiya anera'mapai tîwanîkon ye'nen, yairî pra iteseru wanî ekaremekîkonpa kai'ma. ² Miarî Jesus rawîrî tiwin warayo' wanî'pî pri'yawon pepîn. Mîikîrî wanî'pî i'si moropai itemekon awoipî'pî pe. ³ Mîikîrî era'ma tîuya ye'nen Jesusya Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon moropai

fariseuyamî' ekaranmapo'pî. Ta'pîiya to' pî': — Moisés nuri'tîya yenupanto' yawîrî pri'yawon pepîn yepi'tîuya erî'ka'nîto' weiyu yai morî pe awanî, kaane ka'rî? Î' kai'ma taasai'ya nai? — ta'pîiya.

⁴ Tîise î' kai'ma Jesus maimu yuuku to'ya pra to' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen mîlkîrî pri'yawon pepîn warayo' yapisî'pî Jesusya. Moropai yepi'tî'pîiya. Moropai attîto'pe ta'pîiya ipî'. ⁵ Moropai inkamoro pî' ta'pî Jesusya: —Amîrî'nîkon kore'ta tînmu kenan wanî ya, mîlkîrî munmu itekîn enasa' ya, itu'nakan ya' sábadó yai, sábadó pe awanî ye'nen imo'kai attî pepîn e'painon ka'ne' pe?

⁶ Mîrîrî yuuku to'ya eserîke pra awanî'pî.

Tiaronkon Ma're E'nîto' Pî' Jesus Eseurîma

⁷ Mîrîrî taa tîpo entamo'kanto' pî' etasa'kon yako'menka'pî Jesusya. Maasa pra yaponse' wanî ereutanto'kon menka'pî to'ya mesa pia. Morîkon ponarî to' ereuta'pî ipona ipîkku pe tiaronkon yentai to' e'to'pe. Mîrîrî era'ma tîuya ye'nen, Jesusya sîrîrî panton ekaremekî'pî to' pî'. ⁸ Ta'pîiya to' pî': —A'kî, anî'ya amîrî'nîkon etasa' ya tîno'pîtasen festarî pî' tauya sîrîrî kereutatî morî ereutanto' pona. Maasa pra ipîkku pe tîwe'sen ayentai'nîkon etasa' wîtî esa'ya yai pra. ⁹ Moropai taiya apî'nîkon: “Anî'ya amîrî eta'pî tarîni' ereutapa?” taiya e'painon. Moropai taiya apî': “Atarimakî mîseni' ipîkku ereutato'pe”, taiya apî'. Mîrîrî yai aweppépî kure'ne. Tiaronkon rawîrî apono' morî ma're tîwe'sen pona eereuta. ¹⁰ Tauya apî'nîkon, etasa'

pe apono' morî ma're tîwe'sen pona ereutatî. Moropai mîîkîrî ayetatîponkonya ayera'makon. Moropai taiya apî'nîkon: “Uwanîyakon, tarîwaya ereutatane'kî. Sîrîrî ereutanto' morî pona”, taiya. Mîrîrî warantî kure'ne ayapurî to'ya esera'ma tamî'nawîronkon ipîkkukon etasa'kon rawîrî —ta'pî Jesusya. ¹¹ —Maasa pra anî' e'ku'sa' ya ipîkku pe moropai mîî pe, mîîkîrî ena kupî sîrîrî tiaronkon ma're. Aweppepî kupî sîrîrî. Tîise anî' e'sa' ya ipîkku pe pra, moropai mîî pe pra, mîîkîrî yapurî to'ya, ipîkku pe eena —ta'pî Jesusya.

¹² Moropai ta'pî Jesusya tetatîpono'pî pî': —Î' pensa entamo'kanto' konekaya yai, manni'kan neken ayetatîponkon ayonpakon moropai ayakonkon moropai ayakontarikon ipîkku pe tîwe'sanon neken ketai. Maasa pra inkamoroya mîrîrî ye'ka kupî tîuya'nîkon ya amîrî yeta awentamo'kai attîpa kai'ma. Mîrîrî warantî ankupî'pî ye'ma inkamoroya. ¹³ Tîise î' pensa mîrîrî ye'ka konekaya yai, manni'kan sa'ne î' ton pînon moropai ma'tîkî'pankon, enkaru'nankon, moropai asakoi'kon pepînon sa'ne etakî to' ii'to'pe entamo'kanto' pî'. ¹⁴ Mîrîrî warantî ikupîya ya, morî yapisîiya Paapa winîpai. Maasa pra inkamoroya sa'ne mîrîrî ankupî'pî ye'ma pepîn, ye'mato' ton pra tîwanîkon ye'nen. Tîise Paapaya aapia ye'ma, î' pensa morî yairon pe tîwe'sanon e'mî'sa'ka weiyu yai aye'maiya —ta'pî Jesusya.

Kure'nan Entamo'kanto'
(Mt 22.1-10)

¹⁵ Mîrîrî taa Jesusya eta tîuya pe, mesa pia ipokonpe tîwe'sen warayo' eseurîma'pî. Ta'pîiya: —

Paapa, tamî'nawîronkon esa' pia entamo'kanto' pî' teewonsen wanî kupî sîrîrî taatausinpai —ta'pîiya.

16 Mîrîrî ye'nen Jesusya tiaron panton ekaremekî'pî. Ta'pîiya: —Tiwin warayo'ya pemonkonyamî' eta'pî arinîke to' ii'to'pe tewî' ta, maasa pra kure'nan entamo'kanto' tîrî tûya ye'nen. 17 Moropai iweiyu eseporî'pî entamo'kanto' weiyu. Mîrîrî ye'nen tîpoitîrî yaipontî'pîiya attîto'pe pemonkonyamî' yannoi. Taato'peiya ka'ne' pe asi'tî entamo'katane'tî entamo'kanto' esenposa' man aasîrî taato'peiya kai'ma etasa'kon pemonkonyamî' pî'.

18 Tîise mîkîrîya tetakon tanne tiwin pî' si'ma ta'pî to'ya: “Uutî eserîke pra wai.” E'mai'non pemonkonya ta'pî ipî': “Umîri ton yennasau'ya sîrîrî. Mîrîrî ye'nen era'mai uutîto' man. Mîrîrî uutî eserîke pra wai, mîrîrî tauya manni' ku'kî tîwî” ta'pîiya.

19 Moropai tiaronya ta'pî: “Uutî eserîke pra wai maasa pra mia' tamî'nawîrî uyekînon ton paakayamî' yennasau'ya wai. Inkamoro era'mai uutîto' man. Maasa pra morî pe to' esenyaka'ma anera'mapai wai. Mîrîrî ye'nen uutî eserîke pra wanî sîrîrî. Tîise mîrîrî ku'kî tîwî”, ta'pîiya ipî'.

20 Moropai tiaronya ta'pî ipî': “Uurî, uutî eserîke pra wai. Maasa pra amen pu'kuru ino'pîtasen pe wanî sîrîrî. Mîrîrî ye'nen uutî pepîn”, ta'pîiya.

21 Mîrîrî tîpo tîkaraiwarî pia ipoitîrî enna'po'pî. Moropai tamî'nawîrî ekaremekî'pîiya tîkaraiwarî pî'. Mîrîrî pî' ikaraiwarî ekore'ma'pî mararî pra. Moropai ta'pîiya inî'rî: “Ka'ne' pe atîkî tiaronkon etata inî'rî, rua taawîrî cidade poro

tîwe'sanon etata. Moropai tamî'nawîrî to' metai to' menepîi manni'kan î' ton pînnon, moropai ma'tîkî'pankon moropai enkaru'nankon, moropai asakoi'kon pepînnon inkamoro menepîi”, ta'pîiya.

²² Tîiko'manse mararî ipoitîrîya ta'pî tîkaraiwarî pî': “Tamî'nawîrî ta'pîiya yawîrî iku'sau'ya sîrîrî. Tîise tu'ke to' pata'se' ton moro man”, ta'pîiya.

²³ Mîîkîrî maimu yuuku'pî ikaraiwarîya. “Moriya, atîkî, aminke e'ma taawîrî to' etata, to' ii'to'pe to' meka'nunkai. Maasa pra uyewî' yannî'sa' to'ya anera'mapai wanî sîrîrî. ²⁴ Tauya sîrîrî inkamoro e'mai' pe etasa'konya sîrîrî entamo'kanto' yonpa eserîke pra awanî. Maasa pra tetakon tanne yu'sa' to'ya pra awanî ye'nen”, ta'pîiya —ta'pî Jesusya.

*Anî' Wanî Jesus Wanîyakon Pe
(Mt 10.37-38)*

²⁵ Mîrîrî taa tîpo Jesus wîtî tanne arinîkon pemonkonyamî'ya Jesus wenaima'pî. Inkamoro yeurîmai eera'tî'pî moropai ta'pîiya to' pî': ²⁶—A'kî, manni' uyapurînen wanî ya mararî, mîîkîrî wanî eserîke pra awanî upemonkono pe, uwanîyakon pe. Maasa pra tîyun moropai tîsan pînînmaiya ya, moropai tîno'pî, moropai tînmukuyamî', moropai tonpayamî' pînînmaiya ya, moropai kure'ne tîîwarîrî eetî'nînma, uurî pînînma tîuya yentai, mîrîrî ye'nen uurî wanîyakon pe eserîke pra awanî — ta'pîiya. ²⁷—Anî' wanî ya uwenai e'taruma'tîpai pra, mîrîrî ye'nen uyapurîiya pepîn yapîtanîpîiya pra tîwanî ye'nen. Itu'se tîwe'to' yawîrî iko'manpai awanî. Mîîkîrî wanî pepîn uwanîyakon pe.

28 A'kî, anî' esenumenka ya kawînan ton koneka pî' e'mai' pe î' warapo kaisari' tîtinirurî wanî era'maiya e'pai awanî. Yaretî'ka eserîke awanî epu'tîuya ikonekaiya. Mîrîrî epu'se esenumenka e'pai awanî. 29 Tîise mîrîrî tepu'se pra mîrîrî kawînan ton koneka tîuya pî' teesenyaka'mato' asara'tîsai'ya ya, moropai itîtinirurî e'tî'ka esenyaka'mato' ataretî'ka pra tîise. Mîrîrî era'ma tîuya'nîkon pî' tamî'nawîronkon atako'menka ipî'. 30 “A'kî see yaretî'kaiya pra awanî era'matî”, taa to'ya.

31 Moropai ta'pîiya inî'rî: —A'kî, ipîkku pata esa' pe tîwe'sen rei eseya'nama ya tiaron winîkî, esenumenka e'pai awanî teeseya'nama rawîrî. Ipia awanî 10.000 kaisaronkon surarayamî'. Tîise iteyaton pia to' wanî 20.000. Mîikîrî ereuta e'pai awanî esenumenkai to' eseya'nama eserîke awanî epu'se, meruntî ke to' wanî epu'se. 32 Meruntî ke pra to' wanî ya, attî pepîn epîi. Tîise mîikîrî tiaron rei pî' kai tîmaimu yarimaiya namai epîn pe pra man kai, morî pe e'nîpai man kai —ta'pî Jesusya. 33 —Mîrîrî warantî teesenumenkai pra amîrî'nîkon wanî eserîke pra awanî upemonkono pe, tamî'nawîrî ayeserukon, ayemannekon ru-makaya'nîkon pra awanîkon ya —ta'pî Jesusya.

*Pan Inî'mîra Tîwe'sen pî' Jesus Eseurîma
(Mt 5.13; Mc 9.50)*

34 Tiaron ekaremekî'pî Jesusya to' nepu'tî ton. Ta'pîiya: —Pan wanî morî pe, awe'to' yawîrî wanî ya. Tîise awe'to' yawîrî pra awanî ya, morî pe awanî pepîn. Inî'mîra awanî ipo'mîra. 35 Morî pe awanî pepîn yapurîto'pe. Î' ton pe rî yapurî eserîke

pra awanî. Î' ye'rî pînsa' wî'nî'pannîpîiya eserîke pra awanî. Mîrîrî ye'nen ipapo.

Sîrîrî etaya'nîkon pî' esenumenkatî aneta'pîkon pî' —ta'pî Jesusya. —Mîrîrî warantî awanîkon pe man, tamî'nawîrî ayewankon ke uyapurîya'nîkon pra awanîkon ya, —ta'pîiya tîpemonkonoyamî' pî', inî'mîra pan wanî warantî to' yeseru wanî namai.

15

Carneiro Ataka'ma'pî (Mt 18.12-14)

¹ Tu'kankon tesanonkon pia to' nîtirî tîniru yapisî pî' teesenyaka'masanon iipî'pî Jesus pia eeseurîma etakonpa. Moropai imakui'san pemonkonyamî' iipî'pî. ² Fariseuyamî' moropai Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon nîrî wanî'pî. Inkamoro wo'ma'ta'pî Jesus winîkîi. Ta'pî to'ya: —Imakui'pî ku'nenan pemonkonyamî' pokonpe tîwe'sen mîserî warayo'. Moropai to' pokonpe ta're' yonpanen —ta'pî to'ya ipî'.

³ Mîrîrî ye'nen to' nepu'tî ton ekaremekî'pî Jesusya panton pe. ⁴ Ta'pîiya: —Amîrî'nîkon tiwin pî' si'ma ayekînnan carneiroyamî' esa' pe awanî ya, 100 kaisarî. Tiwin aataka'ma'pî ya, yuwai attî e'painon. Innape nai? —ta'pîiya. —Inkamoro 99 kaisaronkon nîmîya e'painon keren po. Moropai attî mîikîrî ataka'ma'pî yuwai eporîya pîkîrî. ⁵ Mîikîrî eposa'ya ya, kure'ne taatausinpai awanî eposa'ya ye'nen. Moropai mîikîrî mana'poya amota pona tanunse. ⁶ Ayewî' ta eerepansa' pe, ayonpayamî' awoinonkon etaya. Moropai taaya ayonpayamî' pî': “Atausinpanpai'nîkon upokon pe.

Maasa pra uyekîn ataka'ma'pî eposau'ya ye'nen", taaya'nîkon e'painon tiwin pî' si'ma. ⁷ Tauya mîrîrî warantî nîrî Paapa atausinpanto' wanî kupî sîrîrî ka' po. Pemonkon imakui'pî pe tîwe'sen enpenatasa' yai tînkupî'pî imakui'pî rumaka tîuya pî'. Ipî' Paapa atausinpa manni'kan 99 kaisaronkon, yairon pe tîwe'sanon pî' taatausinpa yentai —ta'pî Jesusya.

Prata Ena'pî Eseenumî'pî

⁸ Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî: —Tiwin wîri' wanî'pî mia' tamî'nawîrî prata ena'pî esa' pe. Tîise tiwin esenumî ya mîrîrî yuwaiya e'painon, innape nai? Mîrîrî eporîpa wîri'ya tî'kuma'tu yawittanîpî, moropai tewî' kuimaiya. Morî pe yuwai'ma tîîn eporî tîuya pîkîrî yuwaiya. ⁹ Moropai eposa' tîuya yai tonpayamî' tîwainokon etaiya. Moropai taiya to' pî': “Atausinpanpai'nîkon man upokonpe. Maasa pra upîratari esenumî'pî eposau'ya ye'nen”, taiya. ¹⁰ Mîrîrî warantî nîrî Paapa poitîrîtonon inserîyamî' atausinpa kure'ne, tiwinan pemonkon imakui'pî ku'nen enpenata yai imakui'pî pe tîwe'to' rumaka tîuya pî' —ta'pî Jesusya.

Warayo' Tîyun Pia Pai Ataka'ma'pî

¹¹ Moropai Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Warayo' wanî'pî asakî'nankon inmukuyamî'. ¹² Tiaron pensa inmu yakon maasaron panpî'ya ta'pî tîyun pî': “Paapa, ayemanne rataikakî uyemanne ton tîrîpa, mîrîrî uurî pia antîrî ton aasa'manta yai. Maasa pra sîrîrî itu'se wai”, ta'pîiya. Moropai itunya temanne rataika'pî irui yemanne yarakkîrî.

13 Kure'ne pu'kuru pra wei tîko'mamî tîpo temanne yannuku'pî mîkîrî warayo' maasaronya tamî'nawîrî. Moropai attî'pî tamî'nawîrî temanne yarakkîrî tiaron pata pona aminke. Miarî itesa' pe tîwe'to' temanne yaretî'ka'pîiya. Festa pî' tîwanî ke, tîsu'min ke imakui'pî kupî'pîiya. 14 Moropai tamî'nawîrî yaretî'ka'pîiya tanne, mîrîrî pata ya' emi'nan wanî'pî mararî pra. Moropai mîkîrîya tîmoron epu'tî pia'tî'pî miarî. 15 Mîrîrî ye'nen teesenyaka'mato' ton yuwa'pîiya mîrîrî pata ya' tîwe'sen pî' mîrîrî warantî tîwe'pîika'tîpa kai'ma. Mîkîrîya mîkîrî yarima'pî tîfazendarî pona tekînon porcoyamî' ko'mannî'se attîto'pe kai'ma, ta'pîiya. 16 Tîise miarî mîkîrî wanî'pî emi'ne ita're' ton pra awanî'pî. Porcoyamî' ya're' anna'pai awanî'pî tîise anî'ya porcoyamî' ya're' yonpa tîrî pra awanî'pî. Î' tîrî to'ya pra awanî'pî.

17 Mîkîrî esenumenka pia'tî'pî tîwarîrî. Ta'pîiya: “Î' waraponkon uyun poitîrîtonon teesenyaka'masanon uyun pia tîise to' ya're' mararon pepîn e'tî'kakoi pepîn. Tîise î' pî' uurî sa'manta sîrîrî tarî emi'nan pî'. 18 Enna'po paapa yewî' ta. Moropai tauya paapa pî': ‘Paapa, imakui'pî kupî'pîuya Paapa ka' pon winîkîi, moropai awinîkîi', tauya paapa pî'”, ta'pîiya. 19 “Mîrîrî ye'nen ‘Anmu pe wanî pepîn sîrîrî, tîise apoitîrîtonon warantî uku'kî', tauya paapa pî'”, ta'pî mîkîrî warayo'ya. 20 Moropai aataponka'pî miarîpai moropai awenna'po'pî tîyun yewî' ta.

Mîkîrî iipî ko'mannî pe e'ma taawîrî aminke era'masa' itunya wanî'pî. Moropai tî'noko'pî pe era'ma'pîiya mararî pra. Mîkîrî tînmu ponaya

eeka'tumî'pî yapi'se. Yapisî'pîiya tîwakîri pe moropai yu'na'pîiya.

²¹ Moropai mîikîriya ta'pî tun pî': "Paapa, imakui'pî kupî'pîuya Paapa ka' pon winîkîi moropai awinîkîi", ta'pîiya. "Mîrîrî ye'nen anmu pe wanî pepîn sîrîrî tîise apoitîrîtonon warantî uku'kî", ta'pîiya.

²² Tîise itunya ta'pî tîpoitîrîtonon pî': "Ka'ne' pe ipon morî ene'tî, moropai yeka'matî itenya pokon nîrî ene'tî, yeka'matî itenya pî'. Moropai i'sa'sa' ene'tî yeka'matî i'pu pî'!" ²³ Moropai kaiwan manni'paaka more ene'tî. Moropai iwîtî. Moropai atausinpanpai'nîkon man mîserî unmu pokonpe entamo'kanto' pî'. ²⁴ Maasa pra mîserî unmu sa'manta'pî kai'ma wanî'pî teuren tîise awanî sîrîrî. Ataka'ma'pî pe awanî'pî, tarîpai eeseposa' sîrîrî", ta'pî mîikîrî warayo'yunya. Mîrîrî ye'nen to' atausinpa'pî entamo'kanto' pî'.

²⁵ Mîrîrî e'kupî'pî tiaron inmu irui tîise tînmîri ya'. Mîikîrî enna'posa' iipî tanne, aminke pra wîtî pî' eta'pîiya eserenkanto'. Mararî pra awanî'pî to' mananu esetasa'. ²⁶ Mîikîriya tîyun poitîrî yanno'pî. Moropai ekaranmapo'pîiya. "Î' see mîrîrî?" ta'pîiya. ²⁷ Mîikîrî to' poitîriya yuuku'pî: "Ayakon enna'posa' erepannî pî' man wîtî ta enen, pri'ya. Mîrîrî ye'nen ayunya kaiwan paaka more wîi me'po pî' man", ta'pîiya.

²⁸ Mîrîrî yekare eta tîuya ye'nen, mîikîrî inmu irui ekore'ma'pî. Moropai ewonpai pra awanî'pî wîtî ta. Mîrîrî itun epa'ka'pî poro pona iipia. Moropai eewonto'pe taa pî' itun ko'mamî'pî ipî'.

²⁹ Tîise tîyun maimu yuuku'pîiya. Ta'pîiya: "Î'

warapo kono' kaisari uuko'mansa' sirîrî aapia esenyaka'ma pî' apoitîrî warantî. Amaimu tîyu'pî'se pra î' taato'ya ku'sau'ya amaimu yawîrî. Mîrîrî tanne tiwin mîrikkî carneiro more tîsa'ya pra nai uupia uyonpayamî' pokonpe festa tîkonekai atausinpato' ton", ta'pîiya. ³⁰ "Tîise mîikîrî anmu, ayemanne tîsa'ya tî'ka'tîpon, imakui'pî kupî ke wîri'sanyamî' ataka'ma'san yarakkîrî tîwanî ke. Moropai mîikîrî enna'posa' yo' ton paaka kaiwan wîi me'posa'ya", ta'pîiya.

³¹ Mîikîrî maimu yuuku'pî iyunya. Ta'pîiya: "Unmu, amîrî uupia tîiko'mansen. Mîrîrî ye'nen tamî'nawîron uyemanne wanî sirîrî ayemanne pe", ta'pîiya. ³² "Tîise sirîrî entamo'kanto' koneka me'pouya emapu'tîsa' sirîrî atausinpanto' esera'mato'pe kai'ma. Maasa pra mîiserî ayakon sa'manta'pî kai'ma e'sa' tanne enen eerepansa' man. Ataka'ma'pî pe awanî'pî tarîpai eeseposa' man", ta'pîiya —ta'pî Jesusya.

16

Ipîkku Pe E'nîto' Yapurî Pî' Jesus Eseurîma

¹ Jesusya ta'pî tînenupa'san pî': —Warayo' wanî'pî tîkaraiwarî yemanne ko'mannî'nen pe. Tîise mîikîrî pî' to' eseurîma pia'tî'pî morî pe e'to' yawîrî eesenyaka'ma pra awanî ye'nen. Tîkaraiwarî tînirurî yaretî'ka pî' aako'mamî'pî. ² Mîrîrî epu'sa' tîuya pe ikaraiwarîya yanno'pî tîîpia aai'to'pe. Moropai mîikîrî ekaranmapo'pîiya. "Inna pî' rî apî' to' eseurîma manni' ayeseru pî'?" ta'pîiya ipî'. Moropai ta'pî mîikîrî ikaraiwarîya ipî': "Tarîpai sirîrî pata pai mîrîrîkon ankupî'pî

konekaya yu'se wanî sîrîrî. Tamî'nawîrî yannu'kî morî pe awe'to'pe, tiaron pia irumakapa. Maasa pra mîrîrî warantî awanî ye'ka pe tamî'nawîron uyemanne ko'mannî'nen pe awanî eserîke pra nai”, ta'pî ikaraiwarîya ipî'.

³ Mîrîrî taasa' tîkaraiwarîya pî' mîkîrî esenumenka'pî tîwarîrî. “Epa'kato'pe taa pî' kin ukaraiwarî man koo, î' see ku'to'peuya ko'ye. Maasa pra epa'kasa' ya uuwarîrî esenyaka'ma non yaka pî' eserîke pra wai, meruntî ke pra wai. Moropai esenyaka'ma pra wanî ya tiaronkon pî' tîniru esatîuya eserîke pra eppe'nî pî' wai”, ta'pîiya tîwarîrî. ⁴ Moropai eesenumenka'pî. “Kaane, epu'tî pî' wai tarîpai î' kupîuya”, ta'pîiya. “Uy-onpayamî' yausinpauya, î' pensa ukaraiwarîya uyenpa'kasa' yai tewî'kon ta uyapi'to'pe to'ya”, ta'pîiya.

⁵ Moropai mîrîrî taa tîpo mîkîrî tîkaraiwarî pia epe'mîra tîwe'sanon yanno'pîiya, tamî'nawîrî. Moropai tiwin pî' to' ekaranmapo'pîiya. E'mai'non pî' ta'pîiya: “î' warapo kaisarî epe'mîra tîwe'sen amîrî ukaraiwarî pia?” ta'pîiya. ⁶ Moropai mîkîrîya yuuku'pî: “100 kaisarî óleo yense”, ta'pîiya.

“Seeni' era'makî epe'mîra awe'to'. Ereutakî moropai imenukakî arakkita pairî 50 kaisarî neken”, ta'pî mîkîrîya. Mîrîrî warantî yausinpa'pîiya tîwakîri pe mîkîrîya ikupî'pî.

⁷ Moropai tiaron pî' ta'pîiya: “Amîrî kanan? Î' warapo kaisarî epe'mîn amîrî?” Moropai mîkîrîya yuuku'pî. “1.000 waikara'pî kaisarî trigo”, ta'pîiya.

“Sîrîrî era'makî epe'mîra awe'to'. Ereutakî moropai imenukakî 800 kaisarî”, ta'pîiya ipî'. Mîrîrî

warantî tonpa ton eporî'pîiya î' pensa teepa'kasa' yai to' pia tîwanîpa.

⁸ Moropai mîkîrîya mîrîrî warantî iku'sa' yekare eta'pî ikaraiwarîya. Î' kai'ma tonpayamî' ton yausinpa pî' eesenumenkasa' wenai yapurî'pîiya mararî pra „Imakui'pî ku'sai'ya tîise, —ta'pî Jesusya. Mîrîrî pî' Jesus eseurîma'pî. Ta'pîiya: —Pemonkonyamî' sîrîrî pata yeseru yawîronkon wanî epu'nenan pe pu'kuru. Maasa morî eporîkonpa î' ton pra tîwanîkon namai, tesorukon koneka to'ya. Manni'kan Paapa maimu yawîronkon, yairî tîwe'sanonya ikoneka yentai ikoneka to'ya. —ta'pîiya. ⁹ —Mîrîrî ye'nen tauya sîrîrî apî'nîkon. Tiaronkon pîika'tîya'nîkon yuwatî ipîkku pe awe'to'kon ke. Mîrîrî ku'sa'ya'nîkon tîpo, î' pensa tamî'nawîrî nîmîya'nîkon ye'ka pe aasa'mantakon ya, Paapaya ayapi'to'pe'nîkon ka' po —ta'pîiya.

¹⁰ —A'kî tauya sîrîrî, anî' wanî mararon mîrîkkî tîise yapurî epu'nen pe tîwe'sen mîrîrî ye'nen mîkîrîya mararon pepîn yapurî epu'tî yairî. Tîise anî' wanî ya mararon pî' ama'ye' pe, mîrîrî warantî nîrî mararon pepîn pî' ama'ye' pe awanî. ¹¹ Tîise amîrî'nîkonya ipîkku pe awe'to'kon yapurî epu'tî pra awanî ya tarî non po, o'non ye'ka pe see ipîkku pe awe'to'kon tîrî Paapaya e'painon, ka' pon aapia'nîkon? ¹² Moropai î' kai'ma tiaronkon yemanne ko'mannîpî epu'tîya'nîkon pra awanîkon tanne î' kai'ma Paapaya amîrî'nîkon pia ayemannekon ton tîrî e'painon aapia'nîkon? —ta'pîiya to' pî'.

¹³ Moropai ta'pî Jesusya: —Asakî'nankon

tîkaraiwarîtonon poitîrî pe anî' wanî eserîke pra awanî. Maasa pra tiaron yapurîiya morî pe, moropai tiaron mu'tunpaiya. Tiaron maimu yawîrî awanî tîise, tiaron pînamaiya pepîn. Mîrîrî warantî Paapa poitîrî pe e'nî tanne, ipîkku pe e'nîto'pe tîniru yu'se eseka'nunkan eserîke pra awanî —ta'pî Jesusya.

Paapa Maimu E'tî'ka Pepîn

(Mt 11.12-13; 5.31-32; Mc 10.11-12)

¹⁴ Mîrîrî eta tîuya'nîkon pe fariseuyamî' eseurîma'pî imakui'pî pe Jesus winîkîi. Maasa pra kure'ne inkamoroya tîniru yapurî'pî mîito'pe.

¹⁵ Inkamoro pî' ta'pî Jesusya: —Amîrî'nîkon e'kupî morî pe tiaronkon rawîrî awanîkon kai'ma. Tîise Paapaya eesenumenkato'kon epu'tî tanne ayewankon yawon. Mîrîrî amîrî'nîkon atapurîto' wanî pemonkonyamî' pia wanî morî pe, taaya'nîkon tîise Paapaya yewanmîrî —ta'pîiya.

¹⁶ Moropai ta'pîiya: —Moisés nurî'tî nîmenuka'pî moropai Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nurî'tî nîmenuka'pî ekaremekî'pî to'ya João Batista nurî'tî erepamî pîkîrî sîrîrî non pona. Mîrîrî pata pai amenan itekare ekaremekî'pî to'ya. Î' kai'ma Paapa pemonkono pe pemonkonyamî' enato'pe ekaremekî' to'ya sîrîrî tîpose. Mîrîrî ye'nen tu'ke pemonkonyamî' eseka'nunka Paapa pemonkono pe tîwanîkonpa. Ka'ne' pe Paapa yenya' to' eturumaka tesa'kon pe awe'to'pe. ¹⁷ Mîrîrî warantî awanî tîise penaro' Moisés nîmenuka'pî Paapa maimu ko'mamî yairî ipatîkarî. Ka' moropai non ataretî'ka, tîise Paapa

maimu e'ti'ka pepîn, nem tiwin mai ena pepîn yairî pra —ta'pî Jesusya.

¹⁸ Moropai ta'pîiya: —Warayo'ya tîno'pî ru-maka tîpo tiaron wîri' yarakkîrî awanî ya, kure'ne imakui'pî kupîiya mîrîrî, Paapa maimu yawîrî pra awanî. Moropai anî' wanî ya wîri' tînyo rumakatîpon yarakkîrî, mîikîrîya imakui'pî kupî mîrîrî Paapa winîkîi, imaimu e'menukasa' yawîrî pra awanî —ta'pî Jesusya to' pî'.

Ipîkku Pe Tîwe'sen Pî' Moropai Lázaro Pî'

Jesus Eseurîma

¹⁹ Moropai Jesusya ta'pî: —Tiwin warayo' wanî'pî ipîkku pe tîwe'sen. Mîikîrîya tîpon yeka'mapîtî'pî morî epe'ke. Aako'manpîtî'pî morî pe maasa pra tamî'nawîron esa' pe awanî'pî. Wei kaisari ita're' wanî'pî mararî pra. Mîrîrî ye'nen î' pî' eesenumenka pra aako'mamî'pî ipîkku pe tîwanî ye'nen. ²⁰ Mîrîrî yai nîrî tiaron warayo' wanî'pî. î' ton pîn sa'ne, tîwe'taruma'tîsen, sa'ne. Moropai paran pokon, erekî'pan itesa' poro itese' Lázaro. Mîikîrî sa'ne yaapîtî to'ya e'pîtî'pî mîikîrî ipîkku pe tîwe'sen yewî' mana'ta pia maasa pra aasarî eserîke pra awanî pî'. ²¹ Miarî mîikîrî ipîkku mesari poi ita're' ya'punu'pî e'sorokasa' anonpapai awe'pîtî'pî. Mîikîrî sa'ne erekî' yame'ka'pî arinmarakayamî'ya.

²² Moropai mîikîrî sa'ne sa'manta'pî. Moropai mîikîrî era'mai inserîyamî' ii'sa' wanî'pî. Yari'pî to'ya utamokon Abraão nurî'tî pia. Miarî aako'mamî'pî iipia kure'nan entamo'kanto' ta, taatausinpai pu'kuru. Tîiko'manse pu'kuru pra mîikîrî ipîkku warayo' sa'manta'pî nîrî ite'ma'pî

pî'. Mîikîrî yu'na'tî'pî to'ya. ²³ Mîikîrîya tîmoron epu'tî'pî mararî pra isa'manta'san pata'se' ya', apo' ya' si'ma. Miarî si'ma mîikîrîya tîtamo Abraão nurî'tî era'ma'pî aminke morî pata ya'. Moropai Lázaro nurî'tî era'ma'pîiya iipia morî ya'. ²⁴ Mîrîrî ye'nen mîikîrî entaime'pî. Ta'pîiya Abraão pî': “Amoko a'noko'pî pe sa'ne uyera'makî. Mîrîrî ye'nen Lázaro ii'to'pe ka'kî upîika'tîi. Tenya yeperu teuronkai tuna ka moropai aai'to'pe unu pona itîise. Maasa pra tarî umoron epu'tî pî' wai apo' ya'”, ta'pîiya.

²⁵ Tîise Abraão nurî'tîya imaimu yuuku'pî. Ta'pîiya: “Upa'ri, enpenatakî non po aako'mamî'pî pî', morî pe pu'kuru aako'mamî'pî tîiwanmîra, tamî'nawîron esa' pe awanî'pî. Morî pe awanî'pî aapia. Tîise Lázaro sa'ne ko'mamî'pî tîmoron tepu'se miarî. Tarîpai Lázaro nurî'tî man morî pe pu'kuru tamî'nawîron mîrîrî winîpai. Taatausinpai awanî sîrîrî tarî. Tîise amîrîya amoron epu'tî mîrîrî. ²⁶ Mîrîrî tanne kure'nan a'ta moro man uurî'nîkon yarappana. Mîrîrî ye'nen tarîron uupiawon wîtî eserîke pra man miarî ya' aapia. Moropai miarîpoinon iipî eserîke pra man nîrî tarîwaya uupia”, ta'pîiya.

²⁷⁻²⁸ “Amoko”, ta'pî ipîkku warayo'ya. “Mîrîrî warantî awanî ya, Lázaro yarimakî uyonpayamî' kore'ta attîto'pe. Maasa pra uyakontonon moro to' man mia'taikinankon inkamoro pî' ekareme'se attîto'pe ka'kî, tarîwaya e'taruma'tînto' ya' to' iipî namai”, ta'pîiya.

²⁹ Tîise Abraão nurî'tîya ta'pî: “Ayonpayamî'ya itekare eta e'painon. Kaareta Moisés nurî'tî

nekaremekî'pî miarî man to' pia. Moropai profetayamî' nuri'tîyamî' nekaremekî'pî miarî man. Mîrîrî winîpai eta to'ya”, ta'pîya.

³⁰ “Tîise ‘Inna’ taa to'ya pepîn, Amoko”, ta'pî ipîkku warayo' nuri'tîya. “Tîise isa'manta'pî e'mî'sa'kasa' ya moropai mîkîrîya ekaremekî ya, ‘inna’ taa to'ya. Imakui'pî tînkupîkon rumaka to'ya e'painon”.

³¹ Tîise yuuku'pî Abraãoya: “Kaane, ‘Inna’ taa to'ya pepîn. Inkamoro itekare ekareme'nenan Moisés nuri'tî moropai profetayamî' nuri'tîyamî' nekaremekî eta to'ya pra awanî ya, mîrîrî warantî nîrî isa'manta'pî e'mî'sa'kasa' eseurîmato' pî ‘Inna’ taa to'ya pepîn”, ta'pî Abraão nuri'tîya —ta'pî Jesusya.

17

*Tiaron Nîkupî'pî Awinîkî'nîkon Ku'ti
Aawanmîra'nîkon
(Mt 18.6-7,21-22; Mc 9.42)*

¹ Jesusya tînenupa'san pî' ta'pî: —Imakui'pî kupî tiaronkonya emapu'tînen ton moro awanî sîrîrî non po tîwîrî. Tîise imakui'pî kupî tiaronya emapu'tîtîponya “ekenne” taa kupî sîrîrî. ² A'kî, anî' sa'manta ya, tî' tewa'tîi i'mî pî' tuna ka tenunse imakui'pî pe awanî. Tîise itentai imakui'pî pe awanî insamoro moreyamî' yonpaya imakui'pî kupî emapu'tîiya ya, mararî pra awe'taruma'tî mîrîrî wenai. ³ Mîrîrî ye'nen tauya, aka, tîwarî e'kî mîrîrî warantî imakui'pî kupîya'nîkon namai.

Ayakonya imakui'pî ku'sa' ya, ka'kî ipî': “Imakui'pî mîrîrî, uyakon, kî'kupî”, taaya ipî'. “Inna” taiya ya, morî pe pu'kuru awanî. Mîrîrî

ye'nen aawanmîra inkupî'pî imakui'pî ku'kî.
⁴ Asakî'ne mia' pona tîmo'tai (7) ite'ka tiwin
 wei tîise imakui'pî ku'sa' ayakonya ya awinîkî
 moropai aapia aai'pîti ko'mannîpî taiya apî':
 “Kure'ne imakui'pî kupî pî' wai tîise enpenatasa'
 sîrîrî mararî pra. Mîrîrî ye'nen aawanmîra
 unkupî'pî ku'kî”, taiya ya, aawanmîra iku'kî —
 ta'pî Jesusya.

Innape Jesus Ku'to'

⁵ Inkamoro Jesus nenupa'sanya esatî'pî Jesus pî'.
 Ta'pî to'ya: —Anna yepotorî, inî' panpî' innape
 aku'to' annaya ku'kî —ta'pî to'ya Jesus pî'.

⁶ Moropai Jesusya to' maimu yuuku'pî. Ta'pîiya
 to' pî': —Mîrîrî mostarda ena'pî mîrikkî si'mîrikkî
 warantî mararî innape Paapa kupîya'nîkonya ya,
 taaya'nîkon e'painon seeni' yei pî': “atarokakî
 tamî'nawîrî akara rapairî” moropai attî. “Tuna
 ka' e'pînta” taaya'nîkon ya moropai attî e'painon
 amaimukon yawîrî —ta'pî Jesusya to' pî'.

Ipoitîrî Nîkupî Ton Pî' Jesus Eseurîma

⁷ Moropai Jesusya inî'rî ta'pî tînenupa'san pî':
 —Amîrî'nîkon wanî ya tîpoitîrî ke taapai'nîkon
 man. Mîîkîrî esenyaka'ma ya anmîrikon ya, mîrîrî
 warantî pra awanî ya ayekînkon carneiroyamî'
 era'maiya keren po si'ma. Mîîkîrî erepansa'
 pe teesenyaka'mato' yapai taaya'nîkon pepîn
 e'painon ipî': “Asî'kî, ereutakî awentamo'kapa”,
 taaya'nîkon pepîn. ⁸ Tîise taaya'nîkon e'painon:
 “Ka'ne' pe entamo'kanto' yenpokî mesa pona
 entamo'kato'pe moropai uwuku enî'to'peuya.
 Mîrîrî tîpo uye'ma'pî pî' awentamo'kapa”, taaya
 ipî'. ⁹ Taasa' tîuya yawîrî mîrîrî ku'sai'ya pî'

“Morî pe pu'kuru man” taaya'nîkon e'painon ipî'? Kaane, maasa pra eesenyaka'mato' mîrîrî mîto'pe, amaimukon yawîrî awe'to'pe —ta'pî Jesusya.
¹⁰ —Mîrîrî warantî amîrî'nîkon wanî e'pai awanî. Tamî'nawîrî ankupîkon pe ta'pî kupîya'nîkon ya taaya'nîkon e'pai awanî: “Teesenyaka'masanon anna. Mîrîrî ye'nen anna yapurî anna karaiwarîya yu'se anna wanî pepîn, anna nîkoneka pe ta'pî kupî annaya ye'nen. Mîrîrî ku'sa' annaya pî' mîi pe anna atapurî pepîn anna karaiwarî maimu yawîrî ikupî annaya ye'nen”, taaya'nîkon e'pai awanî —ta'pî Jesusya.

Mia' Tamî'nawîronkon Pri'ya Pra Tîwe'sanon Yepî'tî Jesusya

¹¹ Mîrîrî tîpo Jesus wîti ko'mannîpî'pî Jerusalém pona. Mîikîrî wîti'pî Samaria moropai Galiléia pata kî'pî ya pî'. ¹² Miarî Jesus erepamî tanne pemonkonyamî' ko'manto' ya mia' tamî'nawîronkon pri'ya pra tîwe'sanon warayo'kon wanî'pî. Inkamoro wanî'pî ere' itese' leprosia pokonkon. Inkamoro iipî'pî Jesus ponaya tîise to' emî'pamî'pî aminke pemonkonyamî' kore'ta to' ewomî pra. ¹³ Moropai inkamoro entaimepîti'pî. Moropai ta'pî to'ya Jesus pî': —Jesus anna yenupanen, a'noko'pî pe sa'ne anna era'makî —ta'pî to'ya ipî'.

¹⁴ To' era'ma tîuya pe Jesusya ta'pî to' pî': —Atîti teepîremasen pia. Moropai amîrî'nîkon esepi'tîsa' era'mato'peiya makatîi ipî' —ta'pî Jesusya to' pî'. Jesus maimu yawîrî to' wîti'pî.

E'ma taawîrî to' wîti tanne to' esepi'tî'pî.
¹⁵ Moropai to' yonpa esepi'tîsa' enna'po'pî.

Samariapon mûkîrî. Teesepi'tîsa' wenai Paapa yapurî ye'ka pe awenna'po'pî. Meruntî ke aatausinpato' maimu wanî'pî. ¹⁶ Jesus pia teerepamî ye'ka pe awe'sekunka'pî irawîrî yapurî tîuya ye'nen. —Morî pe pu'kuru man, Jesus — ta'pîiya.

¹⁷ Moropai Jesusya ta'pî: —A'kî, mia' tamî'nawîronkon pepîn kin warayo'kon esepi'tî manni'? O'nonkan tiaronkon to' enna'po pra awanî. ¹⁸ Tîise î' ton pe mîserî ka'ran samariapon enna'posa' sîrîrî Paapa yapurî? —ta'pî Jesusya. ¹⁹ Moropai ta'pî Jesusya ipî': —E'mî'sa'kakî moropai atîkî. Eesepi'tîsa' nai maasa pra innape uku'sa'ya ye'nen —ta'pî Jesusya Samariapon pî'.

Tamî'nawîronkon Esa' Pe Paapa E'to' Pî'

Jesus Eseurîma

(Mt 24.23-28,37-41)

²⁰ Tiaronkon fariseuyamî'ya Jesus ekaranmapo'pî. Ta'pî to'ya: —Î' pensa see tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' weiyu eseporî kupî sîrîrî? —ta'pî to'ya. Jesusya to' maimu yuuku'pî: —Tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' weiyu erepamî pepîn, î' rî teera'masanon pokonpe, anî'ya era'mato'pe —ta'pîiya. ²¹ —Anî'ya taa eserîke pra awanî, a'kî, sîrîrî era'makî, mooni pata man taa pepîn. Maasa pra tamî'nawîronkon esa' pe Paapa e'to' wanî pe man akore'ta'nîkon —ta'pîiya.

²² Mîrîrî ye'nen ta'pîiya tînenupa'san pî': —A'kî, tiwin wei uurî ka' poi iipî'pî anera'mapai awanîkon kupî sîrîrî. Pemonkonyamî' esa' pe uurî

wanî anera'mapai awanîkon. Tîise era'maya'nîkon pepîn. ²³ Moropai tiaronkonya taa apî'nîkon: “Aasîrî eerepansa' man. Sîrîrî era'makî, miarî man” taa seru'ye'konya apî'nîkon. Inkamoro ye'ka maimu yawîrî katîtî seru'ye' pe yuwai. ²⁴ Maasa pra uurî iipî'pî ka' poi ii'to' weiyu wanî mîrîrî manni' wara'napi e'sisiuka ka' parakon patapai iratai winîkî eesera'ma manni' warantî. Tamî'nawîronkonya era'ma kupî sîrîrî, ama' pe pra. Mîrîrî warantî awanî kupî sîrîrî. ²⁵ Tîise maasa e'mai' pe uurî ka' poi iipî'pî e'taruma'tî kupî sîrîrî mararî pra. Moropai uurî uyewanmarî to'ya sîrîrî pankonya yewanmîrî uyu'se pra to' wanî.

²⁶ Pena Noé nurî'tî wanî yai pemonkonyamî' ko'mamî'pî tîwanmîra. Mîrîrî warantî pemonkonyamî' ko'mamî uurî ka' poi iipî'pî ii'to' weiyu erepamî pîkîrî —ta'pî Jesusya. ²⁷ — Pena morî pe tamî'nawîronkon wanî'pî. To' entamo'ka'pî moropai tîwukukon enîrî'pî to'ya. Moropai warayo'kon no'pîta'pî, wîri'sanyamî' etinyoma'pî. To' ko'mamî'pî morî pe tîkanau ya' Noé nurî'tî asara'tî weiyu erepamî tîpose to' ko'mamî'pî. Mîrîrî yai kure'nan tuna ke Paapaya pata ma'tanîpî'pî. Moropai inkamoro pemonkonyamî' tî'ka'pîiya tamî'nawîrî.

²⁸ Mîrîrî warantî nîrî awe'kupî'pî pena Ló ko'manpîti yai. Tamî'nawîronkon wanî'pî morî pe to' entamo'ka'pî, moropai tîwukukon enîrî'pî to'ya. Moropai to' esennapîti'pî, to' e'repapîti'pî, moropai to' e'pîmî'pî. Moropai tewî'kon ton koneka'pî to'ya. Tîwanmîra to' wanî'pî. ²⁹ Ló epa'kato' Sodoma poi weiyu erepamî pîkîrî to'

ko'mamî'pî morî pe. Moropai mîrîrî tîpo kono' rena'pî ka' poi apo' pe mararî pra moropai ikî pe, enxofre itese' aarena'pî. Mîrîrîya pemonkonyamî' tî'ka'pî tamî'nawîrî. ³⁰ Mîrîrî warantî pemonkonyamî' ko'mamî uurî ka' poi iipî'pî ii'to' weiyu erepamî pîkîrî —ta'pî Jesusya.

³¹ —Mîrîrî yai anî' wanî ya tewî' po mîlkîrî autî eserîke pra awanî î' rî temanne yapisîpa. Moropai anî' wanî ya, tînmîri ya, mîlkîrî enna'po pepîn tewî' ta. Tîise ka'ne' pe eepe e'pai awanî —ta'pî Jesusya. ³² —Maasa enpenatatî Ló nurî'tî no'pî nurî'tî pî'. Te'ma'pî pî' enna'popai tîwanî yai aasa'manta'pî. ³³ Anî' eseka'nunka ya kure'ne isa'mantapai pra tîiko'manto'kon pînînmaiya ya, mîlkîrî sa'manta kupî sîrîrî. Tîise uwenai anî' e'taruma'tî ya, tîisa'manta namaiya pra awanî ya, mîlkîrî e'pîika'tî ipatîkarî. ³⁴ Tauya sîrîrî yairon pî'. Mîrîrî ewarono' ya, asakî'nankon pemonkonyamî' wetun ya, tiwinan cama po. Tiwinan neken wîti kupî sîrîrî, iwanîyakon e'nîmî kupî sîrîrî. ³⁵ Moropai asakî'nankon wîri'sanyamî' trigo ye'pa pî' tîwe'sanon sa'nîrî si'ma. Tiwin neken iwanîyakon wîti kupî sîrîrî. Moropai iwanîyakon e'nîmî kupî sîrîrî. ³⁶ Moropai asakî'nankon warayo'kon wanî ya umî ya, tiwin neken iwanîyakon wîti kupî sîrîrî moropai iwanîyakon e'nîmî kupî sîrîrî.

³⁷ Mîrîrî pî' Jesus nenupa'sanya ekaranmapo'pî. Ta'pî to'ya: —Anna yepotorî, o'non pata awe'kupî kupî sîrîrî? —ta'pî to'ya Jesus pî'.

Inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya panton ke. Ta'pîiya: —A'kî, o'non pata paaka sa'mantasa' ya tu'ke watunaiyamî' emurukuntîsa' esera'ma.

„Mîrîrî warantî awe'kupî yai, epu'tîya'nîkon, eesera'ma aronne.“—ta'pî Jesusya.

18

Wîri' Inyo Isa'manta'pî

¹ Jesusya panton ekaremekî'pî tînenupa'san yenupapa kai'ma tîwîrî teepîremakon to' ko'manto'pe tîrumakai pra. ² Ta'pîiya to' pî': —Cidade po awanî'pî warayo' juiz ipîkku pe tîwe'sen. Mîîkîrî wanî'pî Paapa namanen pepîn tîlwarîrî itu'se tîwe'to' yawîrî tîîko'mansen, moropai tiaronkon pemonkonyamî' namanen pepîn. ³ Moro rî mîrîrî cidade po wîri' wanî'pî inyo isa'manta'pî. Tiaronya mîîkîrî taruma'tî'pî. Yairî pra mîîkîrî wanî'pî iwinîkîi. Mîrîrî ye'nen mîîkîrî ipîkku pe tîwe'sen juiz pia attîpîtî e'pîtî'pî tîpîika'tîto'peiya kai'ma mîrîrî pî'. Ta'pîiya: “Upîika'tîkî mîîkîrî upî' tîwo'ma'tasen pî' ka'kî inî'rî aawo'ma'ta namai. Tamî'nawîrî ikonekakî”, ta'pîiya.

⁴ Tîîse mîîkîrî sa'ne inyo isa'manta'pî pînamaiya pra awanî'pî. Aako'mamî'pî mararî pra wei kaisarî tîîse iko'noro esatî pî' mîîkîrî wîri' ko'mamî'pî. Moropai mîrîrî pî' ta'pîiya, teesenumenkai: “Inna seru' pepîn. Paapa namanen pepîn uurî moropai tiaronkon pemonkonyamî' pîinamanen pepîn uurî ipîkku wanî ye'nen. ⁵ Tîîse mîiserî wîri'ya yeta'ka ko'mannîpî ye'nen iteseru konekauya sîrîrî. Maasa pra iteseru konekauya pra awanî ya mararî pra epu'tîuya yentai uyaka'maiya inî' î'

epu'ti ton pe pra”, ta'pî mîikîrî juizya. Mîrîrî ye'nen ipîika'ti tu'ka'pîiya —ta'pî Jesusya.

⁶ Mîrîrî pî' Uyepotorîkonya ta'pî tînenupa'san pî': —Esenumenkatî î' kai'ma manni' juiz yairon pepîn eseurîmato' pî'. Imakui'pî pe tîwanî tîise imaimu yuuku tu'ka'pîiya. ⁷ Mîrîrî warantî pra Paapa wanî, tîise morî pe awanî. Mîrîrî ye'nen morî kupîiya tîmenka'san tîpemonkonoyamî' ton pe, manni'kan tîwe'pîika'tîto'kon esatî pî' tîwe'sanon wei kaisari' moropai ewaron kaisari'. To' pîika'tîpa Paapa ko'mamî ka'rî? Kaane, ikupîiya kupî tîuya taasa' tîuya yawîrî. ⁸ Tauya sîrîrî apî'nîkon. Ikupî Paapaya tîpemonkonoyamî' ton pe. Mîrîrî kupîiya ka'ne' pe tîiko'manse pra. Tîise uurî ka' poi iipî'pî erepanto' weiyu yai sîrîrî non pona, innape Paapaya teepîremato'kon yuuku epu'nenan eporîuya, to' e'taruma'ti tîise? —ta'pî Jesusya.

*Fariseu Moropai Tîniru Yapisi Pî'
Teesenyaka'masen Epîrema*

⁹ Tiaronkon yairî tîwanîkon kai'ma tîwe'ku'sanon moropai tiaronkon yentai tîwe'ku'sanon pî' sîrîrî panton ekaremekî'pî Jesusya. ¹⁰ Ta'pîiya: —Asakî'nankon warayo'kon wîtî'pî epîremanto' yewî' ta epîremai. Tiaron wanî'pî fariseu pe. Tiaron wanî'pî tesanonkon pia to' nîtirî tîniru yapisi pî' teesenyaka'masen pe. ¹¹ Moropai fariseu e'mî'sa'ka'pî satippe epîremai. Moropai eepîrema'pî tîpona see warantî. Ta'pîiya: “Paapa, ayapurî pî' wai kure'ne. Maasa pra uurî wanî pepîn tiaronkon pemonkonyamî' warantî. Tu'ke î' yu'se tîwe'sen pepîn uurî. Moropai seru'ye' pe uurî wanî pepîn. Moropai imakui'pî ku'nen pepîn. Uurî

se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî tîwe'sen pepîn tiaronkon warayo'kon warantî. Paapa ayapurî pî' wai nîrî maasa pra mîseni' warayo' tîniru yapisi pî' teesenyaka'masen warainon pepîn uurî imakui'pî pe. ¹² Epîremakoi uurî asakî'ne ite'ka tiwin semana tîise uyekkari tonpai pra. Moropai aapia untîrî tîinen uurî esuwa'kakoi pepîn, tamî'nawîrî une'ma uyemanne yonpa tîinen uurî”, ta'pîiya teepîrema ye'ka pe.

¹³ Tîise tesianonkon pia to' nîrî tîniru yapisi pî' teesenyaka'masen wani'pî aminke. Moropai kure'ne aweppe'sa' wani'pî. Mîrîrî ye'nen tenu yanumîiya pra awani'pî ka' ekaya. Tîise tîmannîtî mun pa'tî'pîiya kure'ne teesewankono'mai. Moropai ta'pîiya Paapa pî': “Paapa, a'noko'pî pe sa'ne uyera'makî. Maasa pra kure'ne imakui'pî kupîtîpon uurî,” kai'ma eepîrema'pî—ta'pî Jesusya.

¹⁴ —Mîrîrî ye'nen apî'nîkon tauya sîrîrî. Mîikîrî warayo' teetî'noko'masen maimu eta'pî Paapaya. Moropai mîikîrî pîika'tî'pîiya. Teetî'noko'masen warayo' enna'po'pî tewî' ta morî pe tîwanmîra Paapa yarakkîrî. Tîise tiaron e'mai' pe epîrema'pî pîika'tîiya pra awani'pî. Maasa pra anî' atapurî ya tîwarîrî tiaron yentai mîikîrî eppepî kupî sîrîrî imakui'pî kupî tîuya pî'. Tîise anî' wani' ya tîweppe'se imakui'pî pe tîwanî wenai, mîikîrî wani' kupî sîrîrî taatausinpai. Maasa pra Paapaya yapurî kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

*Moreyamî' Yanno Jesusya
(Mt 19.13-15; Mc 10.13-16)*

¹⁵ Mîrîrî tîpo tiaronya moreyamî' yarî'pî Jesus pia to' pîremato'peiya kai'ma. Tîise Jesus

nenupa'sanya mîrîrî era'ma tîuya'nîkon pe ta'pî to' pî': —Î' ton pe mîrîrî warantî ikupîya'nîkon, î' ton kon moreyamî' enepîya'nîkon Jesus pia — ta'pî to'ya. ¹⁶ Tîise Jesusya inkamoro moreyamî' yanno'pî tîpia to' ii'to'pe. Moropai ta'pîiya: — Tîwî inkamoro moreyamî' naiipîi uupia. To' tîma'nîpai pra e'tî. Maasa pra Paapa pemonkonoy-amî' wanî insamoro moreyamî' warantî. Paapa, tesa'kon winîpai morî eporî to'ya. ¹⁷ Inna pî' rî tauya apî'nîkon. Anî' wanî Paapa pemonkono pe e'pai, mîi pe pra insanan moreyamî' warantî e'pai awanî, innape Paapa kupî'ma. Moropai itenya' eeturumaka e'pai awanî tesa' pe awe'to'pe —ta'pî Jesusya.

*Ipîkku Pe Tîwe'senya Jesus Ekaranmapo
(Mt 19.16-30; Mc 10.17-31)*

¹⁸ Judeuyamî' esa' pe tîwe'senya Jesus ekaranmapo'pî. —Uyenupanen, morî pu'kuru amîrî, —ta'pîiya Jesus pî'. Moropai ta'pîiya: —Î' kupîuya e'painon ipatîkarî enen uuko'manto' ton epoto'peuya Paapa pia? —ta'pîiya.

¹⁹ Jesusya ta'pî ipî': —Î' wani' awanî ye'nen “Morî amîrî”, taaya mîrîrî upî'? Tiwinan morî moro man, mîikîrî Paapa, tiaron ton pra man. Mîikîrî neken morî —ta'pîiya. ²⁰ Moropai Jesusya yuuku'pî. Ta'pîiya: —Paapa nekaremekî'pî un-kupîkon ton epu'nen amîrî.

Se' tapairî wîri'sanyamî' yarakkîrî tîwe'se pra, moropai pemonkon kî'wîi. Moropai ama'ye' pe tiaronkon kîsama'runpai moropai seru'ye' pe teeseurîmai pra e'kî. Moropai ayun, asan maimu yawîrî e'kî *Êx 20.12-16; Dt 5.16-20*

—ta'pîiya.

21 Moropai mîikîrî warayo'ya ta'pî: —More pe wanî'pî patapai sîrîrî tîpose mîrîrî ku'nen uurî tamî'nawîrî —ta'pîiya.

22 Mîrîrî taiya eta tîuya pe ta'pî Jesusya: —Inna seru' pepîn tîise tiwinano'pî anku'pî ton moro man. Tamî'nawîrî ayemanne ke e'repata moropai itepe'pî mîrîrî manni'kan sa'ne tîwe'taruma'tîsanon pia. Mîrîrî warantî ikupîya ya, inî' panpî' ayemanne ton eporîya mîrîrî ka' po. Moropai mîrîrî tîpo maaipîi uwenairî —ta'pî Jesusya ipî'.

23 Mîrîrî taa Jesusya ye'nen, mîikîrî warayo' esewankono'ma'pî mararî pra, ipîkku pe pu'kuru tîwanî ye'nen. Mîrîrî anku'pai pra awanî'pî.

24 Mîikîrî esewankono'masa' era'ma tîuya ye'nen Jesusya ta'pî: —A'kî, sa'me pu'kuru see awanî Paapa yenya' ipîkku pe tîwe'sen eturumaka tesa' pe awe'to'pe. 25 Mîrîrî wanî kameru ewomî warantî akkusa yeutta yai, sa'me awanî. Tîise itentai awanî mîikîrî ipîkku ewonto'pe Paapa pia, itesa' pe awe'to'pe, maasa pra kure'ne tewan yapi'sai'ya ye'nen temanne pî'.

26 Mîrîrî taiya etatîponkonya ekananmapo'pî. Ta'pî to'ya: —Moriya anî' kin e'pîika'tî e'painon?

27 Jesusya yuuku'pî: —Î' sa'me tîwe'sen pe-monkon pia sa'me pu'kuru, ikupîiya yentai. Tîise mîikîrî Paapa pia sa'me pra awanî. Mîrîrî ye'nen ikupîiya —ta'pî Jesusya.

28 Moropai Pedroya ta'pî Jesus pî': —A'kî, tamî'nawîron anna ko'manto' rumakasa' annaya sîrîrî, awenairî anna ii'to'pe kai'ma —ta'pîiya.

29 —Inna seru' pepîn —ta'pî Jesusya. —Moropai apî'nîkon yairî tauya. Tesa' pe Paapa wanî ye'nen tewî' nîmî'nen, moropai tîno'pî nîmî'nen, moropai takon nîmî'nen, moropai tonpayamî' nîmî'nen, moropai tînmuku nîmî'nen, Paapaya tannosa' wenai, ³⁰ mîkîrîya eporî kupî sîrîrî tîiko'manto' ton inî' panpî', tîiko'manto' ton tarî tamî'nawîrî tînnîmî'pî yentai. Moropai tiwinano'pî weiyu yai, ipatîkarî tîiko'manto' ton eporîya —ta'pî Jesusya.

Inî'rî Tîisa'manta Pî' Jesus Eseurîma

(Mt 20.17-19; Mc 10.32-34)

³¹ Moropai mîrîrî tîpo Jesusya tînenupa'san yarî'pî tiaron winîkî moropai ta'pîiya to' pî': —A'kî, wîtî'nîkon sîrîrî Jerusalém pona. Miarî tamî'nawîrî profetayamî' nurî'san nîmenuka'pî yawîrî awe'kupî pe man, uurî, pemonkon pe ka' poi iipî'pî winîkî. ³² Miarî uurî rumaka to'ya pe man pemonkonyamî' Judeuyamî' pepînon yenya'. Moropai inkamoroya umu'tunpa kure'ne moropai uyewanmarî to'ya. Moropai tetakukon yenumî to'ya upona. ³³ Moropai u'po'pî'tî to'ya. Moropai uwî to'ya. Tîise uwîsa' to'ya tîpo iteseurîno wei yai e'mî'sa'ka kupî sîrîrî —ta'pîiya.

³⁴ Mîrîrî taiya epu'tî to'ya pra inenupa'san wanî'pî. Maasa pra Jesus eseurîmato' wanî'pî aronne pra epu'tî to'ya yentai. Mîrîrî ye'nen î' taa yu'se Jesus wanî epu'tî to'ya pra inenupa'san wanî'pî.

Enkaru'nan Yepi'tî Jesusya

(Mt 20.29-34; Mc 10.46-52)

³⁵ Mîrîrî tîpo Jesus erepamî ko'mannîpî tanne Jericó cidaderî pona, tiwin pemonkon

enkaru'nan sa'ne ereutasa' wani'pî e'ma ena pona. Mîikîrî sa'ne wani'pî tîniru esatî pî' tîmîrî ton, utesenyaka'ma eserîke pra awanî ye'nen.

³⁶ Mîikîrî sa'ne moro tîise arinîkon pemonkonyamî' wîtî mîrîrî e'ma taawîrî eta'pîiya. Moropai

ekaranmapo'pîiya: —Î' see mîrîrî? —ta'pîiya.

³⁷ Moropai ta'pî to'ya ipî': —Manni' Jesus Nazaré poinon wîtî sîrîrî —ta'pî to'ya.

³⁸ Mîrîrî taa to'ya ye'nen mîikîrî sa'ne enkaru'nan entaimepîtî pia'tî'pî. Ta'pîiya: —Jesus amîrî rei Davi nurî'tî parî'pî pîika'tîton, a'noko'pî pe sa'ne uyera'makî —ta'pî enkaru'nanya.

³⁹ Mîikîrî entaimepîtî ye'nen e'mai' pe tuutîsanonya ta'pî ipî': —Moo e'kî, î' pî' awentaimepîtî —ta'pî to'ya. Tîise yuukuiya pra inî' panpî' meruntî ke awentaimepîtî'pî. —A'noko'pî pe uyera'makî —ta'pîiya.

⁴⁰ Moropai tuutî ye'ka pe Jesus emî'pamî'pî. Moropai —Ene'tî uupia —ta'pî Jesusya. Tîpia erepannîpî'pî to'ya pe Jesusya ekaranmapo'pî.

⁴¹ —Î' kupîuya yu'se awanî ayarakkîrî? —ta'pî Jesusya ipî'. —Uyepotorî, inî'rî anera'mapai wai —ta'pî warayo'ya.

⁴² Mîikîrî pî' ta'pî Jesusya: —Era'maya, innape ukupîya ye'nen eesepi'tîsa' sîrîrî —ta'pî Jesusya ipî'.

⁴³ Moropai mîrîrî pe rî mîikîrî warayo' enkaru'nanya era'ma'pî. Mîrîrî ye'nen Jesus wenairî attî'pî Paapa yapurî ye'ka pe. Mîrîrî Jesus nîkupî'pî era'ma tîuya'nîkon ye'nen, tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya Paapa yapurî'pî nîrî.

19

Zaqueu Wanî'pî Jesus Anera'mapai

¹ Moropai mîrîrî tîpo Jesus ewomî'pî Jericó cidaderî poro attî'pî. ² Mîrîrî cidade po awanî'pî warayo' ipîkku pe tîwe'sen itese' Zaqueu. Mîikîrî wanî'pî tesianonkon pia to' nîtirî tîniru yapi'nenan yepuru pe tîwe'sen pe. ³ Mîikîrî wanî'pî anî' pe Jesus wanî anepu'pai. Tîise era'maiya eserîke pra awanî'pî maasa pra arinîke pemonkonyamî' wanî ye'nen. Moropai nonpairî tîwanî ye'nen era'maiya pîn. ⁴ Mîrîrî ye'nen mîikîrî eka'tumî'pî inkamoro arinîkon pemonkonyamî' rawîrî. Moropai mîikîrî enuku'pî yei pona Jesus era'mapa kai'ma. Maasa pra mîrîrî poro Jesus wîtîto' wanî'pî mûito'pe.

⁵ Mîrîrî yei yo'koi teerepamî pe kakîsiya Jesusya era'ma'pî. Moropai ta'pîiya Zaqueu pî': —Zaqueu, ka'ne' pe autîkî maasa pra sîrîrîpe ayewî' ta uutî e'pai awanî —ta'pîiya. ⁶ Mîrîrî taiya ye'nen, Zaqueu autî'pî ka'ne' pe, moropai Jesus yapisî'pîiya tîwakîri pe taatausinpai tewî' ta.

⁷ Mîrîrî era'ma'pî tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya. Mîrîrî ye'nen inkamoro eseurîma pia'tî'pî, ipî' tîwo'ma'takon ye'nen. Ta'pî to'ya: —A'kî, î' ton pe see imakui'pî mîserî warayo' yewî' ta Jesus ewomî mîrîrî? —ta'pî to'ya.

⁸ Moropai Zaqueu e'mî'sa'ka'pî eseurîmai. Moropai ta'pîiya Uyepotorîkon pî': —A'kî, sîrîrî patapai ipîkku uwe'to' yemanne yonpa tîrîuya arakkita pairî pemonkonyamî' sa'ne î' ton pînon tîwe'taruma'tîsanon pia. Moropai tauya î' rî yama'runpasau'ya ya, manni'kan pemonkonyamî' unama'runpa'san pia

inna'pouya to' yemanne mo'ka'pîuya yentai, saakîrîrî ite'ka to' pia inna'pouya —ta'pîiya.

⁹ Mîrîrî yai mîkîrî pî' ta'pî Jesusya: —Sîrîrîpe mîserî warayo' yewî' tawonkon pîika'tî Paapaya sîrîrî, imakui'pî to' nîkupî'pî ku'sai'ya man tîwanmîra. Mîserî warayo' wanî Abraão paarî'pî pe pu'kuru. Moropai Abraão nurî'tîya innape Paapa kupî'pî warantî, innape ukupîiya. Mîrîrî wenai awe'pîika'tîsa' man —ta'pîiya. ¹⁰ —Maasa pra ka' poi uurî iipî'pî insanan pemonkonyamî' warainokon, ataka'ma'san yuwai. Moropai Paapa pia to' enna'poto'pe to' pîika'tî iipî'pî uurî —ta'pî Jesusya.

Mia' Tamî'nawîron Prata Ena'pî Pî' Jesus Eseurîma (Mt 25.14-30)

¹¹ Moropai Jesusya inkamoro teeseurîma etatîpono'san nepu'tî ton pe panton ekaremekî'pî. Maasa pra aminke pra to' erepamî ko'mannîpî Jerusalém pona. Teerepamî pe tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî ka'ne' pe kai'ma to' esenumenka epu'tî'pîiya mîito'pe. Mîrîrî ye'nen î' kai'ma awanî pe man epu'to'pe to'ya, ekaremekî'pîiya. ¹² Ta'pî Jesusya: —A'kî, warayo' wanî'pî tîpemonkonoyamî' kenan, moropai ipîkku pe tîwe'sen. Mîkîrî wîtî'pî tiaron pata pona aminke, pata esa' pe teenapa kai'ma, moropai mîrîrî tîpo tîwenna'popa rei pe. ¹³ Tîise maasa tuutî rawîrî tîpoitîrîtonon mia' tamî'nawîronkon warayo'kon yanno'pîiya tîpia. Moropai inkamoro pia to' kaisarî tiwin pî' pîrata ena'pî tîrî'pîiya. Moropai ta'pîiya to' pî': “A'kî, sîrîrî pîrata ke puwana konekatî inî' panpî' eporîkonpa. Mîrîrî kupî pî' ako'mantî enna'po

pîkîrî”, ta'pîiya. Moropai attî'pî. ¹⁴ Tîise mîrîrî patayawonkon pemonkonyamî'ya yewanmîrî'pî. Pata esa' pe eena yu'se pra to' wanî'pî. Mîrîrî ye'nen pemonkonyamî' yarima'pî to'ya ite'ma'pî pî' kai to' wîtîto'pe ipî': “Pata esa' pe amîrî ena yu'se anna wanî pra man, apemonkonoyamî' pe anna wanî pepîn”, taato'pe to'ya kai'ma ipî'.

¹⁵ Tîise mîikîrî warayo' ena'pî pata esa' pe, rei pe, to' maimu yentai. Moropai mîikîrî enna'po'pî tewî' ta. Moropai mîikîrîya inkamoro tîpoitîrîtonon to' pia pîrata ena'pî tîntîrî'san yanno'pî to' ii'to'pe. Î' warapo mîrîrî pîrata ke eposa' to'ya anepu'pai awanî'pî.

¹⁶ E'mai'non erepamî'pî iipia moropai ta'pîiya: “Ukaraiwarî, manni' pîrata ena'pî itîrîya ne'tîkini uupia mîrîrî ke inî' panpî' eporî'pîuya mia' tamî'nawîrî kaisaron”, ta'pîiya.

¹⁷ Mîikîrî pî' ta'pî ikaraiwarîya: “Morî pe man. Atausinpan pî' wai. Innape teesenyaka'masen pe awanî epu'tîuya sîrîrî. Maasa pra yairî mîrîrî mararon ku'sa'ya. Mîrîrî ye'nen mia' tamî'nawîron cidadekon esa' pe akupîuya”, ta'pîiya ipî'.

¹⁸ Moropai tiaron ipoitîrî iipî'pî moropai ta'pîiya: “Ukaraiwarî, manni' pîrata ena'pî uupia itîrî ne'tîkini ke inî' panpî' eporî'pîuya mia'taikinan kaisaron”, ta'pîiya.

¹⁹ Mîrîrî pî' ikaraiwarî atausinpa'pî. “Morî pe man. Mîrîrî ye'nen mia'taikin cidadekon esa' pe akupîuya”, ta'pî ikaraiwarîya ipî'.

²⁰ Moropai tiaron ipoitîrî iipî'pî. Ta'pîiya ipî': “Ukaraiwarî, manni' uupia itîrîya ne'tîkini pîrata ena'pî seeni' iwontîsau'ya kamisa ya'. Enonsau'ya

sîrîrî itîpannîpîuya namai. ²¹ Maasa pra amîrî wanî teesenyaka'mai pra tu'ke î' eponen pe. Moropai î' tîpînse pra mararî pra mo'kanen amîrî. Mîrîrî ye'nen eranne' pe wanî'pî apî”.

²² Mîîkîrî maimu yuuku'pî ikaraiwarîya. “Imakui'pî pe amîrî wanî, enya'ne pe. Puwana pî' awanîpa taasa' tanne, ikonekasa'ya pra awanî. Mîrîrî ye'nen mîrîrî amaimu wenai ayu'se pra wai. Epu'tî'pîya sa'man pe pu'kuru uurî wanî teesenyaka'mai pra tu'ke î' eponen uurî, moropai î' tîpînse pra mararî pra mo'kanen uurî. ²³ Tîîse î' wani' awanî ye'nen mîrîrî untîrî'pî pîrata ena'pî utînururî tîrîya pra awanî'pî itewî' ta itaponse' pona? Sîrîrî itîîsa'ya ya, inî' panpî' eepansa' tanne eporîuya e'painon”.

²⁴ Moropai ta'pîiya moro tîîpia tîwe'sanon pî': “Mîîkîrî pia manni' pîrata ena'pî mo'katî iipiapai. Moropai itîîtî mîîkîrî mia' tamî'nawîron yapîsîtîpon pia”.

²⁵ Tîîse ta'pî to'ya: “Anna karaiwarî, tîîse mîîkîrî pia man mia' tamî'nawîron pîrata ena'pî”, ta'pî to'ya.

²⁶ Inkamoro maimu yuuku'pî to' karaiwarîya. “Tîîse tauya apî'nîkon, manni' tu'ke panpî' eporîtîponya yapîsî e'pai awanî inî' panpî' tu'ke. Tîîse anî' wanî ya tu'kan pepîn yarakkîrî mîrîrî konekasai'ya pra awanî ye'nen, mîrîrî mo'ka e'pai awanî iipiapai, î' ton pra awe'to'pe”, ta'pîiya. ²⁷ Moropai ta'pîiya: “Tarîpai inkamoro uyeyatonon ene'tî tesa'kon pe uurî wanî yu'se pra si'san, inkamoro tî'katî tamî'nawîrî era'mauya tanne”, ta'pî to' karaiwarîya —ta'pî Jesusya.

*Jerusalém Pona Jesus Erepamî
(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Jo 12.12-19)*

²⁸ To' yeurîma tîpo Jesus wîtî'pî to' rawîrî Jerusalém pona. ²⁹ Inkamoro erepamî'pî Oliveira ye'ka wî' pona. Mîrîrî wanî'pî aminke pra Betfagé moropai Betânia pî'. Miarî pai Jesusya asakî'ne tînenupa'san yaipontî'pî tîrawîrî to' wîtîto'pe. ³⁰ Tîmaimu tîrî'pîiya to' pî' see warantî. —Atîtî e'mai' pe mîrîrî vila pona, miarî eerepamîkon pe jumenta more mîrikkî eporîya'nîkon ewa'tîsa' pe. Anî' enuku'pî pepîn. Mîikîrî meukatî moropai mene'tîi. ³¹ Anî'ya amîrî'nîkon yekaranmapo ya: “Î' ton pe mîikîrî yeukaya'nîkon”, taa to'ya ya apî'nîkon: “Uyesa'kon man itu'se”, makatîi —ta'pî Jesusya.

³² Mîrîrî ye'nen inkamoro Jesus naipontî'san wîtî'pî. Moropai tamî'nawîrî Jesusya ta'pî yawîrî jumenta more yewa'tîsa' to'ya eporî'pî to'ya. ³³ Mîikîrî yeuka to'ya tanne itesanonya to' ekanmapo'pî: —Î' ton pe mîikîrî yeukaya'nîkon mîrîrî? —ta'pî to'ya to' pî'.

³⁴ Inkamoroya ta'pî: —Uyenupanenkon man itu'se. Mîrîrî ye'nen yarî annaya sîrîrî —ta'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen yaato'pe to'ya, irumaka'pî to'ya.

³⁵ Mîrîrî jumenta more yarî'pî to'ya Jesus pia. Moropai inkamoroya tîponkon mo'ka'pî moropai itîrî'pî to'ya jumenta more pona. Moropai Jesus enuku tanne ipîka'tî'pî to'ya. ³⁶ Mîikîrî po Jesus wîtî tanne pemonkonyamî'ya tîponkon mo'kapî'tî'pî moropai e'ma taawîrî yarenka'pî to'ya iporo Jesus wîtîto'pe yapurî tîuya'nîkon ye'nen.

³⁷ Mîrîrî Oliveira ye'ka wî' poi tawautîkon pe, arinîkon pemonkonyamî' inenupa'san atausinpa pia'tî'pî. Moropai Paapa yapurî'pî to'ya aronne tîwentaimepî'se, tamî'nawîron Jesus nîkupî'pî ikupî eserîkan pepîn era'masa' tîuya'nîkon ye'nen.

³⁸ Inkamoroya taapî'tî'pî mararî pra:

—Morî pe pu'kuru man.

Paapaya uyesa'kon pe yarimasa' sîrîrî.

Morî pe Uyepotorîkon maimu pe aaipî mîrîrî.

Morî pe pu'kuru Paapa,

ka' pon man tîwanmîra uurî'nîkon yarakkîrî.

Paapa yapurîpai'nîkon man

Sl 118.26

—ta'pî to'ya.

³⁹ Mîrîrî taa to'ya ye'nen, tiaronkon fariseuyamî' to' kore'ta tîwe'sanonya ta'pî Jesus pî': —Anna yenupanen inkamoro ayapurî pî' to' wanî mannan tî'napanto'pe panpî' ka'kî to' pî' —ta'pî to'ya.

⁴⁰ Inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya: —Tauya sîrîrî apî'nîkon, mîrîrî warantî inkamoroya uya-purî e'pai awanî. To' atî'napamî ya, tî' inta ton pîn entaimepî'tî kupî sîrîrî. Eseurîmakoi pepîn eseurîma kupî sîrîrî uyapurî pî' —ta'pî Jesusya to' pî'.

Jesus Karau

⁴¹ Miarî teerepamî pe Jerusalém cidaderî era'ma'pî Jesusya. Era'ma tîuya yai ikaruwa'pî.

⁴² Moropai ta'pîiya: —Sîrîrîpe anî'ya tîwamîn enepî epu'tîya'nîkon ya, epu'tîya'nîkon e'painon. Tîise itu'se pra awanîkon. Tarîpai epu'tîya'nîkon eserîke pra naatîi —ta'pîiya Jerusalém ponkon winîkîi.

⁴³ —Tarîpai wei erepamî kupî sîrîrî ayeyatonkonya

ayuwatîkon kupî sîrîrî. Awoima'tîkon to'ya eepekon eserîke pra. ⁴⁴ Inkamoroya tamî'nawîrî amîrî'nîkon tîiko'mansenonkon tî'ka kupî sîrîrî. Mararî î' e'nîmî pepîn kupî sîrîrî apatakon ya'. Maasa pra apîika'tî'nîkon Paapa narima'pî epu'tîya'nîkon pra awanîkon ye'nen —ta'pî Jesusya.

Epîremanto' Yewî' Ta Jesus Ewomî

(Mt 21.12-17; Mc 11.15-19; Jo 2.13-22)

⁴⁵ Moropai Jesus ewomî'pî epîremanto' yewî' ta moropai mîikîrîya pemonkonyamî' tîwe'repasanon yenpa'ka'pîiya epîremanto' yewî' tapai. ⁴⁶ Ta'pîiya: —Paapa maimu e'menukasa' man see warantî:

Paapaya ta'pî: “Uyewî' wanî mîrîrî epîremanto' yewî' pe”,

Is 56.7; Jr 7.11

ta'pî Paapaya pena. Tîise amîrî'nîkonya iku'sa' mîrîrî ama'ye'kon yewî' pe —ta'pî Jesusya.

⁴⁷ Mîrîrî tîpo Jesusya to' yenupa'pî epîremanto' yewî' ta wei kaisarî. Mîrîrî wenai teepîremanon esanon moropai Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon moropai pemonkonyamî' esanon wanî'pî anwîpai. ⁴⁸ Tîise mîrîrî kupî to'ya eserîke pra awanî'pî. Maasa pra tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya tamî'nawîrî si'ma eeseurîmato' eta'pî mararî pra tîtî'napanse.

20

Anî' Maimu Pe Jesus Ko'mamî'pî

(Mt 21.23-27; Mc 11.27-33)

¹ Tiaron wei yai Jesusya Paapa maimu ke pemonkonyamî' yenupa tanne epîremanto' yewî' ta teepîremanon esanon moropai Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon, moropai

pemonkonyamî' panamanenan iipî'pî Jesus pia.
² Moropai inkamoroya Jesus yekaranmapo'pî.
 —Ka'kî anna pî' epu'to'pe annaya, anî' maimu
 pe inkamoro tîwe'repasonon yenpa'ka'pîya mîrîrî
 moropai to' yenuyaya mîrîrî? Anî'ya mîrîrî kupîpa
 taasa' mîrîrî amîrî pî'? —ta'pî to'ya.

³ Inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya: —
 Uurî nîrîrî ayekaranmapouya'nîkon sîrîrî
 tarîpai umaimu yu'tî —ta'pîya. ⁴ —Anî'ya kin
 yenpatakonanto'pe João Batista nurî'tiya ta'pî?
 Paapaya ka'rî, pemonkonyamî'ya ka'rî? —ta'pî
 Jesusya to' pî'.

⁵ Mîrîrî taa Jesusya ye'nen tîwarîrî'nîkon to'
 eseurîma'pî tiaronkon pokonpe. —Î' kai'ma
 see imaimu yu'to'pe'nîkon? Maasa pra Paapa
 maimu pe ta'nîkon ya, uurî'nîkon yekaranmapo'ya
 eserîke wanî. “Moropai î' wani' awanî ye'nen João
 kupîya'nîkon pra awanîkon innape”? taiya eserîke
 awanî upî'nîkon. ⁶ Moropai pemonkon maimu
 pe taasa'nîkon ya, arinîkon pemonkonyamî'ya
 uurî'nîkon taruma'tî. Sa'mantan pîkîrî tî' ke
 uurî'nîkon pa'tîpîtî to'ya eserîke awanî. Maasa
 pra inkamoroya innape pu'kuru Paapa maimu
 ekareme'nen pe João nurî'tî wani'pî epu'tî
 kai'ma —ta'pî to'ya tîwarîrî'nîkon. ⁷ Mîrîrî ye'nen
 Jesus maimu yuuku'pî to'ya see warantî: —
 Epu'tî annaya pra man anî' maimu pe João'ya
 yenpatakona'pî —ta'pî to'ya.

⁸ Mîrîrî pî' Jesusya nîrî ta'pî: —Uurî nîrî anî'
 maimu pe inkamoro tîwe'repasonon epîremanto'
 yewî' ta si'ma yenpa'ka'pîuya moropai to' yenu-
 puya anî' maimu pe ekaremekîuya pepîn —ta'pî

Jesusya to' pî'.

*Ipoitîrîtonon Imakui'pî Pe Tîwe'sanon
(Mt 21.33-46; Mc 12.1-12)*

⁹ Moropai Jesusya to' yeurîma pia'tî'pî panton pe: —Warayo'ya tînmîri ton ya'tî'pî. Moropai uva ye'ka pîmî'pîiya mararî pra tekkari ye' ton. Mîrîrî tînmîri era'manenan tonkon eporî'pîiya itesa' to' e'to'pe tuutî ye'nen. Moropai mîrîrî tîpo attî î' tiaron pata pona iko'manse. ¹⁰ Moropai aasîrî itekkari emîrî weiyu eseporî'pî. Mîrîrî ye'nen mîikîrîya tiwin tîpoitîrî yarima'pî tekkari yonpa era'mai attîto'pe kai'ma moropai attî'pî. Tîise inkamoro inmîri esa' tîwe'sananya mîikîrî ipoitîrî pa'tîpîtî'pî. Moropai mîikîrî yarima'pî to'ya awenna'poto'pe î' ton pra. ¹¹ Moropai inî'rî ikaraiwarîya tiaron tîpoitîrî yarima'pî to' pia attîto'pe. Mîikîrî nîrî pa'tîpîtî'pî to'ya ipîra imakui'pî kupî'pî to'ya yarakkîrî. Moropai mîikîrî yarima'pî to'ya awenna'poto'pe î' ton pra. ¹² Moropai inî'rî tîpoitîrîtonon teeseurîno yarima'pîiya to' pia attîto'pe. Tîise mîrîrî warantî nîrî ipa'tîpîtî'pî inkamoro umî era'manenanya moropai yenpa'ka'pî to'ya attîto'pe.

¹³ Tîpoitîrîtonon pî' mîrîrî ku'sa' to'ya tîpo to' karaiwarî esenumenka'pî. “Î' kupîuya e'painon ko'ye. Kaane epu'tî pî' wai”, ta'pîiya. “Uwakîri pu'kuru unmu yarimauya sîrîrî, mîserî yarimasau'ya ya, î' kupî to'ya pepîn ipî' maasa pra unmu pe awanî ye'nen. Inama to'ya epu'tî pî' wai” kai'ma eesenumenka'pî.

¹⁴ Tîise mîikîrî umî esa'ya tînmu yarimasa' era'ma tîuya'nîkon ye'nen inkamoro umî

era'manenya ta'pî: “A'kî mîserî inmu wîwpai'nîkon, maasa pra î' pensa tîyun sa'manta yai mîserî ena umî esa'. Uurî'nîkon pe awe'to'pe iwîpai'nîkon”, ta'pî to'ya. ¹⁵ Mîrîrî ye'nen inkamoroya mîikîrî umî esa' munmu yapisî'pî yenpa'ka'pî to'ya umî yapai poro pona. Moropai iwî'pî to'ya.

Mîrîrî ekaranmapo'pî Jesusya to' pî': —Î' kupî mîikîrî umî esa'ya kupî sîrîrî? ¹⁶ Tînmîri ya attî moropai inkamoro warayo'kon tînmu wîttîponkon tî'kaiya moropai tiaronkon warayo'kon eporîiya eserîke awanî tînmîri era'manenan ton kon — ta'pîiya.

Mîrîrî eta tîuya'nîkon ye'nen ta'pî to'ya: — Paapaya mîrîrî warantî ikupî e'pai pra man — ta'pî to'ya.

¹⁷ Tîise Jesusya inkamoro era'ma'pî, moropai ta'pîiya: —Mîrîrî ye'nen î' taato'pe Paapa maimu e'menukasa' awanî mîrîrî? Sîrîrî warantî Paapa eseurîma'pî:

Wîttî konekanenanya tî' yenumî'pî morî pe pra seeni' tî' wanî taa tîuya'nîkon ye'nen. Moropai yenumî'pî to'ya.

Tîise mîrîrî tî' to' nenumî'pî wanî morî pe pu'kuru to' nîmenka'pî yentai. Moropai wîttî ko'mannîpiya eesenumî namai *Sl 118.22* ta'pî Paapaya pena. ¹⁸ Moropai ta'pî Jesusya: —Anî' atare'mo ya, sîrîrî tî' pona mîikîrî ma'ta mîrîrî. Tîise sîrîrî tî' ena ya ipona, mîikîrî yankaiya tamî'nawîrî.

*Uyesa'kon Ye'mato' Pî' Jesus Eseurîma
(Mt 22.15-22; Mc 12.13-17)*

19 Mîrîrî tîpo Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon moropai teepîremasanon esanonya tîwinîkî'nîkon Jesus eseurîma pe awanî epu'tî'pî. Mîrîrî ye'nen anapî'pai to' wanî'pî teuren tîise arinîkon pemonkonyamî' nama'pî to'ya. 20 Jesus anarainamapai to' wanî ye'nen î' kupîiya era'ma tonkon warayo'kon ye'ma'pî to'ya. Moropai inkamoro yaipontî'pî to'ya Jesus yekaranmapo'pî'se to' wîtîto'pe. Yairî tîwanîkon kai'ma Jesus yekaranmapo'pî to'ya. Tîise yairî pra Jesus yeseru anera'mapai to' wanî'pî kinî, mîîkîrî rumakakonpa pata esa' yenya'. 21 Mîrîrî ye'nen inkamoroya ekanmapo'pî: —Anna yenupanen, manni' eeseurîmato' wanî epu'tî pî' anna man yairî pu'kuru awanî. Moropai epu'tî pî' anna man nîrî e'sentai pra tiaronkon panamaya tîise se' kaisarî to' panamaya yairon pe pu'kuru itu'se Paapa e'to' yawîrî warayo'kon panamaya. 22 Moropai ta'pî to'ya Jesus pî': —O'non ye'ka pe awanî e'painon uyesa'kon pe tîwe'sen César romanoyamî' esa' ye'ma annaya ya ka'kî anna pî'. Morî pe awanî, kaane, ka'rî? Uyeserukon yawîrî, Moisés nurî'tîya yenupanto' yawîrî awanî, kaane ka'rî?

23 Tîise Jesusya î' anku'pai to' wanî tarakkîrî epu'tî'pî. Mîrîrî ye'nen ta'pîiya to' pî': 24 —Mîrîrî pîrata ena'pî ene'tî uupia —ta'pîiya. —Anî' ese' sîrîrî ipokon, anî' yekaton sîrîrî ipokon? —ta'pîiya. Moropai yuuku'pî to'ya: 25 —César yekaton mîrîrî —ta'pî to'ya. Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Mîrîrî wanî imîrî pe. Moriya morî ku'tî unku'pîkon ton pe mîîkîrî César nekaremekî'pî ku'tî. Moropai morî ku'tî unku'pîkon ton pe Paapa nekaremekî'pî ku'tî

—ta'pîiya.

²⁶ Mîrîrî warantî yairî Jesus wanî ye'nen, o'non ye'ka pe yapisî to'ya eserîke pra to' wanî'pî, pemonkonyamî' rawîrî si'ma. Mîrîrî ye'nen inkamoro atî'napamî'pî inî'rî to' eseurîma pra. Kure'ne teesenumenkai to' wanî'pî ipî'. Maasa pra yairî to' maimu yuukuiya ye'nen, epu'nen pe Jesus wanî ye'nen.

*E'mî'sa'kanto' Pî' Jesus Ekaranmapo To'ya
(Mt 22.23-33; Mc 12.18-27)*

²⁷ Moropai mîrîrî tîpo saduceuyamî' manni'kan innape isa'manta'san e'mî'sa'ka ku'nenan pepîn erepamî'pî Jesus pia. ²⁸ Moropai inkamoroya ta'pî Jesus pî': —Anna yenupanen, pena Moisésya unku'pîkon ton menuka'pî see warantî anna nîkupî ton. Warayo' inmuku pîn sa'manta ya, itakono'pî wanî e'pai awanî ino'pîrî'pî yarakkîrî inmu ton epoto'peiya. ²⁹ Moro awanî'pî asakî'ne mia' pona tîmo'tai kaisari' itonpayamî'. Inkamoro ruinankon a'yeke'ton panpî' no'pîta'pî. Teuren tîise aasa'manta'pî tînu ton pra tîise. ³⁰ Moropai itakono'pî wanî'pî ino'pîrî'pî yarakkîrî tîise aasa'manta'pî mîrîrî warantî inmu pra si'ma. ³¹ Moropai to' eseurîno'pî wanî'pî mîikîrî yarakkîrî tîise mîrîrî warantî awanî'pî inkamoro asakî'ne mia' pona tîmo'tai'nîkon yarakkîrî awe'kupî'pî tamî'nawîrî to' sa'manta'pî inmu pra si'ma. ³² Mîrîrî tîpo to' no'pîrî'pî nîrî sa'manta'pî. ³³ Tarîpai inkamoro e'mî'sa'ka yai, o'non ye'ka no'pî pe awanî kupî sîrîrî. Maasa pra tamî'nawîronkon e'sa' yarakkîrî —ta'pî Saduceuyamî'ya Jesus pî'.

³⁴ Inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya. Ta'pîiya: —Sîrîrî pata po warayo'kon no'pîta moropai wîri'sanyamî' niyota. ³⁵ Tîise manni' wei yai Paapaya isa'manta'san, manni'kan tîpia morîkon pîmî'sa'ka yai inî'rî to' no'pîta pepîn. ³⁶ Moropai ipatîkarî enen to' ko'mamî. Inî'rî to' sa'manta pepîn. Maasa pra inserîyamî' warantî to' wanî. Paapa munkî pe to' wanî maasa pra to' pîmî'sa'kasai'ya ye'nen. ³⁷ Sîrîrî pî' pena Moisésya eseurîmapîtî'pî aronne, isa'manta'san e'mî'sa'ka kupî pe man, taapîtî'pîiya. Enenan pe to' wanî ekaremekîiya maasa pra pena manni' yai apo' taaransen ya' yarakkîrî Paapa eseurîma yai. Mîrîrî menuka'pîiya:

Paapa wanî Abraão nurî'tî yepotorî pe moropai
Isaque nurî'tî yepotorî pe, moropai Jacó
nurî'tî yepotorî pe awanî *Êx 3.6*

ekaremekî'pîiya. ³⁸ Mîrîrî ekaremekî'pîiya enenankon yepotorî pe Paapa wanî ekaremekîpa kai'ma. Tîise isa'manta'san yepotorî pe Paapa wanî pepîn. Maasa pra Paapaya epu'tî enen tamî'nawîronkon in mukuyamî' wanî.

³⁹ Mîrîrî pî' tiaronkon Moisés nurî'tîiya yenu-panto' pî' yenupatonkonya ta'pî Jesus pî': —Morî pe eseurîman pî' nai, anna yepotorî —ta'pî to'ya. ⁴⁰ Tîise inî' panpî' Jesus ekaranmapo to'ya pra to' wanî'pî. Maasa pra eranne' pe to' wanî'pî.

*Paapa Naipontî'pî Pî' Jesus Ekaranmapo To'ya
(Mt 22.41-46; Mc 12.35-37)*

⁴¹ Moropai mîrîrî pe rî Jesusya to' ekaranmapo'pî: —O'non ye'ka pe Paapa nîmenka'pî wanî mîrîrî Davi nurî'tî paarî'pî pe taaya'nîkon? ⁴² Tîise

mîikîrî Davi nurî'tîya ta'pî Salmo kaaretarî ya' see warantî:

Uyepotorîya ta'pî Uyepotorî pî':

“Ereutakî umeruntîri winîkîi.

⁴³ A'pu yo'koi ayeyatonon tîrîuya pîkîrî”, *Sl 110.1* ta'pîiya. ⁴⁴ Mîrîrî warantî Davi nurî'tîya esatî'pî tepotorî pe, tentai awanî ye'nen. Mîrîrî ye'nen o'non ye'ka pe iparî'pî pe neken awanî e'painon? —ta'pî Jesusya to' pî'.

*Moisés Nurî'tîya Yenupanto' Pî' Yenupatonkon Pî'
Jesus Eseurîma*

(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40)

⁴⁵ Mîrîrî pî' Jesus eseurîma eta pî' pemonkonyamî' wanî tanne, ta'pîiya tînenupa'san pî': ⁴⁶—Aka! Tîwarî e'ti inkamoro Moisés nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon pî'. Maasa pra morî pe teepontîi to' asarî, morî pe tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya tera'matonkon pe kai'ma. Inkamoro yapurî to'ya pra'ca poro. Mîrîrî warantî ipîkku e'pai to' wanî. Moropai morî ereutanto' pona to' ereuta epere'nîto' yewî'kon ta pî' tiaronkon yentai. Moropai taponse'kon ton menka to'ya tîwentamo'kato'kon weiyu yai ipîkku pe tîwanîkon ye'nen. ⁴⁷ Mîrîrî kupî to'ya inyo isa'manta'san yenku'tî tîuya'nîkon tîise, moropai to' yemanne yama'runpa to'ya. Mîrîrî kupî tîuya'nîkon ye'ka pe to' epîrema mararî pra tîko'man pe, morî pe tîwanîkon era'mato'pe tiaronkonya kai'ma. Tîise mîrîrî wennai to' taruma'tî Paapaya kupî sîrîrî kure'ne pu'kuru —ta'pî Jesusya.

21

Wîri' Inyo Isa'manta'pî Nîtîrî (Mc 12.41-44)

¹ Mîrîrî tîpo Jesusya pemonkonyamî' yako'menka'pî epîremanto' yewî' ta. Moropai ipîkkukonya tîniru tîrî itense' ya' era'ma'pîiya. ² Moropai tiwinan wîri' inyo isa'manta'pîiya nîrî itîrî era'ma'pîiya. Mîikîrî sa'ne wanî'pî î' ton pra tîwe'sen. Tîise asakî'ne pîrata ena'pî mîrikkî tîrî'pîiya tekkari yennato'pan tîrî'pîiya tamî'nawîrî. ³ Mîrîrî pî' Jesusya ta'pî: —Tauya sîrîrî apî'nîkon, a'kî mîserî sa'ne wîri' inyo ton pîn teuren tîise pîrata ena'pî tîrî pî' man tamî'nawîronkonya itîrî manni' yentai. ⁴ Maasa pra inkamoro ipîkkukonya itîrî pî' man itonpa pe neken tamî'nawîrî pra. Tîise mîserî sa'ne wîri'ya tekkari yennato' tîuya pan tîrî pî' man tamî'nawîrî —ta'pî Jesusya to' pî'.

Epîremanto' Yewî' E'tî'ka Kupî Pî' Jesus Eseurîma (Mt 24.1-2; Mc 13.1-2)

⁵ Mîrîrî tîpo tiaronkon pemonkonyamî' eseurîma'pî epîremanto' yewî' pî'. Morî pe awanî pî' to' eseurîma'pî. Tî'kon ikonekasa' wanî'pî morî pe pu'kuru. Morî pe to' nîtîrî'pî era'ma'pî to'ya. Mîrîrî pî' to' eseurîma ye'nen Jesusya ta'pî to' pî': ⁶—A'kî, seeni' wîttî yaranka to'ya weiyu erepamî kupî sîrîrî tamî'nawîrî seeni' era'maya'nîkon manni'. Yaranka to'ya yai mararî tî' e'nîmî pepîn tiaron tî' pona, tîise tamî'nawîrî yenumî to'ya —ta'pîiya.

E'taruma'tînto' Pî' Jesus Eseurîma (Mt 24.3-14; Mc 13.3-13)

7 Mîrîrî pî' inenupa'sanya ekaranmapo'pî: —Î' pensa sîrîrî yaranka to'ya? —ta'pî to'ya. —O'non ye'ka pe awanî kupî sîrîrî mîrîrî e'kupî kupî ya? —ta'pî to'ya.

8 Jesusya yuuku'pî: —Tîwarî panpî' e'tî anî'ya ayenku'tîkon namai. Maasa pra tu'ke to' asarî kupî sîrîrî uyese' pî' teeseurîmasanon. Moropai taa to'ya: “Uurî Paapa narima'pî imenkasa' uurî”, taa to'ya. “Mîîkîrî erepansa' sîrîrî”, taa to'ya. Tîîse inkamoro ye'kakon maimu yawîrî pra e'tî. 9 Moropai teesi'nî'se pra e'tî, teepîsanon yekare etaya'nîkon ya yai tesanonkon yarakkîrî moropai teeyatonon yarakkîrî. Maasa pra e'mai' pe mîrîrî ye'ka e'kupî e'pai awanî mîrîrî. Tîîse mîrîrî neken ikî'pî taa eserîke pra man.

10 Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: — Pataponkon eseya'nama kupî sîrîrî tiaronkon pataponkon yarakkîrî. Tiaronkonya tiaron pataponkon wîî —ta'pîiya. 11 —Moropai tiaronkon pata po non eserentîkî'ma kupî sîrîrî mararî pra. Moropai emi'nan, iwan wanî kupî sîrîrî mararî pra. Moropai paran wanî kupî sîrîrî pata po. Mîrîrî ye'ka nari' wanî moropai kure'nan esewankono'manto' ton esenpo kupî sîrîrî ka' pî' tera'masen pepîn.

12 Tîîse maasa mîrîrî ye'ka tamî'nawîron e'kupî rawîrî amîrî'nîkon yarî to'ya kupî sîrîrî uyese' wenai. Ataruma'tîkon to'ya kupî sîrîrî. Amîrî'nîkon yarî to'ya to' epere'to'kon yewî' ta apî'nîkon teeseurîmakonpa. Moropai mîrîrî tîpo atarakkannîto' yewî' ta ayarîkon to'ya. Uyese' wenai amîrî'nîkon yarî to'ya ipîkkukon pata

esanon pia, moropai pata esanon reiyamî' pia. ¹³ Mîrîrî yai uyese' pî' eeseurîmakon kupî sîrîrî. Paapa maimu ekaremekîya'nîkon inkamoro ipîkkukon pî' —ta'pî Jesusya. ¹⁴ —Mîrîrî ye'nen sîrîrî pata pai teesenumenkai pra e'tî, î' kai'ma inkamoro ye'ka maimu yuukukonpa, imaimu pra eesuwa'kakon namai. Î' kai'ma eseurîmakonpa pî' kîsenumenkati. ¹⁵ Maasa pra uuriya amaimukon ton tîrî. Moropai uuriya epu'nen pe awe'to'kon ton tîrî. Inkamoro ayeyatonkonya yapîtanîpî yentai moropai amaimukon wa'ka to'ya yentai mîrîrî kupîuya. ¹⁶ Amîrî'nîkon wanî atarakkannîto' yewî' ta tiaronkon pepîn rî ayunkon moropai aruinankon moropai ayonpakonya rî amîrî'nîkon yeka'ma. Inkamoroya rî tiaronkon ayonpakon wî' kupî sîrîrî. ¹⁷ Uyese' wenai tamî'nawîronkonya amu'tunpakon kupî sîrîrî. Ayewanmîrîkon to'ya. ¹⁸⁻¹⁹ Mîrîrî ye'nen innape ukupî pî' ako'mantî tîrumakai pra. Mîrîrî warantî ikupîya'nîkonya ya, awe'pîika'tîkon tamî'nawîrî, tiwin kin aama'takon pepîn —ta'pî Jesusya.

*Jerusalém Cidaderî E'tî'ka Kupî Sîrîrî
(Mt 24.15-21; Mc 13.14-19)*

²⁰ Inî'rî Jesus eseurîma'pî. Ta'pîiya: —Î' pensa Jerusalém cidade woima'tîsa' surarayamî'ya yai mîrîrî epu'tîya'nîkon. Tiwinarî tamî'nawîronkon pemonkonyamî' tî'ka to'ya kupî pe tiwinarî tiwinan tînimî pra. ²¹ Mîrîrî ye'nen anî' wanî ya Judéia pata po, ka'ne' pe eepe e'pai awanî wî' pona. Moropai anî' wanî ya cidade po, ka'ne' pe eepa'ka e'pai awanî. Moropai anî' wanî ya keren po, awenna'po e'pai pra awanî cidade

pona. ²² Maasa pra mîrîrî wei yai kure'nan e'taruma'tînto' wanî pe man. Mîrîrî e'kupî maasa pra Paapa maimuya taasa' manni' yawîrî. ²³ Aka sa'ne manni'kan wîri'sanyamî' more yankon pia îri pe awanî. Maasa pra to' epe eserîke pra awanî ye'nen. Moropai manni'kan simonkokon to' munkîyamî' mana'pokonkon inkamoro pia îri awanî. Inkamoro e'taruma'tî kupî sîrîrî mîrîrî yai. Mîrîrî yai e'taruma'tînto' wanî kure'nan sîrîrî non po. Sîrîrî warantî tîpemonkonoyamî' Judeuyamî' taruma'tî Paapaya kupî sîrîrî. ²⁴ Moropai mîrîrî yai inkamoro wîi to'ya kupî sîrîrî kasupara ke. Moropai tiaronkon yarî to'ya atarakkannîto' yewî' ta patakon poro. Moropai Judeuyamî' pepînya Jerusalém ponkon tî'ka kupî sîrîrî tamî'nawîrî yaretî'ka to'ya, iku'ne'tî weiyu esuwa'ka pîkîrî —ta'pî Jesusya.

*Ka' Poi Iipî'pî Jesus Ii'to' Weiyu
(Mt 24.29-31; Mc 13.24-27)*

²⁵ Moropai inî'rî Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: —Era'ma ton e'kupî kupî sîrîrî wei pî' moropai kapoi pî' moropai sirikkîyamî' pî', moropai non po, moropai tamî'nawîron pata ponkon ena kupî sîrîrî kure'ne teesewankono'mai, eranne' pe, nari' pe eena kupî sîrîrî. Mararon pepîn sipa sipa pe tuna wanî etun warainon eta tîuya'nîkonya yai to' esi'nîpî. ²⁶ Mîrîrî yai tamî'nawîronkon warayo'kon wîtîpîtî kupî sîrîrî yai mararî pra mîrîrî ye'ka e'kupî era'ma tîuya'nîkon yai. Maasa pra tamî'nawîron ka' pî' tîwe'sanon e'soroka mîrîrî yai mîito'pe. ²⁷ Mîrîrî yai uurî ka' poi iipî'pî pemonkon pe iipî era'ma to'ya kupî

sîrîrî katupuru po. Meruntî ke pu'kuru wanî mîrîrî yai. Moropai kure'nan morî pu'kuru Paapa ya'karu ta wanî era'ma to'ya. ²⁸ Tauya sîrîrî mîrîrî ye'ka e'kupî era'maya'nîkon ya innape uyapurîtî meruntî ke a'tu'mîra teenai pra. Moropai enpen e'tî unîmîkî pî'. Maasa pra mîrîrî warantî awe'kupî ya, awe'pîika'tîkon kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

Panton Pe Yei Pî' Jesus Eseurîma

(Mt 24.32-35; Mc 13.28-31)

²⁹ Mîrîrî tîpo inî'rî to' nepu'tî ton panton ekaremekî'pî Jesusya. Ta'pîiya: —Arawen ye' yeseru epu'nenan amîrî'nîkon moropai tiaron yei yeseru. ³⁰ Mîrîrî era'maya'nîkon see warantî. Arawen ye' ari'kuta ya, mîrîrî epu'tîya'nîkon mîrîrî aminke pra kono'pîtî wanî, mîrîrî areta ye'nen. ³¹ Mîrîrî warantî nîrî mîrîrî tera'masen ton e'kupî era'maya'nîkon ya, epu'tîya'nîkon aminke pra tamî'nawîronkon esa' pe Paapa ii'to' weiyu eseporî kupî sîrîrî epu'tîya'nîkon. Mîrîrî yai tesa'kon pe Paapa wanî tamî'nawîronkonya epu'tî.

³² Mîrîrî ye'nen enpenatatî sîrîrî itekare pî'. Mîrîrî e'kupî kupî sîrîrî maasa tamî'nawîronkon sa'manta pra tîise. Inkamoro enen to' wanî mannan sa'manta pepîn mîrîrî e'kupî rawîrî era'ma to'ya kupî sîrîrî. ³³ Tamî'nawîron ataretî'ka ka' moropai non ataretî'ka inî' eesera'ma pepîn, tîise umaimu ataretî'ka pepîn. Ipatîkarî aako'mamî —ta'pî Jesusya.

Tîwarî Ako'mantî

³⁴ Mîrîrî ye'nen ta'pî Jesusya: —Tîwarî panpî' ako'mantî enpen. Sîrîrî non po ankonekakon pî' teesenumenkai pra moropai kure'ne festa

pî' tîwe'se pra. Moropai kure'ne mai' pe tîwe'sen tenî'se pra ako'mantî. Kure'ne tarî aako'manto'kon yu'se pra. Awanmîra'nîkon mîrîrî weiyu erepamî namai inîmîkiya'nîkon pra tîise. Mîrîrî weiyu yai wanî manni' kamo ye'marî ta iwîto' ton tîisa' warantî. Inîmîkiya pra tîise kamo iipî te'marî taawîrî moropai iwîiya. ³⁵ Mîrîrî warantî tamî'nawîronkon e'taruma'tîto' wanî kupî sîrîrî tamî'nawîrî sîrîrî pata po. ³⁶ Mîrîrî ye'nen tîwarî enpen e'tî. Moropai epîrematî tamî'nawîron mîrîrî awe'kupî manni' e'taruma'tînto' yapîtanîpîkonpa. Moropai innape uurî ka' poi iipî'pî pemonkon pe kupî pî' ako'mantî, uupî yai yairî awanîkonpa — ta'pî Jesusya. Mîrîrî warantî pemonkonyamî' yenupa'pî Jesusya.

³⁷ Moropai wei kaisarî Jesusya to' yenupa'pî epîremanto' yewî' ta. Tîise ewaron ya eepa'kapîti'pî. Moropai mîlkîrî ko'manpîti'pî pata erenmapî pîkîrî oliveira ye'ka wî' po. ³⁸ Moropai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' wîti'pîti'pî pata erenmapî pra tîise epîremanto' yewî' ta eesurîma etai. Mîrîrî warantî Jesusya to' yenupa'pî.

22

Jesus Anwîpai To' Wanî

(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Jo 11.45-53)

¹ Penane tîiko'manse Judeuyamî' entamo'kato' weiyu wanî'pî to' festarî itese' Páscoa. Mîrîrî yai isa'moto' ton pîn trigo puusa' yaku to'ya e'pîti'pî kono' kaisarî. ² Mîrîrî yai teepîremasanon esanon eseurîma'pî Moisés nuri'tîya yenupanto'

pî' yenupatonkon yarakkîrî î' kai'ma ama' pe Jesus anwîpai tîwanîkon pî'. Aronne ikupî to'ya pra awanî'pî maasa pra arinîkon pemonkonyamî' nama tîuya'nîkon ye'nen.

Iteyaton Yenya' Jesus Rumaka Judasya

(Mt 26.14-16; Mc 14.10-11)

³ Mîrîrî yai Makui ewomî'pî Judas Iscariotes yewan ya'. Mîîkîrî Judas wanî'pî Jesus nenupa'san asakî'ne pu' pona tîimo'tai'nîkon yonpa pe. ⁴ Mîîkîrî Judas wîtî'pî eseurîmai teepîremasanon esanon pia. Moropai to' epîremato' yewî' era'manenan esanon pia. Î' kai'ma Jesus rumaka tîuya to' pia ekareme'se attî'pî. ⁵ Mîrîrî taa Judasya ye'nen inkamoro wanî'pî mararî pra taatausinpai. Mîrîrî ye'nen Judas pia tîniru tîrî tîuya'nîkon ta'pî to'ya itepe'pî pe. ⁶ Mîrîrî pî' Judasya —Morî pe man —ta'pî. Mîrîrî ye'nen î' kai'ma Jesus anapi'pai tîwanî pî' Judas esenumenka'pî arinîkonya era'ma pra tîise, to' wanmîra ama' pe.

Entamo'kanto' Yanpuruma'pî To'ya

(Mt 26.17-25; Mc 14.12-21; Jo 13.21-30)

⁷ Isa'moto' ton pîn trigo puusa' pî' to' entamo'ka weiyu erepamî'pî. Mîrîrî yai Judeuyamî'ya carneiroyamî' tî'ka e'pai awanî'pî tîwentamo'kato'kon ton mîrîrî festa itese' Páscoa yai. ⁸ Mîrîrî yai nîrî Jesusya asakî'ne tînenupa'san yonpa mo'ka'pî to' yarimapa kai'ma. Inkamoro wanî'pî Pedro moropai João. Inkamoro pî' ta'pîiya see warantî: —Atîtî cidade pona Páscoa pî' entamo'kanto' ton konekatantî e'mai' pe — ta'pîiya to' pî'.

⁹ Inkamoroya Jesus pî' ekaranmapo'pî: —O'non pata'se' entamo'kanto' ton koneka annaya yu'se awanî? —ta'pî to'ya.

¹⁰ Jesusya yuuku'pî: —Maasa etatî —ta'pîiya. —Cidade pona eewomîkon pe moro warayo' tuna mankanen eporîya'nîkon. Mîikîrî wenairî matîtî wîtî ta eerepamî pîkîrî. ¹¹ Moropai wîtî ta eerepansa'kon pe wîtî esa' pî' makatî: “Uyenupanenkonya anna yarimasa' sîrîrî tîpemonkonoyamî' pokonpe tîwentamo'ka Páscoa pî' pata'se' ton wîtî ekaranmapoi”, makatî —ta'pîiya. ¹² —Mîikîrîya kure'nan wîtî ekaremekî apî'nîkon tamî'nawîron mesakon ita tîwe'sen wîtî kawînpa ekaremekîiya. Mîrîrî ta entamo'kanto' ton mîkonekatî —ta'pî Jesusya.

¹³ Moropai inkamoro wîtî'pî. Moropai tamî'nawîrî î' kai'ma Jesusya ta'pî yawîrî wîtî eporî'pî to'ya. Moropai miarî entamo'kanto' ton koneka'pî to'ya Jesus ton pe.

Entamo'kanto' Pî' To' Wanî
(Mt 26.26-30; Mc 14.22-26; 1Co 11.23-25)

¹⁴ Moropai mîrîrî tîpo, miarî Jesus ereuta'pî entamo'kai mesa pia tînenupa'san pokonpe. ¹⁵ Moropai ta'pîiya tînenupa'san pî': —Kure'ne amîrî'nîkon pokonpe sîrîrî Páscoa pî' entamo'kapai uurî wanî'pî uurî e'taruma'tîto' rawîrî —ta'pîiya. ¹⁶ —Tauya sîrîrî apî'nîkon. Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Sîrîrî entamo'kanto' wanî î' e'kupî ekareme'nen pe. Inî'rî apokonpe'nîkon entamo'ka pepîn î' e'kupî awe'ku'sa' pîkîrî. Mîrîrî yai tamî'nawîronkon tîpemonkonoyamî' esa' pe tîwanî

Paapaya yenpo. Tîise mîrîrî yai uyarakkîrî awentamo'kakon.

¹⁷ Mîrîrî tîpo Jesusya pisa yapisi'pî. Moropai eepîrema'pî. —Paapa, morî pu'kuru amîrî. Anna wuku ton tîrî pî' nai —ta'pîiya. Moropai itîrî'pîiya tînenupa'san pia. Ta'pîiya: —Maa, seeni' yapî'tî moropai akaisari'nîkon ita'nî'tî —ta'pîiya. ¹⁸ —Tauya sîrîrî apî'nîkon. Ayenku'tîuya'nîkon pepîn. Uusa'manta rawîrî inî'rî sîrîrî uva yekku enîrîuya kupî pepîn sîrîrî apokonpe'nîkon, tamî'nawîronkon esa' pe tîwe'to' yenpo Paapaya pîkîrî. Tîise mîrîrî yai inî'rî upokonpe enîrîya'nîkon tarîpai —ta'pîiya.

Jesus Eseurîma Tîpun Pî' Moropai Tîmînî Pî'

¹⁹ Moropai mîrîrî tîpo trigo puusa' yapisi'pîiya moropai eepîrema'pî. —Paapa, morî pu'kuru amîrî. Anna yuu ton tîrî pî' nai —ta'pîiya. Moropai mîrîrî pîrikka'pîiya moropai itîrî'pîiya tînenupa'san kaisari. —Maa, sîrîrî wanî sîrîrî upun pe, uyesa' pe. Sîrîrî warantî uyesa' waikapîtî to'ya kupî sîrîrî amîrî'nîkon nîkupî'pî imakui'pî wenai. Mîrîrî ye'nen upî' awenpenatakon pe sîrîrî ya'tî —ta'pîiya. ²⁰ Tîwentamo'kakon tîpo mîrîrî warantî nîrî to' wuku ton tîrî'pîiya pisa ya'. Moropai ta'pîiya: —Sîrîrî uva yekku wanî sîrîrî umînî pe. Mîrîrî wanî mîrîrî uurî'nîkon esetato' amenan pe. Maasa pra uusa'manta yai umînî kamouya amîrî'nîkon yepe' pe.

²¹ Tîise maasa era'matî. Manni' uyeyatonon pî' uyekaremekî ton tarî man. Uupia eereutasa' entamo'kai uyarakkîrî ayonpakon rî. Mîikîrîya uyekaremekî pe man —ta'pîiya. ²² —Maasa

pra uurî ka' poi iipî'pî sa'manta kupî sîrîrî Paa-paya ta'pî yawîrî. Tîise mîikîrî sa'ne uurî ekare-mekîtîpon uyeyaton pî' e'taruma'tî kupî sîrîrî mararî pra —ta'pîiya.

²³ Mîrîrî pî' inkamoro inenupa'san esekaran-mapo'pî'tî'pî, tiaronkon tonpakon pokonpe. —Anî' see mîikîrî ekaremekîton, anî' pî' taiya mîrîrî? —ta'pî to'ya tîiwarîrî'nîkon.

Anî' Wanî Ipîkku Pe Panpî'

²⁴ Mîrîrî tîpo inenupa'san eseurîma'pî mararî pra ipîkku pe anî' wanî anepu'pai tîwanîkon pî' tîkore'ta'nîkon. ²⁵ Inkamoro maimu yuuku'pî Jesusya: —A'kî, pata esanon reiyamî' wanî tamî'nawîronkon pemonkonyamî' esa' pe. Moropai pata esanon governadoryamî' wanî pemonkonyamî' yaipontînen pe. Moropai tamî'nawîronkon tapurîkon yu'se to' wanî. Ipîkkukon yeseru mîrîrî. ²⁶ Tîise amîrî'nîkon kore'ta mîrîrî warantî pra e'tî. Anî' ipîkku pe panpî' tîwe'sen wanî ya akore'ta'nîkon, mîikîrî e'pai awanî to' ma're panpî'. Moropai anî' to' yaipontînen ipîkku pe tîwe'sen wanî ya, mîikîrî e'pai awanî to' poitîrî pe. ²⁷ Anî' wanî mîrîrî ipîkku pe tîwe'sen warantî? Manni' entamo'ka ereuta'pî ou manni' to' entamo'kato' ton tîriya manni'? Inna, ipîkku pe tîwe'sen mesa pona eereutasa' manni'. Tîise uurî wanî manni' to' ma're tîwanî ye'nen to' yekkari ton tîinen warantî akore'ta'nîkon.

²⁸ Tîise amîrî'nîkon kupîuya kupî sîrîrî ipîkkukon pe. Maasa pra amîrî'nîkon ko'mansa' uyarakkîrî. Uurî e'taruma'tî tanne urumakaya'nîkon pra awanîkon ye'nen. ²⁹ Mîrîrî ye'nen Uyunya uupia

meruntî tîrî'pî tamî'nawîronkon esa' pe ukupî'pî warantî, amîrî'nîkon nîrî kupîuya pemonkonyamî' esa' pe awanîkonpa. ³⁰ Mîrîrî ye'nen amîrî'nîkon entamo'ka moropai awukukon enîrîya'nîkon kupî sîrîrî uyarakkîrî upata'se' ya', taatausinpai. Moropai amîrî'nîkon ereuta kupî sîrîrî uyaponse' pona. Mîrîrî yai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' Judeuyamî' esa' pe eenakon kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya.

Pedro Yeurîma Jesusya

(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Jo 13.36-38)

³¹ Jesus eseurîma ko'mannîpî'pî. Ta'pîiya: — Simão, maasa etakî morî pe. Paapaya Makuiya ayonpato' pata'se' ton tîisa' man ayewankon ya'. Mîrîrî ye'nen ayonpaiya kupî sîrîrî. Apî' eesenyaka'ma manni' trigo pîmîtîponya imenka yare kore'tapai warantî, apî' ayonpaiya imakui'pî kupîpa. ³² Tîise apona epîrema ko'mansa' sîrîrî kure'ne innape ukupî pî' aako'mamîpa. Moropai î' pensa imakui'pî kupîya yai moropai uupia awenna'po ya, kure'ne ayonpayamî' meruntîannîpî —ta'pî Jesusya.

³³ Moropai Pedroya yuuku'pî: —Î' pensa amîrî e'taruma'tî ya uurî nîrî e'taruma'tî. Moropai aasa'manta ya, ayarakkîrî uusa'manta nîrî —ta'pîiya.

³⁴ Mîikîrî pî' ta'pî Jesusya: —Apî' tauya, etakî. Sîrîrîpe kariwana etun rawîrî eseurîwî'ne ite'ka unepu'tî pepîn mîikîrî taaya kupî sîrîrî —ta'pî Jesusya Pedro pî'.

Tînenupa'san Yeurîma Jesusya

³⁵ Moropai Jesusya tînenupa'san ekaranmapo'pî: —Manni' yai ayarimauya'nîkon yai isakuni pra moropai abolsarikon ton pra, moropai a'sa'sakon ton pra. Î itu'se awe'to'kon ton pra awanî'pî? —ta'pî Jesusya. —Kaane, tamî'nawîrî wani'pî —ta'pî to'ya.

³⁶ Mîrîrî pî' ta'pî Jesusya: —Sîrîrî patapai tiaron pe awanî kupî sîrîrî. Anî' wani' ya tîbolsari ke moropai tîsakuni ke yapisiya e'pai awanî mîrîrî. Tîise anî' ikasuparai ton pîn wani' ya, ta'san ke awe'repa e'pai awanî mîrîrî tîkasuparai ton yennapa. ıMaasa pra nari' pe awanî kupî sîrîrî.ı³⁷ Maasa pra Paapa maimuya taasa' yawîrî awe'kupî e'pai awanî uyarakkîrî. Taasai'ya see warantî:

Mîikîrî wani' mîrîrî

manni'kan pemonkon wîitîponkon pokonpe

iku'sa' to'ya mîrîrî.

Is 53.12

taasai'ya. Mîrîrî ye'nen apî'nîkon tauya, uyarakkîrî mîrîrî e'kupî pe man.

³⁸ Moropai inenupa'sanya ta'pî ipî': —Anna yepotorî, asakî'ne kasupara man tarî ukore'ta'nîkon —ta'pî to'ya ipî'. Mîrîrî pî' —Aasîrî man —ta'pîiya.

Oliveira Ye'ka Kîrî Pona Jesus Wîî

(Mt 26.36-46; Mc 14.32-42)

³⁹ Mîrîrî tîpo Jesus epa'ka'pî moropai attî'pî tesorukon yawîrî oliveira ye'ka kîrî pona. Moropai inenupa'san nîrî wîî'pî ipokonpe.
⁴⁰ Miarî tîpata'se'kon ya' teerepamîkon pe, ta'pîiya tînenupa'san pî': —Epîrematî meruntî ke imakui'pî ewomî namai ayewankon ya'.

41 Mîrîrî taa tîpo to' pî' Jesus atarima'pî to' piapai aminke pu'kuru pra. Moropai mîîkîrî e'sekunka'pî miarî moropai eepîrema'pî. 42 Ta'pîiya: — Uyun, tamî'nawîron kupîya e'painon. Upîika'tîkî e'taruma'tî namai. Tîise itu'se uurî wanî yawîrî kî'kupîi. Tîise itu'se awanî yawîrî iku'kî —ta'pîiya. 43 Moropai ka' poi inserî iipî'pî iipia. Mîîkîrîya meruntî ke ikupî'pî. 44 Kure'ne teesewankono'mai Jesus epîrema'pî inî' panpî'. Mîrîrî yai eepîrema tanne eewaito' atasu'ka'pî mararî pra. Mîn warantî aatasu'ka'pî non pona.

45 Miarî teepîrema tîpo awe'mî'sa'ka'pî. Mîîkîrî enna'po'pî o'non pata tînenupa'san wanî manni' pata. Moropai inkamoro tînenupa'san eporî'pîiya to' wetun tanne. Maasa pra inkamoro esewankono'masa' wanî'pî mararî pra. 46 Moropai Jesusya ta'pî to' pî': —Î' wani' awanî ye'nen awetunkon pu'kuru mîrîrî? Apakatî moropai epîrematî imakui'pî ena namai ayentai'nîkon. Imakui'pî kupîya'nîkon namai epîrematî —ta'pî Jesusya to' pî'.

Jesus Yapisî To'ya

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Jo 18.3-11)

47 Jesus eseurîma ko'mannîpî tanne, tiwin inenupa'san yonpa Judas pokonpe arinîkon pemonkonyamî' Jesus yapi'se tui'sanon erepamî'pî Jesus pia. Mîîkîrî Judas wanî'pî to' ye'mai'norî pe. Mîrîrî yai Jesus pia emî'pamî'pî yu'napa. 48 Mîîkîrî pî' ta'pî Jesusya: —Judas, mîrîrî warantî uyu'naya ke uurî ka' poi iipî'pî pemonkon pe rumakaya mîrîrî uyeyatonon yenya'? —ta'pîiya.

49 Mîrîrî kupî to'ya era'ma tîuya'nîkon yai Jesus pî' inenupa'sanya ta'pî: —Anna yepotorî,

anna kasuparai yapisi annaya siriri inkamoro pemonkonyami' yarakkiri anna epito'pe? —ta'pi to'ya Jesus pi'. ⁵⁰ Moropai tiwinan to' yon-paya teepiremasanon esanon yepotori poitiri pana ya'ti'pi tikasuparai ke merunti winon taiken.

⁵¹ Tiise Jesusya ta'pi to' pi': —Kaane, miriri waranti pra —ta'piya. Moropai Jesusya miikiri warayo' pana yapisi'pi moropai ipata'pi ya'itiri'piya, yepi'ti'piya.

⁵² Miriri pe ri teepiremasanon esanon pi' moropai epiremanto' yewi' era'manenan esanon pi' moropai Judeuyami' esanon inkamoro tapi'se iipi'san pi' ta'pi Jesusya: —Amiri'nikon ii'sa' miriri akasuparaikon moropai akaitapukon yarakkiri uyapi'se manni' pemonkon ama'ye' si'pi yapi'se tui'sen waranti? ⁵³ Akore'ta'nikon uuko'manpiti'pi wei kaisari epiremanto' yewi' ta ayenupakon pi'. Tiise miriri yai uyapisiya'nikon pra awani'pikon. Tiise siriri imakui'pi kupiya'nikon weiyu eseposa' siriri. Moropai Makui esenyaka'mato' meruntiri ke miriri kupiya'nikon siriri ewaron ta si'ma imakui'pi pe awanikon ye'nen —ta'pi Jesusya to' pi'.

—*Miikiri Unepu'ti Pepin —Taa Pedroya*

(Mt 26.57-58,69-75; Mc 14.53-54,66-72; Jo 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Moropai inkamoroya Jesus yapisi'pi. Moropai yari'pi to'ya teepiremasanon esanon yepotori yewi' ta. Moropai inkamoro ye'ma'pi pi' aminke si'ma Pedroya to' wenaima'pi, iipia awe'rennuku pra awani'pi. ⁵⁵ Miriri tanne, apo' awittani'sa' to'ya wani'pi witi poro yi'piri po taatapinato'kon ton.

Mîrîrî pia Pedro wîtî'pî moropai eereuta'pî apo' pia pemonkonyamî' apo' pia ereuta'san kore'ta. ⁵⁶ Mîrîrî tanne teepîremasanon poitîrîpa'ya Pedro era'ma'pî apo' pia eereutasa'. Moropai ta'pîiya ipî': —A'kî mîserî warayo' wanî nîrî Jesus yarakkîrî.

⁵⁷ Tîise Pedroya kaane ta'pî wîri' pî': —Unepu'tî pepîn mîîkîrî —ta'pîiya.

⁵⁸ Mîrîrî tîpo mararî tîiko'manse tiaron warayo'ya era'ma'pî moro rî. Moropai ta'pîiya ipî': —Amîrî itonpa ipokonpe tîwe'sen —ta'pîiya. —Kaane, itonpa pepîn uurî —ta'pî Pedroya.

⁵⁹ Mîrîrî tîpo tiwin hora tîiko'manse tiaronya ta'pî: —Inna, seru' pepîn, mîserî nîrî wanî'pî mîîkîrî yarakkîrî. Maasa pra Galiléia pon mîîkîrî —ta'pîiya.

⁶⁰ Tîise Pedroya yuuku'pî: —Kaane, uyepu'tî pepîn pî' eseurîman pî' nai, tiwin kin mîîkîrî unepu'tî pepîn —ta'pîiya. Mîrîrî taa Pedroya tanne, kariwana yunkon e'na'pî. ⁶¹ Mîrîrî pe rî Uyepotorîkon era'tî'pî Pedro era'mai. Morî pe era'ma'pîiya. Tera'ma Uyepotorîkonya ye'nen Pedro enpenata'pî î' ta'pî Uyepotorîkonya pî'. —Sîrîrîpe maasa kariwana etun pra tîise eseurîwî'ne ite'ka unepu'tî pepîn mîîkîrî taaya kupî sîrîrî —ta'pî Uyepotorîkonya pî' Pedro enpenata'pî. ⁶² Mîrîrî pe rî Pedro epa'ka'pî moropai attî'pî tîkarau ye'ka pe mararî pra. Eesewankono'ma'pî î' kai'ma seru'ye' tîwe'sa' pî'.

Jesus Po'pîtî To'ya

(Mt 26.67-68; Mc 14.65)

⁶³ Inkamoro warayo'kon Jesus era'manenanya imu'tunpa'pî mararî pra. Moropai ipa'tîpîtî'pî to'ya. ⁶⁴ Jesus yenpata yettapurî'pî to'ya moropai

taapîti'pî to'ya: —Anî'ya apa'tîsa' epu'tî pî' nan? —
ta'pî to'ya Jesus pî'. ⁶⁵ Mîrîrî warantî tu'ke î' rî see
taapîti'pî to'ya imu'tunpa tûuya'nîkon ye'nen.

Ipîkku Pe Tîwe'sen Pia Jesus Yarî To'ya
(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Jo 18.19-24)

⁶⁶ Moropai erenma'sa' pe Judeuyamî' esanon
moropai teepîremasanon esanon, moropai Moisés
nurî'tîya yenupanto' pî' yenupatonkon pokonpe
to' emurukuntî'pî î' kupî tûuya'nîkon pî' eseurîmai.
Moropai Jesus enepî me'po'pî to'ya inkamoro
ipîkkukon emurukuntîsa' pia. ⁶⁷ Inkamoroya Jesus
ekaranmapo'pî: —Ka'kî anna pî'. Amîrî wanî
Paapa nîmenka'pî pe, inarima'pî pe awanî? —ta'pî
to'ya.

To' maimu yuuku'pîiya: —Inna, Paapa
narima'pî uurî tauya ya apî'nîkon innape
ikupîya'nîkon pepîn. ⁶⁸ Moropai mîrîrî pî' uurîya
ayekaranmapokon ya, umaimu yuukuya'nîkon
pepîn. ⁶⁹ Tîise tauya sîrîrî patapai uurî ka' poi
iipî'pî pemonkon pe ereuta kupî sîrîrî Paapa
meruntîri winî meruntî ke pu'kuru.

⁷⁰ Mîrîrî taiya ye'nen tamî'nawîronkonya ekaran-
mapo'pî: —Moriya, amîrî wanî Paapa munmu
pe? —Inna, yairî amîrî'nîkonya taa mîrîrî —ta'pî
Jesusya.

⁷¹ Moropai inkamoroya ta'pî: —Inî'rî etapai pra
man. Aasîrî iwinîpai eta'nîkon man. Î' kai'ma tîpî
eeseurîma imaimu eta man —ta'pî to'ya.

23

Pilatos Pia Jesus Yarî To'ya
(Mt 27.1-2,11-14; Mc 15.1-5; Jo 18.28-38)

¹ Mîrîrî tîpo tamî'nawîronkon emurukuntî'san e'mî'sa'ka'pî moropai surarayamî'ya Jesus yari'pî pata esa' Pilatos pia. ² Miarî ipî' tîwo'ma'takon ye'nen to' eseurîma'pî ipî'. Ta'pî to'ya: —Mîserî warayo' yapisî pî' anna man, pemonkonyamî' panama pî' aako'mamî tanne. Uyesa'kon ye'ma to'ya namai taa pî' aako'mamî to' pî'. Moropai îri to' e'to'pe iwinîkîi. Moropai tîpî'rî eeseurîma Paapa narima'pî pe tîwanî ekaremekî pî' aako'mamî. Ipîkku pe, rei pe tîwanî taiya —ta'pî to'ya.

³ Mîrîrî ye'nen Pilatosya Jesus ekaranmapo'pî: —Inna, amîrî wanî mîrîrî Judeuyamî' yepuru pe, rei pe? —Inna amîrîya taa mîrîrî —ta'pî Jesusya Pilatos pî'.

⁴ Moropai Pilatosya ta'pî teepîremasanon esanon pî' moropai arinîkon pemonkonyamî' pî': —A'kî, Î' rî mîserî warayo' nîkupî'pî imakui'pî ton pra man iwinîkîi imakui'pî ku'to'pe —ta'pî Pilatosya.

⁵ Tîise inkamoroya inî' panpî' seru' pe ikupî'pî iwinîkîi. —Imakui'pî ku'sai'ya mararî pra. Maasa pra tamî'nawîrî Judéia pata poro pemonkonyamî' panamasai'ya kure'ne imakui'pî ku'to'pe to'ya uyeserukon winîkîi. To' panama pia'tî'pîiya sin-pata Galiléia po, tarîpai tarîwaya eerepansa' sîrîrî. Mîrîrî warantî to' panamaiya to' esiyu'pîtîto'pe —ta'pî to'ya.

Herodes Pia Jesus Yarima Pilatosya

⁶ Mîrîrî taa to'ya eta tîuya ye'nen Pilatosya to' ekaranmapo'pî: —Galiléia pon mîîkîrî warayo'? —ta'pîiya. ⁷ Mîrîrî pata Galiléia esa' pe Herodes wanî ye'nen Pilatosya Jesus yari' me'po'pî pata esa' Herodes pia. Maasa pra Herodes nîrî wanî'pî

Jerusalém po festa pî' aai'sa'. Mîikîrî pia yari me'po'pîiya. ⁸ Kure'ne taatausinpai mîikîrî pata esa' Herodes wani'pî Jesus era'ma tiuya ye'nen. Maasa pra itekare pî' to' eseurîmapîti etapîti'pîiya. Mîrîrî ye'nen kure'ne anera'mapai awe'pîti'pî. Î' ikupî eserîkan pepîn kupî Jesusya anera'mapai awani'pî. ⁹ Mîikîrîya tu'kan pî' Jesus ekaranmapopîti'pî. Tîise Jesusya imaimu yuuku pra awani'pî. Inna, kaane taiya pra awani'pî. ¹⁰ Moropai teepîremasanon esanon moropai Moisés nurî'tiya yenupanto' pî' yenupatonkon eseurîma'pî mararî pra iwinîkîi. ¹¹ Mîikîrî pata esa' Herodes moropai ipoitîrîtonon surarayamî' wo'ma'ta'pî Jesus pî' tewanmakon pe. Ipî' tîwo'ma'takon ye'nen ipon ton mîi pe tîwanîkon pon yeka'ma'pî to'ya Jesus pon pe. Moropai mîrîrî yarakîrî yarima'pî to'ya inî'rî pata esa' Pilatos pia attîto'pe. ¹² Mîrîrî rawîrî Herodes wani'pî Pilatos yeyaton pe. Tîise mîrîrî yai morî pe to' enasa' wani'pî inî'rî eseyaton pî' pra to' wani'pî.

*Jesus Wîito'pe To'ya Irumaka Pilatosya
(Mt 27.15-26; Mc 15.6-15; Jo 18.39-19.16)*

¹³ Moropai pata esa' Pilatosya teepîremasanon esanon, moropai Judeuyamî' esanon moropai tamî'nawîronkon pemonkonyamî' emurukuntî'pî. ¹⁴ Moropai ta'pîiya to' pî': —Amîrî'nîkonya mîserî warayo' enepî'pî uupia moropai ta'pîya'nîkon pemonkonyamî' panamasai'ya awinîkîi imakui'pî pe to' e'to'pe ta'pîya'nîkon teuren. Tîise î' rî imakui'pî inkupî eporîuya pra wai. Tu'ke ite'ka ekaranmapo pî' wai teuren tamî'nawîrî etaya'nîkon tanne. Tîise

eeseurîma'pîkon warantî î' ton pra man iwinîpai — ta'pî Pilatosya. ¹⁵—Moropai pata esa' Herodesya nîrî î' eporî pra man iwinîpai. Mîrîrî ye'nen yari-masai'ya sîrîrî uupia. Mîrîrî ye'nen î' kupî eserîke pra man mîserî warayo' winîkîi. Imakui'pî inkupî'pî ton pra tîise iwî eserîke pra man. ¹⁶Tîise i'po'pîtî me'pouya neken sîrîrî pemonkon po'pî'to' ke moropai îrumakauya attîto'pe —ta'pî Pilatosya.

¹⁷Maasa pra kono' kaisari' páscoa festa pî' tîwanîkon yai ama'ye' atarakkannîto' tawon rumakato' Pilatosya e'pîtî'pî. ¹⁸Tîise tamî'nawîronkon entaime'pî: —Kaane, aasa'manta e'pai man kî'rumakai. Tîise manni' neken anna yonpa Barrabás mîikîrî atarakkannîto' ta manni' rumakakî —ta'pî to'ya. ¹⁹Mîikîrî Barrabás wanî'pî atarakkannîto' ta maasa pra imakui'pî koneka'tîpon pata esa' winîkîi moropai pemonkon wîitîpon.

²⁰Jesus anrumakapai tîwanî ye'nen inî'rî Pilatosya arinîkon pemonkonyamî' ekaranmapo'pî. ²¹Tîise inî' panpî' arinîkon entaimepîtî'pî. Ta'pî to'ya: —Pakî'nan pona ipokapîtî me'pokî —ta'pî to'ya Pilatos pî'.

²²Mîrîrî taa to'ya ye'nen iteseurîno ite'ka pe Pilatosya ta'pî to' pî': —Î' wenai ipokapîtî yu'se awanîkon. Î' imakui'pî ku'sai'ya pra man. Î' wenai pra rî anwîpai pra wai. Tîise pemonkon po'pî'to' ke neken i'po'pîtî me'pouya sîrîrî moropai îrumakauya —ta'pî Pilatosya.

²³Tîise yuuku to'ya pra inî' panpî' meruntî ke to' entaimepîtî'pî. Pakî'nan pona ipokapî tîuya yu'se to' wanî'pî. To' entaimepî'to' wanî'pî

mararî pra, î' taa Pilatosya yentai. ²⁴ Mîrîrî ye'nen Pilatosya Jesus rumaka'pî aasa'mantato'pe pakî'nan po esatî'pî to'ya yawîrî. ²⁵ Moropai mîîkîrî warayo' atarakkannîto' tawon to' nesatî'pî rumaka'pî. Manni' imakui'pî kupîtîpon pata esa' winîkîi, moropai pemonkon wîîtîpon. Moropai Jesus rumaka'pîiya to' pia î' itu'se tîwe'to'kon ku'to'pe to'ya yarakkîrî.

Jesus Pokapîti To'ya Pakî'nan Pona
(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Jo 19.17-27)

²⁶ Moropai surarayamî'ya Jesus yarî'pî. Tuutîkon pe e'ma ta tiwin warayo' eporî'pî to'ya itese' Simão. Cirene cidaderî pon keren poi tui'sen. Mîîkîrî yapisî'pî to'ya. Moropai mîrîrî pakî'nan Jesus narî tîrî'pî to'ya Simãoya yaato'pe Jesus ye'ma'pî pî'.

²⁷ Mîrîrî arinîkon pemonkonyamî' wîti'pî iwenairî. Inkamoro kore'ta tiaronkon wîri'sanyamî' wanî'pî. Moropai to' karawa'pî mararî pra î' kupî to'ya era'ma tîuya'nîkon ye'nen Jesus pî'.

²⁸ Inkamoro era'mai Jesus era'tî'pî. Moropai ta'pîiya to' pî': —Wîri'sanyamî', Jerusalém ponkon î' pî' akaraukon uwenai? Uwenai pra tîise apî'nîkon neken akaruntî moropai anmukukon pî' akaruntî. Maasa pra awe'taruma'tîkon pe naatîi. ²⁹ Maasa pra e'taruma'tînto' weiyu erepamî kupî sîrîrî. Mîrîrî yai tamî'nawîronkonya taa kupî sîrîrî. Morîkon pu'kuru wîri'sanyamî' manni'kan more yenponenan pepîn, more yenpotîponkon pepîn, more wo'pa'tîponkon pepîn tîmannîtikon ke. Inkamoro wanî kupî sîrîrî taatausinpai. «Maasa pra tînmukukon e'taruma'tî era'ma to'ya pepîn.»

³⁰ Tamî'nawîronkonya taa kupî sîrîrî, e'taruma'tînto'

weiyu erepamî yai. Kure'nan wî' pî' taa to'ya kupî sîrîrî:

“Anna pona enakî,
anna sa'mantato'pe anna e'taruma'tî ye'nen”, taa to'ya.

Moropai kawînan ikîrî pî' taa to'ya: “Anna yenonkî anna esera'ma namai”, taa to'ya. ³¹ A'kî, uurî e'taruma'tî tîise mararî, apo' keme a'pi'ta'pî pepîn aramî mararî warantî. Tîise amîrî'nîkon wanî apo' keme a'pi'ta'pî aramî warantî awe'taruma'tîkon kupî sîrîrî mararî pra. Mîrîrî ye'nen apî'nîkon akaruntî uwenai pra —ta'pî Jesusya to' pî'.

³² Mîrîrî tîpo asakî'ne ama'ye'kon moropai pemonkon wîitîponkon yari'pî to'ya Jesus yarakkîrî to' sa'mantato'pe. ³³ Moropai to' erepamî'pî pata'se' itese' pemonkon pu'pai pî' taato' pata'se' ya'. Moropai moro Jesus pokapî'tî'pî to'ya. Moropai asakî'ne ama'ye'kon tiwin meruntî winî, moropai tiaron kamai' winî, Jesus wanî'pî to' yarakkita. ³⁴ Moropai Jesusya ta'pî: —Paapa, insanan sa'ne pemonkonyamî' nîkupî ku'kî aawanmîra. Î' kupî tîuya'nîkon epu'tî to'ya pra to' man —ta'pî Jesusya.

Mîrîrî tîpo tî'kon simonkokon pî' to' su'mina'pî Jesus pon rî'pî pantakapî'tî tîuya'nîkonpa kai'ma. ³⁵ Arinîkon pemonkonyamî' wanî'pî moro era'ma pî'. Judeuyamî' esanon wo'ma'ta ko'mannîpî tanne Jesus pî' ta'pî to'ya: —Tiaronkon pemonkonyamî' pîika'tîpî'tî'pîiya tîise î' wani' awanî ye'nen awe'pîika'tî pepîn. Innape pîika'tîton pe Paapa narima'pî pe tîwanî ya, awe'pîika'tî —ta'pî to'ya.

³⁶ Moropai surarayamî' nîrî wo'ma'ta'pî ipî'. Iipia to' erepanpîti'pî moropai iwuku ton 〔tamî'nawîronkon nenîrî〕 vinho epe'mîn enepî'pî to'ya iipia. ³⁷ Moropai inkamoroya ta'pî ipî': — Innape see Judeuyamî' yepotorî pe awanî ya, aawarîrî see e'pîika'tîkî —ta'pî to'ya.

³⁸ Moropai mîrîrî pakî'nan ipo Jesus e'to' pî' kawîne awe'menukasa' wanî'pî see warantî: MÎSERÎ JUDEUYAMÎ' YEPOTORÎ taato' e'menukasa'.

³⁹ Moropai inkamoro ama'ye'kon ipokonpe pakî'nan po to' nîpokapîti'san yakon wo'ma'ta'pî ipî'. Ta'pîiya: —Paapa narima'pî pepîn kin amîrî? Pîika'tîton pepîn amîrî? Aawarîrî e'pîika'tîkî moropai anna pîika'tîkî nîrî.

⁴⁰ Tîise tiaron iratai winonya ta'pî mîikîrî tîwo'ma'tasen pî': —Moo e'kî. Paapa namaya pra awanî mîrîrî? Tamî'nawîrî uurî'nîkon sa'manta kupî epu'tîya pra nan, ipokonpe? ⁴¹ Uurî'nîkon e'taruma'tîto' wanî sîrîrî unkupî'pîkon imakui'pî wenai. Tîise mîserî î' imakui'pî inkupî'pî ton pîn uurî'nîkon warantî. ⁴² Mîrîrî tîpo mîikîrî iratai winon, meruntî winonya ta'pî Jesus pî': —Î' pensa tamî'nawîronkon esa' pe eena ya, upî' sa'ne menpenatai, Jesus —ta'pîiya.

⁴³ Jesusya mîikîrî maimu yuuku'pî: — Ayenku'tîuya pepîn. Apî' tauya sîrîrî. Sîrîrîpe uyarakkîrî awanî pe nai Paapa pia, morî ya', paraíso itese' —ta'pî Jesusya ipî'.

Jesus Sa'manta

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Jo 19.28-30)

44 Mîrîrî tîpo ineka'ta po eena ko'mannîpî tanne wei esi'nîpî'pî. Inî'rî pata weiyu'maiya pra, eewaronpamî'pî. Aako'mamî'pî 3 horas pîkîrî wei ton pra. 45 Moropai epîremanto' yewî' yuwato' Paapa pata'se' yuwa'to' kamisa e'karaka'pî arakkita pairî awe'rataika'pî. Awe'naponka'pî Paapa pata'se'. 46 Mîrîrî pe rî Jesus entaime'pî meruntî ke aronne. Ta'pîiya Paapa pî': —Paapa, uyekaton rumakauya sîrîrî aapia —ta'pîiya. Mîrîrî taa tîpo mîikîrî sa'manta'pî.

47 Mîrîrî warantî awanî era'ma tîuya ye'nen surarayamî' esa'ya Paapa yapurî'pî. Moropai ta'pîiya: —Innape mîserî warayo' man î' rî imakui'pî kupîtîpon pe pra —ta'pîiya.

48 Tamî'nawîronkon mîrîrî kupî to'ya era'mai eperepî'sanya î' e'kupî era'ma'pî. Mîrîrî ye'nen to' enna'po'pî, mararî pra teesewankono'mai tewî'kon ta. Tîmannîtkon mun pa'tîpîtî ye'ka pe tesorukon ta kure'ne teesewankono'masa'kon ye'nen. 49 Tamî'nawîronkon Jesus yonpayamî' moropai wîri'sanyamî' Galiléia pata poi itî'san ipîkîrî inkamoroya era'ma'pî. Aminke si'ma tamî'nawîrî î' e'kupî Jesus yarakkîrî era'ma'pî to'ya.

Jesus Esa'rî'pî Yu'na'tî To'ya

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Jo 19.38-42)

50-51 Mîrîrî yai to' kore'ta tiwin warayo' wanî'pî. Judéia pata po tîwe'sen Arimatéia cidaderî pon itese' José. Morî pe yairî tîwe'sen mîikîrî. Tamî'nawîronkon esa' pe Paapa iipî nîmîkî pî' tîwe'sen pe mîikîrî wanî'pî. Mîikîrî wanî'pî nîrî Judeuyamî' panamanen pe tîwe'sen

pe. Tîise î' kai'ma tiaronkon Judeuyamî' panamanenan eseurîmato' pî' inna taatîpon pe pra awanî'pî. ⁵² Mîrîrî ye'nen José wîtî'pî Pilatos pia moropai Jesus esa'rî'pî esatî'pîiya ipî'. ⁵³ Moropai imo'ka'pîiya pakî'nan poi. Mîikîrî wontî'pîiya kamisa ke. Moropai uuruwai tî' yai yakasa' ya' yeka'ma'pîiya. Mîrîrî uuruwai wanî'pî isa'manta'pî yu'na'tî'pî pepîn. Mîrîrî ya' yeka'ma'pîiya. ⁵⁴ Mîrîrî kupî'pîiya aminke pra Judeuyamî' erî'ka'to' weiyu e'sara'tî rawîrî, sábadó weiyu rawîrî.

⁵⁵ Moropai inkamoro wîri'sanyamî' Galiléia poi Jesus pîkîrî itî'san wîtî'pî uuruwai pona José pokonpe. Inkamoroya uuruwai era'ma'pî. Moropai o'non ye'ka pe Jesus esa'rî'pî tîrî to'ya uuruwai ya' era'ma'pî to'ya. ⁵⁶ Moropai mîrîrî tîpo to' enna'po'pî wittî ta. Moropai inkamoroya kara' a'pusin yanpuruma'pî moropai óleo tesorukon yawîrî Jesus esa'rî'pî karapaimakonpa.

Moropai Judeuyamî' erî'ka'to' weiyu yai to' erî'kapî'pî tesorukon yawîrî.

24

Jesus E'mî'sa'ka

(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Jo 20.1-10)

¹ Moropai Judeuyamî' erî'ka'to' weiyu sábadó esuwa'kasa' tîpo, domingo yai wîri'sanyamî' wîtî'pî uuruwai pona penane pu'kuru wei epa'ka pra tîise. Mîrîrî a'pusin yarî'pî to'ya Jesus esa'rî'pî karapaimakonpa tînkoneka'pîkon yarî'pî to'ya. ² Miarî uuruwai pona teerepamîkon pe, inkamoro wîri'sanyamî'ya tî' uuruwai yettapuru pe to' nîtîrî'pî

era'ma'pî imo'kasa' pe. ³ Moropai inkamoro ewomî'pî uuruwai ya' Jesus esa'rî'pî karapaimai. Tîise Uyepotorîkon Jesus esa'rî'pî eporî to'ya pra to' wanî'pî.

⁴ Mîrîrî ye'nen î' kupî tîuya'nîkon epu'tî to'ya pra to' ena'pî. Mîrîrî pe rî ka'ne' pe asakî'nankon warayo'kon esenpo'pî to' rawîrî. Inkamoro pon wanî'pî morî pe pu'kuru inke' awanî'pî. ⁵ Moropai inkamoro wîri'sanyamî' esi'nîpî'pî mararî pra. Mîrîrî ye'nen inkamoroya tenpatakon enu'tî'pî non ekaya to' e'muruika'pî. Moropai inkamoro warayo'konya ta'pî to' pî': —Î' wani' awanî ye'nen anî' yuwaya'nîkon mîrîrî isa'manta'san kore'ta aasa'mantasa' pra tîise? —ta'pî to'ya wîri'sanyamî' pî'. ⁶ —Mîikîrî ton pra man tarî. Awe'mî'sa'ka pî' man. Awenpenatakon pra naatî'î' kai'ma apî'nîkon ta'pîiya pî' Galiléia pata po tîwanî yai? —ta'pî to'ya. ⁷ —“Uurî ka' poi iipî'pî pemonkon pe rumaka to'ya kupî sîrîrî imakui'san pemonkonyamî' yenya'. Mîrîrî tîpo pakî'nan pona upokapîtî to'ya. Moropai e'mî'sa'ka iteseurînon wei yai”, ta'pîiya —ta'pî to'ya.

⁸ Mîrîrî taa to'ya ye'nen inkamoro wîri'sanyamî' enpenata'pî î' kai'ma Jesus eseurîma'pî pî'. ⁹ Moropai inkamoro enna'po'pî uuruwai poi. Moropai inkamoroya î' tînera'ma'pîkon uuruwai po ekaremekî'pî Jesus nenupa'san pî' 11 kaisaronkon pî' moropai tiaronkon pemonkonyamî' pî'. ¹⁰ Inkamoro wîri'sanyamî' wanî'pî itî'san uuruwai pona see warantî: Maria Madalena, moropai Joana, moropai Maria Tiago yan, moropai tiaronkon wîri'sanyamî'. To' pokonpe itî'sanya ekaremekî'pî Jesus naipontî'san pî'. ¹¹ Tîise innape

inkamoro wîri'sanyamî' eseurîmato' kupî to'ya pra Jesus nenupa'san wanî'pî. To' wo'ma'ta kai'ma to' wanî'pî innape ikupî to'ya pra. ¹² Tîise tiwin to' yonpa, Pedro e'mî'sa'ka'pî. Moropai eeka'tumî'pî ka'ne' pe uuruwai pona. Miarî teerepansa' uuruwai ya' era'mai awe'muruika'pî tîise kamisa neken Jesus ya'santî'pî neken era'ma'pîiya. Anî' ton pra era'ma'pîiya. Mîrîrî tîpo mîikîrî enna'po'pî wîtî ta mararî pra teesenumenkai î' kai'ma awe'ku'sa' pî'.

*Emaús Wîtîto' E'ma Po Jesus Esenpo
(Mc 16.12-13)*

¹³ Mîrîrî yai rî asakî'ne Jesus nenupa'san wîtî'pî pemonkonyamî' ko'manto' mîrikkî itese' Emaús pona. Mîrîrî wanî'pî aminke pu'kuru pra tîwe'sen pe Jerusalém pî' 10 quilómetros kaisarî. ¹⁴ Inkamoro eseurîma yarî ko'mannîpî'pî tuutîkon e'ma taawîrî î' kai'ma Jerusalém po e'kupî'pî pî'. ¹⁵ Mîrîrî pî' to' eseurîma'pî. Mîrîrî tanne Jesus iipî'pî to' pîkîrî, moropai to' pokonpe attî'pî e'ma taawîrî. ¹⁶ Mîikîrî tîpîkîrî'nîkon tui'sen era'ma'pî Jesus nenupa'sanya tîise anî' pe awanî'epu'to' to'ya e'tîrî pra awanî'pî. ¹⁷ Inkamoro ekaranmapo'pî Jesusya tuutî ye'ka pe. —Î' pî' eeseurîmakon mîrîrî e'ma taawîrî attîkon ye'ka pe? —ta'pîiya.

Moropai inkamoro emî'pamî'pî tuutîkon ye'ka pe teesewankono'mai. ¹⁸ Moropai tiaron iwanîyakon Cléopasya ta'pî ipî': —Amîrî wanî Jerusalém po tîiko'mansen pe pu'kuru tîise î' e'kupî'pî miarî epu'tiya pra awanî, sîrîrî wei esuwa'ka manni' pî'? —ta'pîiya.

¹⁹ —Î' kin e'kupî'pî? —ta'pî Jesusya ipî'.

—Manni' Jesus Nazaré pon yarakkîrî awe'kupî'pî —ta'pî to'ya. —Mîikîrî warayo' wani'pî Paapa maimu ekareme'nen pe profeta pe. Moropai Paapa winîpainon pe tamî'nawîronkon pemonkonyamî'ya epu'tî'pî Paapa meruntîri yarakkîrî awanî. Maasa pra î' ikupî eserîkan pepîn kupî'pîiya tîmaimu ke. ²⁰ Teepîremasanon esananya moropai uyesanonkonya irumaka'pî iwîto'pe to'ya kai'ma. Moropai pakî'nan pona ipokapî'to'pe to'ya itîrî'pî to'ya. ²¹ Mîikîrîya uyeyatonon winîpai umo'kakon ko'mannîpî kai'ma anna wani'pî. Tîise amenrî mîini ko'manpara ne'rî î' kupî'pî to'ya yarakkîrî. ²² Tîise anna yonpayamî' wîri'sanyamî'ya anna esenumenka emapu'tî pî' man. Maasa pra inkamoro wîtîn pî' man erenmapî ya' uuruwai pona. ²³ Moropai inkamoroya Jesus esa'rî'pî eporî pra man miarî uuruwai ya'. Tîise tîwenna'poi inkamoroya inserîyamî' neken era'ma tîuya'nîkon ekaremekî pî' man. Moropai inkamoro inserîyamî'ya taasa' man to' pî'. “Enen mîikîrî wani’”, taasa' to'ya man. ²⁴ Moropai tiaronkon anna yonpayamî' wîtîn pî' man innape awanî era'mai uuruwai pona. Moropai innape era'ma pî' to', wîri'sanyamî'ya ekaremekî warantî. Tîise Jesus era'ma to'ya pra man —ta'pî Cléopasya.

²⁵ Mîrîrî pî' ta'pî Jesusya to' pî': —Î' kai'ma see epu'tîya'nîkon pra aako'mamîkon mîrîrî? Innape iku'sa'ya'nîkon pepîn mîrîrî. Î' kai'ma Paapa maimu ekareme'nenan penaronkon profetayamî' eseurîma'pî epu'tîya'nîkon pra awanîkon? ²⁶ Maasa pra mîrîrî warantî Paapa narima'pî iwinîpainonya tîmoron epu'tî e'pai awanî'pî. Mîrîrî tîpo neken

tîwe'taruma'tî tîpo Paapa pia eereuta e'pai awanî ka' po ipîkku pe, Paapa ya'karu ta — ta'pîiya. ²⁷ Moropai tamî'nawîrî î' kai'ma Paapa maimu e'menukasa' tîpî' ekaremekî pia'tî'pîiya. E'mai'non Moisés kaaretarî patapai moropai tamî'nawîronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nîmenuka'pî pîkîrî.

²⁸ Mîrîrî pemonkonyamî' ko'manto' pona teerepamîkon tanne Jesusya tuutî ko'mannîpî warantî ikupî'pî. ²⁹ Moropai inkamoroya yeka'nunka'pî mîrîrî pata ya' aako'manto'pe tîpokon pe'nîkon. Ta'pî to'ya: —Anna pokonpe e'nîpai man. Maasa pra pata ko'mannî pî' man. Ewaron erepannî pî' man —ta'pî to'ya. Mîrîrî ye'nen Jesus ewomî'pî to' pokonpe. Moropai aako'mamî'pî asakî'nankon tînenupa'san pokonpe.

³⁰ Mîîkîrî ereuta'pî mesa pia to' pokonpe entamo'kai. Moropai mîîkîrîya trigo puusa'yapisî'pî. Moropai eepîrema'pî. —Paapa morî pe man anna yuu ton tîrî pî' nai —ta'pîiya. Moropai mîrîrî trigo puusa' pîrikka'pîiya moropai inkamoro asakî'nankon pia itîrî'pîiya. ³¹ Mîrîrî kupîiya wenai inkamoroya Jesus pe awanî epu'tî'pî. Epu'to' to'ya erepamî'pî mîrîrî yai. Tîîse inî'rî era'ma to'ya pra to' ena'pî. To' yenu yapai eesenomî'pî ka'ne' pe. ³² Moropai tîwarîrî'nîkon to' eseurîma'pî. Tiaronya ta'pî: —A'kî, mîîkîrî pe awanî ye'nen eeseurîmato'ya uyewankon yeurîma ne'tîkini uyeurîmaiya'nîkon tanne e'ma taawîrî. Moropai Paapa maimu pî' uurî'nîkon yeurîma'pîiya aronne.

³³ Moropai inkamoro e'mî'sa'ka'pî ka'ne' pe, moropai to' wîtî'pî Jerusalém pona. Miarî

teerepamîkon pe inkamoro Jesus nenupa'san 11 kaisaronkon emurukuntîsa' eporî'pî to'ya tiaronkon pokonpe. ³⁴ Moropai inkamoro tiaronya ekaremekî'pî to' pî': —Innape Uyepotorîkon e'mî'sa'ka'pî man. Tîise Simãoya Uyepotorîkon era'ma pî' man —ta'pî to'ya.

³⁵ Mîrîrî tîpo inkamoro asakî'nankonya î' e'ku'sa' e'ma taawîrî tarakkîrî'nîkon ekaremekî'pî nîrî to' pî'. Moropai î' kai'ma Uyepotorîkon pe awanî epu'tî tîuya'nîkon ekaremekî'pî to'ya. Maasa pra trigo puusa' pîrikkaiya wenai epu'tî'pî to'ya.

Tînenupa'san Pia Jesus Esenpo

(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Jo 20.19-23; At 1.6-8)

³⁶ Mîrîrî tînera'ma'pîkon ekaremekî to'ya tanne Jesus esenpo'pî to' kore'ta ka'ne' pe. Mîîkîrîya ta'pî to' pî': —Tîîwanmîra e'tî teesewankono'mai pra —ta'pîiya.

³⁷ Mîrîrî pî' to' wanî'pî teesi'nî'se. Teesi'nî'sa'kon ye'ka pe to' esenumenka'pî ipî' woro'yan kai'ma.

³⁸ Tîise mîîkîrîya ta'pî to' pî': —Î' wani' awanî ye'nen eesi'nî'sa'kon mîrîrî? Î' wani' awanî ye'nen innape ukupîya'nîkon pra aako'mamîkon sîrîrî tîpose? ³⁹ A'kî, era'matî maasa uyenya wanî a'ta ke prego yetta'pî. Moropai u'pu era'matî. Moropai uurî era'matî, uurî mîîkîrî manni'rî uurî. Maasa uyapîtî innape ukupîkonpa woro'yan pe pra wanî epu'tîkonpa. Maasa pra woro'yan wanî pepîn tîpun ke, moropai te'pî ke, uurî era'maya'nîkon manni' warantî.

⁴⁰ Mîrîrî taa tîuya ye'ka pe, tenya moropai tî'pu yenpo'pîiya era'mato'pe to'ya kai'ma. ⁴¹ Tîise inkamoroya maasa innape wanî kupî pra

awanî'pî. Maasa pra kure'ne taatausinpai to' wanî'pî mararî pra teesenumenkakon ye'ka pe Jesus esenposa' pî'. Inkamoro ekaranmapo'pî Jesusya: —Ayekkarikon rî moro nai annapîkon? —ta'pîiya. ⁴² Moropai inkamoroya moro' puusa' pia'pî tîrî'pî iipia. ⁴³ Mîikîrîya yapisî'pî moropai awentamo'ka'pî era'ma to'ya tanne.

⁴⁴ Mîrîrî tîpo ta'pîiya to' pî': —Pena akore'ta'nîkon wanî yai eseurîma'pî apî'nîkon ekaremekî'pîuya î' kai'ma uyarakkîrî awe'kupî ton pî'. Moisés kaaretarî eseurîma'pî upî'. Moropai penaronkon Paapa maimu ekareme'nenan profetayamî' nîmenuka'pî eseurîma'pî upî'. Moropai Salmos kaaretarî eseurîma'pî upî'. Tamî'nawîrî mîrîrî ta'pî Paapa maimu yawîrî awe'kupî e'pai awanî'pî uyarakkîrî ta'pî sa'rî —ta'pîiya.

⁴⁵ Moropai Jesusya Paapa maimu epu'tî to'ya emapu'tî'pî. ⁴⁶ Moropai ta'pîiya: —Mîrîrî awe'menukasa' manni'ya taa mîikîrî Paapa nîmenka'pî, inarima'pî e'taruma'tî pe man aasa'manta pe man. Moropai iteseurînon wei yai awe'mî'sa'ka kupî sîrîrî —ta'pîiya. Tîpî'rî eeseurîma'pî. ⁴⁷ —Moropai inî'rî awe'menukasa' mîrîrî, itekare esekaremekî pata kaisarî. Î' kai'ma imakui'pî tînkupî'pîkon rumaka pemonkonyamî'ya ya, Paapaya tîiwanmîra to' makui kupî. Tamî'nawîronkon pî' itekare ekaremekî e'pai awanî. E'mai' pe isara'tî e'pai awanî Jerusalém cidaderî po. ⁴⁸ Amîrî'nîkon wanî mîrîrî ekareme'nenan pe maasa pra era'masa'ya'nîkon ye'nen aasîrî. ⁴⁹ Moropai uurîya Paapa winîpainon yarima kupî sîrîrî. Yarima

tûuya ta'pî Paapaya mûkîrî yarimauya aapia'nîkon. Tîise maasa inîmî'tî tarî cidade po si'ma meruntî iipî nîmî'tî ayesa'kon pe aako'manto'pe —ta'pî Jesusya.

Ka' pona Jesus Yanu'nîpî'pî Paapaya

(Mc 16.19-20; At 1.9-11)

⁵⁰ Mîrîrî tîpo Jesusya to' yarî'pî cidade poi tiaron pemonkonyamî' ko'manto' Betânia itese' pona. Miarî teerepansa'kon pe Jesusya tenya kainumî'pî kakîsiya, moropai —Morî pe ako'mantî —ta'pîiya to' pî'. ⁵¹ Inkamoro yarakkîrî teeseurîma ye'ka perî Jesus atarima'pî to' piapai. Moropai Paapaya yanu'nîpî'pî ka' pona. ⁵² Inkamoroya yapurî'pî miarî si'ma. Moropai to' enna'po'pî Jerusalém pona mararî pra taatausinpai. ⁵³ Inkamoro ko'mamî'pî mîrîrî tîpo epîremanto' yewî' ta tûko'man pe. Miarî si'ma Paapa yapurî'pî to'ya.

Amenan pe paapaya uyetato'kon
New Testament in Macushi (BR:mbc:Macushi)

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Macushi

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Macushi [mbc], Brazil

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Macushi

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

677467a0-0559-5466-b865-742352ca2032